

Yäte äjn näyi: _____

Yäte nyäyi äjn tza'ma kupkuyis: _____

Yäte nyäyi äjn kupkuyis: _____

DIRECTORIO
Delfina Gómez Álvarez
Secretaría de Educación Pública

Teresa Guadalupe Reyes Sahagún
Directora General del INEA

Cecilia Orozco López
Directora académica

Créditos de la presente edición

Coordinación académica
Carmen Díaz González
Elisa Vivas Zúñiga

Autoría
Guillermina Duarte Hernández
Elisa Vivas Zúñiga

Adaptación para la población hablante
de la lengua zoque
Irma García Jiménez
Celso Muñoz Cruz
Lisbeth Ramos Ramos

Asesoría académica
Rosa María González López

Revisión técnica
Elisa Vivas Zúñiga

Dirección gráfica y cuidado de la edición
Greta Sánchez Muñoz
Adriana Barraza Hernández

Calidad y seguimiento editorial
Hugo Fernández Alonso

Revisión editorial
Eliseo Brena Becerril
Hugo Fernández Alonso
Daniela Beltrán Barbachano (servicio social)

Diseño y diagramación
Ricardo Pérez Rovira

Ilustración
Ricardo Pérez Rovira
Banco digital INEA

Este material tiene como antecedente los contenidos de la primera edición del Libro del adulto del módulo *Empiezo a leer y escribir en mi lengua*. Zoque. MIBES 1, cuyos créditos son: Coordinación académica: Sara Elena Mendoza Ortega, Emilio Cruz Gómez. Compilación, sistematización, producción y adecuación de contenidos en zoque: Gonzalo Morales Cruz, Irma García Jiménez, Celso Muñoz Cruz. Asesoría académica: Adriana Medina López, Lorena Camacho Mendoza. Revisión técnica: Víctor Fabián Ruiz Rosales. Captura: Horacio Pérez Consospó. Coordinación gráfica y cuidado de la edición: Greta Sánchez Muñoz, Adriana Barraza Hernández. Seguimiento editorial: Ma. del Carmen Cano Aguilar. Revisión editorial: Ma. Eugenia Mendoza Arrubarrena, Laura Sainz Olivares, Eliseo Brena Becerril. Diseño gráfico: Ricardo Valverde González, Ricardo Figueroa Cisneros. Diagramación: Ricardo Valverde González, María Aurora Arellano Saucedo, Jorge Alberto Nava Rodríguez. Ilustración: Ricardo Pérez Rovira, Isabel Gómez Guizar. Fotografía: Pedro Hiriart y Valencia.

Empiezo a leer y escribir en mi lengua. Zoque. MIBES 1. Cuaderno de trabajo. D. R. ©Instituto Nacional para la Educación de los Adultos, INEA. Francisco Márquez 160, Col. Condesa, Alcaldía Cuauhtémoc, Ciudad de México. C. P. 06140. 2ª edición 2021

Esta obra es propiedad intelectual de sus autoras, y los derechos de publicación han sido legalmente transferidos al INEA. Prohibida su reproducción parcial o total por cualquier medio, sin autorización escrita de su legítimo titular de derechos.

Algunas veces no fue posible encontrar la propiedad de los derechos de algunos textos y/o imágenes aquí reproducidos. La intención es ayudar a personas sin educación básica, y sin fines de lucro. Si usted conoce la fuente de alguna referencia sin crédito, agradeceremos establecer contacto con nosotros para otorgar el crédito correspondiente.

ISBN *Modelo Educación para la Vida y el Trabajo*. Obra completa: 970-23-0274-9
ISBN *MEVYT Indígena Bilingüe con Español como Segunda Lengua*: 970-23-0500-4
ISBN *Empiezo a leer y escribir en mi lengua*. Zoque. MIBES 1. Cuaderno de trabajo: En trámite

Impreso en México

Yäte äjn näyi:

Yäte nyäyi äjn tza'ma kupkuyis:

Yäte nyäyi äjn kupkuyis:

Ijtupä yä toto jaye'omo

TZyamjapyapä'is jutä ijtü

		Jaye ijspäjkuy	5
		Yätipätampä yojskuy	6
		Yojskutyam mtzäjkpapä mkäpik	12

		1° Jatyumi	18
		1° Anhmakyuy	20
		2° Anhmakyuy	53
		3° Anhmakyuy	87
		Äjn tzäjkiskuy	124
		4° Anhmakyuy	133

		2° Jatyumi	168
		1° Anhmakyuy	170
		2° Anhmakyuy	208
		Äjn tzäjkiskuy	243
		3° Anhmakyuy	250

Toto jaye wa kyeju jutz nä tyujku te' yojskuy ... 295

Jaye ijspäjkuy

Yä' toto jaye tzyäkyaju kyipsyaju mitzykota. Yä'omo maka mpate sonekenetampä jayetam wa mujsu m'anhmayä te' toto tunkuy y te' toto jakyuy.

Makak mtzäjkisanhäyi toto tunkuy, te'omo makatike mpate eyatampä toto jayetam jutä nyä'ijtumä sone ote tzame makapä m'anhmaye, tesetike mpatketpati yojstäjk makapä'is yajk pa'te tzametam makapä msuni sunyi maka yajk wä'e te m'ote y tesetike maka awakanhäyi mijm mkipsokyuy.

Makapä m'anhmaye toto tunkuyomo maka nkyotzowe wate mujsu mjayä toto sunyi mtzäjkpa tese mujspa mtzamä y makatike m'anhmaye wa mujsu mkopiwä wätampä toto jaye wate mujsu mwätzäkä mtijanatiyä.

Te' toto jaye'is nyä'ijtupäte metza jatyumi, witpä'is nyä'ijtu majkskuy toto anhmakyuy y metza'omopä'is nyä'ijtu tukay toto anhmakyuy. Te tumtumäpä toto tumkuyomo makapäte mtuni y mjaye te' toto jaye, tese maka m'anhmaye wa mtunu y mjayu te m'ote'omo, mtzäjkisketpati jutz wa sunyi 'yonu y sunyi wa mnäkyäyu y teyi maka m'ijspäjkanhäyi eyatampä toto jayetam.

Wate mujsu mtzäkä te yojskuy mitapä te' toto jaye'omo ijtketu eyatampä toto anhmakyuy, mtzyamjatyampat wa jana mjampo'u teyi näwitoya.

¡Jinmate tzayipä wate mujsu anhmayä!

Yätipätampä yojskuy

Sunyik kojstamä ijtyajupä te tzäkitam, makapäte mpate ijtpo'use yä' toto jaye'omo y maka ntzyamjaye titampäte yojskuy jayetam y tiyä maka mtzäki wa mujsu m'anhmayä.

Toto tunkuy

Jutätam mujspa mtu'nä toto jaye. Yä' tzäki'is ntzyamjapya wa mko'su te tzäkitam y/o toto jäyetam y tzaptamä jutä mujspate ntuntamä te' toto jaye.

Tiyam mkipsa ke maka mpate te' toto jaye'omo. Yä' tzäki'is nyäjapya wa mkipsu o tiyam maka tzyamje te toto tunkuyis yäki ijtupä, tiyä mkosupä o tiyä mtunupä te toto jaye'omo.

Tunkuy toto jaye'isnye. Yä' tzäki'is nyäjapya wa sunyik yak onu toto jaye. Jamtzäkä ke jinte'e wäjäti wa mtu'nu te' toto jaye tumnaka; wate näjktyäyu te ote tzame, ke'ja te 'yanhmapyapä'is wa tyunjayu jutzyesyen homo msutpa. Mtunpak mtumkäyi, tu'nä te' toto jaye jutzyesyen homo msutpa.

Toto jaye näjkyäkyuy. Yä' tzäki'is nyäjapya wa mjamtzäjkü o wa 'yispäjkü te titampä kipsokyutyamte wätampä te mtunupä toto jaye'omo.

Tunkuy tzyepä toto jaye'isnyetam. Yä' tzäki'is nyäjapya wa sunyi mkämanäyu jutz wa mnenhe'u te tumtumäpä otetam wante mujsu mtzäkä tzyetampä toto jaye makapä'is ntzyi'i onkuy tya'nemä.

Tunkuy ote'ijsnyetam. Yä' tzäki'is nyäjapya wa mkämanäyu jutz wa mnenhe'u te' jaye te ote'omotam wa mujsu yajk ona y wa näktyäyu tite tzyampapä.

Ijspäjkuy te' nenhe jaye'isnyetam. Yä' tzäki'is nyäjapya wa m'isysykytzyäyu y wa mkojskäpäku te' nenhe jaye japyamä te' ote'omo; tesetike maka m'ijspäjktame jutz te yajk yojspa te' mäja jaye y tzyepä jaye.

Te' toto jaye'is tyitam nyä'ijtupä. Yä' tzäki'is nyäjapya wa m'isyskäsytyäyu y wa kojskäpäku te' toto jaye, mpatpapäte te'omo y mujspapäte jayä tumtumäpä titamomo.

Jutz maka yajk yojsa te' toto jaye. Yä' tzäki'is nyäjapya tikotate yojspapä te' toto jaye tunkuy y wa mkipsu eya jama o kupkuyomotam jutä mujspa yajk yojsa.

Jutz maka mtzame y jutz wa nyäktyäyu te' tzame

Jutätam mujspa yajk ona te tzame. Yä' tzäki'is nyäjäpya wa mujsu mko'sa te tzäkitam y/o toto jaye jutätamante mujspapä yajk ontamä o wate me'tzu eyatampä tzametam y wante mujsu wyewenetyamä eyatampäjin wa mtzamanhwajkta tzame ote'omopä.

Jomepä tzame. Yä' tzäki'is ntzyamjapya wate yajk onu jomepätampä tzame wa mwätzäjku m'onkuy, yä eyatampä tzame'is mujspa yajk wätzäkä tzame wa mujsu mtzamanhwakä msutpapä.

Wa mtzäjksanhäyu tiyä maka mtzame. Yä' tzäki'is ntzyamjapya ke maka mtzäj'anhmaye jutz wa 'yonanhäyu emäjktam wa mpäjku eyatampä kipsokyuy.

Tiyäjt maka näjkyäyi. Yä' tzäki'is ntzyamjapya jutz wa m'ijspäjku tzame te mnätunhis tzyapyajupä te tzäjkiskuyomo y tzapwätzäjktamä te titamam tzyapyajupä'a.

Kipsat tiyäjt maka ntzame y tiyäjt maka näjkyäyi. Yä' tzäki'is ntzyamjapya yäti wäpäte wa mkipsu tiyä mtzäkupä'a, titamam oyupä mtzäki, tesetike maka m'ijspäki jutätamam ji' mujsi yajk ona maka yojsanhäyi tese mujsanhäpya sunyi wa 'yonu.

Jayetam

Jutätamam mujspa jayä. Yä' tzäki'is ntzyamjapya jutz wa sunyi mkojsu te' tzäkitam y/o te' toto jayetam y tzaptamä jutätamam mujspate jatyamä te toto jayetam.

Te' toto jaye'is tyitam nyä'ijtupä. Yä' tzäki'is nyäjapya wa m'ijsykäsytyäyu y wa kojskäpäku te' toto jaye, mpatpapäte te'omo y mujspapäte jayä tumtumäpä titamomo.

Kipsä tiyä maka mjaye. Yä' tzäki'is ntzyamjapya wa mkipsu tite'e makapä mjaye: iyante makapä mjayje, tiyante makapä mtzamje, jutzante makapä mtzamje y jutzam maka mnenhe'e te kipsokyutyam te' toto jaye'omo. Yätamante ijtyajupä makapä yajk yojse mijm mtoto tzäjkuyomo.

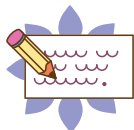

Jayä te toto jaye. Yä' tzäki'is ntzyamjapya ja'itämä nitiyä jutä makamä mjapyäki o makamä mjaye mkipsupä'a tiyä maka mjaye y tiyam msutpa wa mjayu.

Kojswätzäkä y jawyätzäkä te toto jaye. Yä' tzäki'is yak jamtzäjkpa ke, mjapyo'ukam te mjaye, kojswätzäkä sunyik te' mtoto jaye'isnye: kojspä'ä uka nyä'ijtpo'u te tzame mkipsupä tipäte makapä mjaye uka nya'ijtpo'u te mkipsupä jutz maka mtzäki te'

jaye, uka tzyampa tite'e makapä mtzamyoye y uka syutpama, mujsa wätzäketa te' mtoto jaye.

Jakyuy tzyepä toto jaye'isnyetam. Yä' tzäki'is ntzyamjapya jutzyejkte wäpä wa mujsu mjayä te tzyetampä jakyuy wa mujsu mtzamanhwakä te mkipsokyuy.

Jakyuy ote'isnyetam. Yä' tzäki'is nyäjapya wa m'ijspäjku te' nenhe jayetam yajk tumyajpapä'is tumä ote wate mujsu jayä.

Jakyuy nenhe jaye'isnyetam. Yä' tzäki'is nyäjapya wa sunyi mkämanäyu jutz ijtyaju te nenhe jayetam y jutzte japya tepikante yajk tumyajpa te otetam, te' tzyepä toto jaye y te' toto jayetam msutpapä.

Jutz maka yajk yojse te' toto jaye. Yä' tzäki'is nyäjapya wa mujsu tikota yojspapä te' toto jakyuy y wa mkipsu eyatampä ijkyomo jutä makamä yajk yojse.

TZäjkijskuy te toto jaye'isnyetam

TZäjkijskuy te toto jaye'isnyetam. Yä' tzäki'is ntzyamjapya wa mtunpo'u titam nyä'ijtupä te' toto jaye'is anhmakyuy wate mujsu nikenä jutitampäte, te tumtumäpä'is nyä'ijtupäte nenhe y eyatampä onkuy.

Yä' mujsokyuyis kyotzojkpa wa mkopiku te' toto jaye
majs wäpä wa mtu'nu y wa mjayu te' tzame makapä
yajk yojse.

Jutz wa yajk yojsu eyatampä toto te sonetampä toto jaye'omo

Nepsputpapäte nenhejaye. Yä' tzäki'is ntzyamjapya
wa mtzyäjkisu jutz maka yajk one te' toto y
jayanhä wa anhmayanhäyu yä nenhe jayepik.
Nepsputpapäte te' nenhe jaye teyi tzäkä tzyetampä
ote y tepik tzäkä tzyetampä toto jaye te'
mijm otetzame'omo.

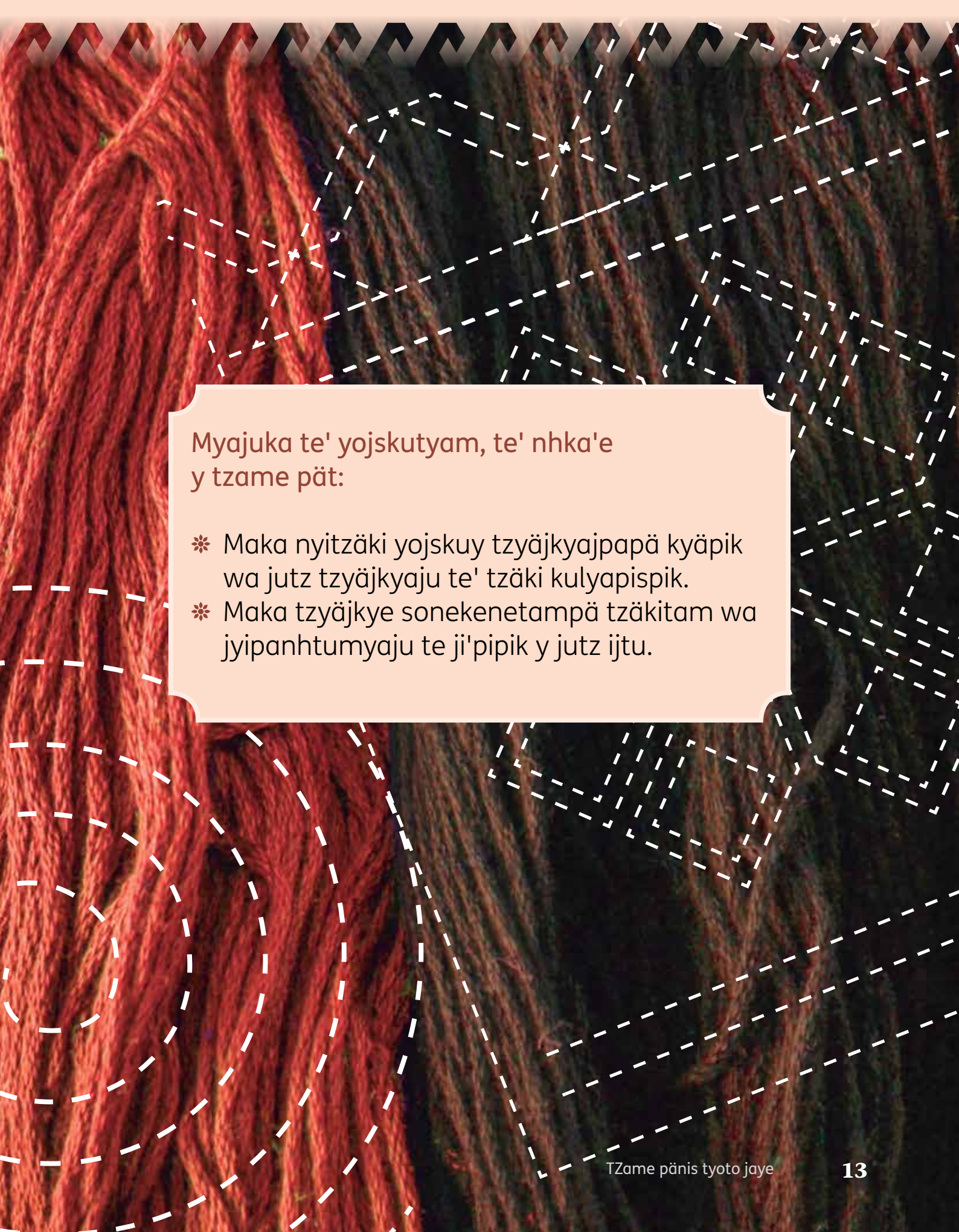

Toto pajksupä. Yä' tzäki'is ntzyamjapya wa myaku
yä' toto'omo wa mkojswätzäjkü te' toto jaye yajk
yojsupä te' anhmakyuyomo.

Sonepä toto jaye wa'te ntunu. Yä' tzäki'is
ntzyamjapya wa mya'ku yä' toto jaye onkuyomo wa
mtzäjkü te' tunkuy toto jaye'isnye nkyejapyapä te witpä
anhmakyuyomo.

Yojskutyam mtzäjkpapä mkäpik

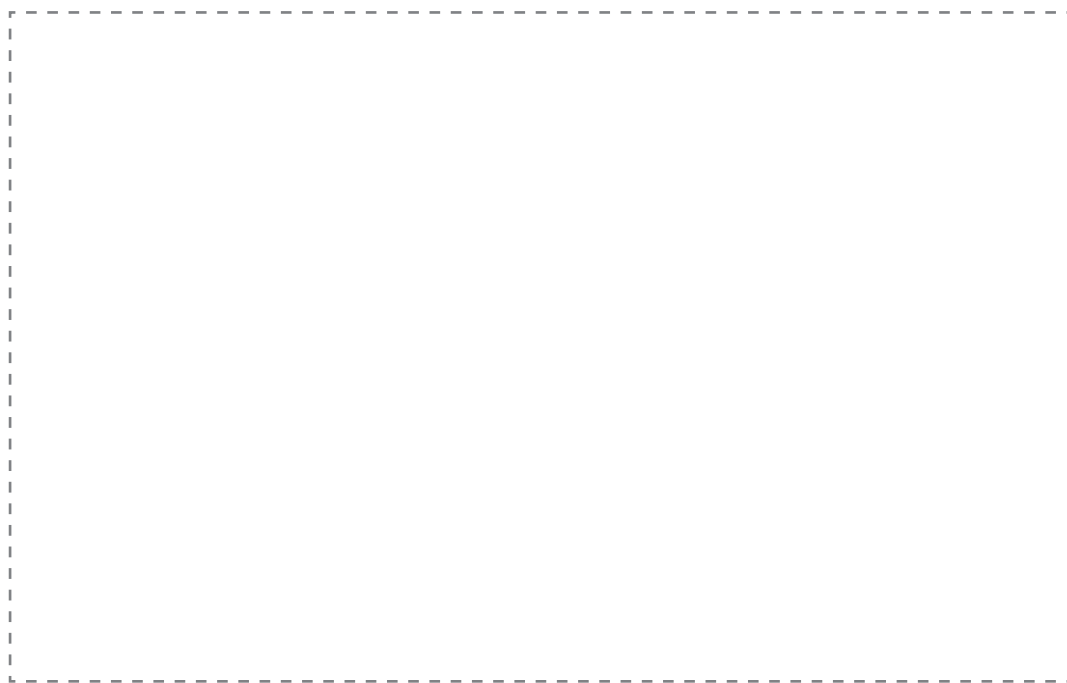
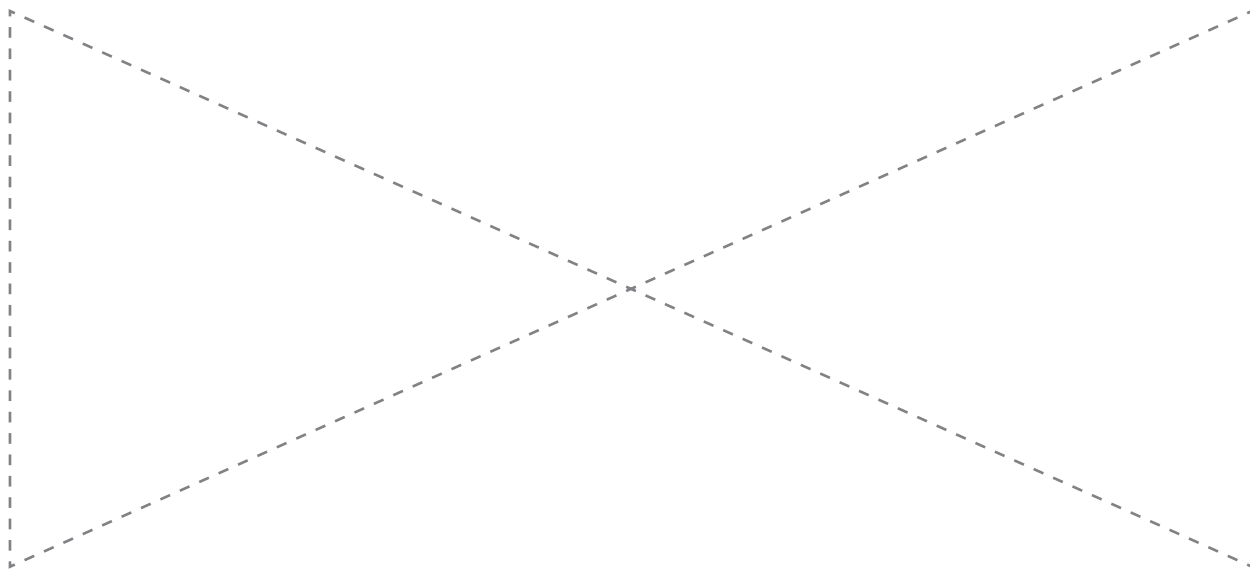

Myajuka te' yojskutyam, te' nhka'e
y tzame pät:

- ✿ Maka nyitzäki yojskuy tzyäjkyaajpapä kyäpik wa jutiz tzyäjkyaaju te' tzäki kulyapisipik.
- ✿ Maka tzyäjkye sonekenetampä tzäkitam wa jyipanhtumyaju te ji'pipik y jutiz ijtu.

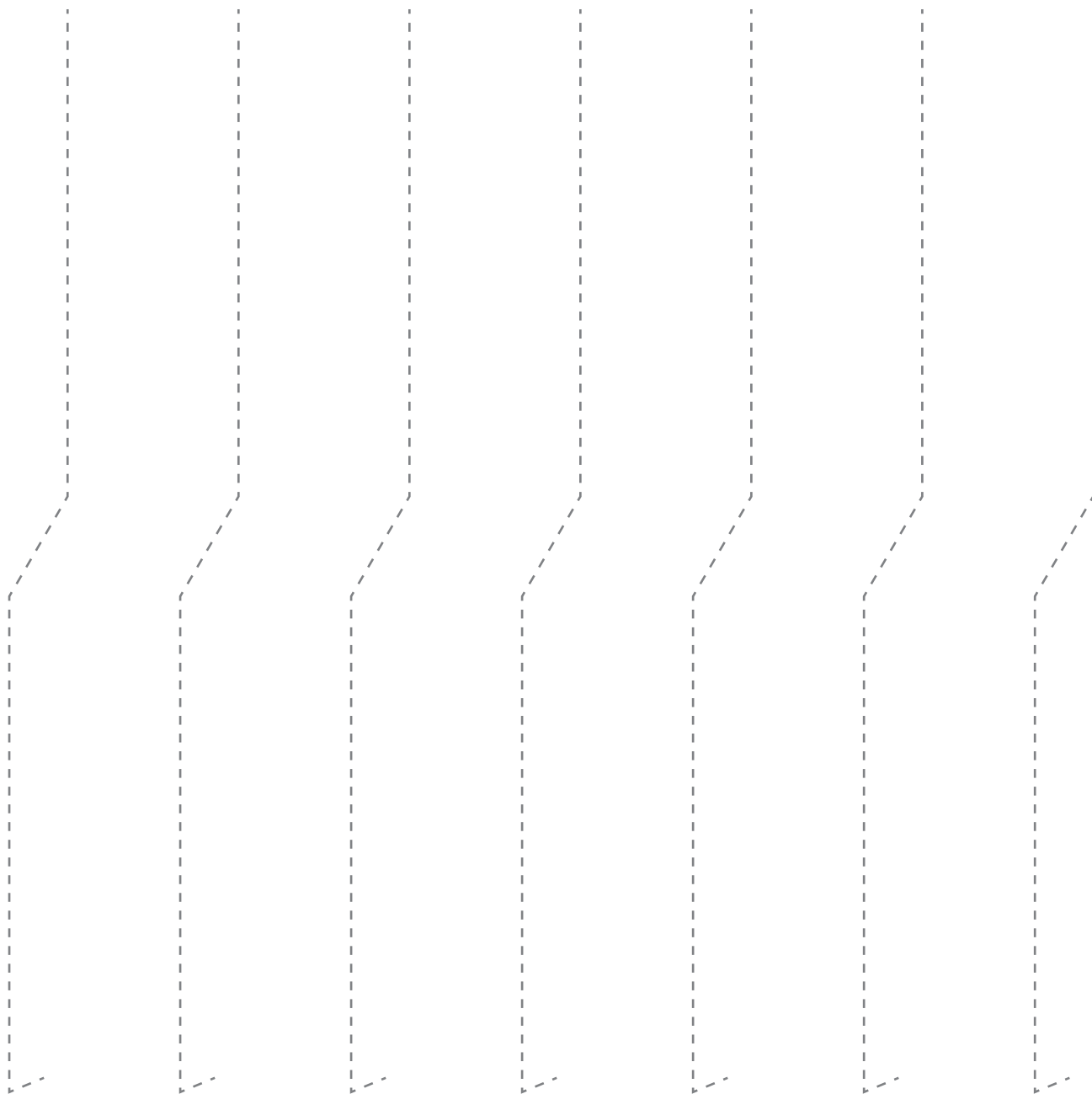
1° yojskuy

Ji'panhtumä te ji'pitam te mkulyapisik wa tyujku te' tzäkitam.

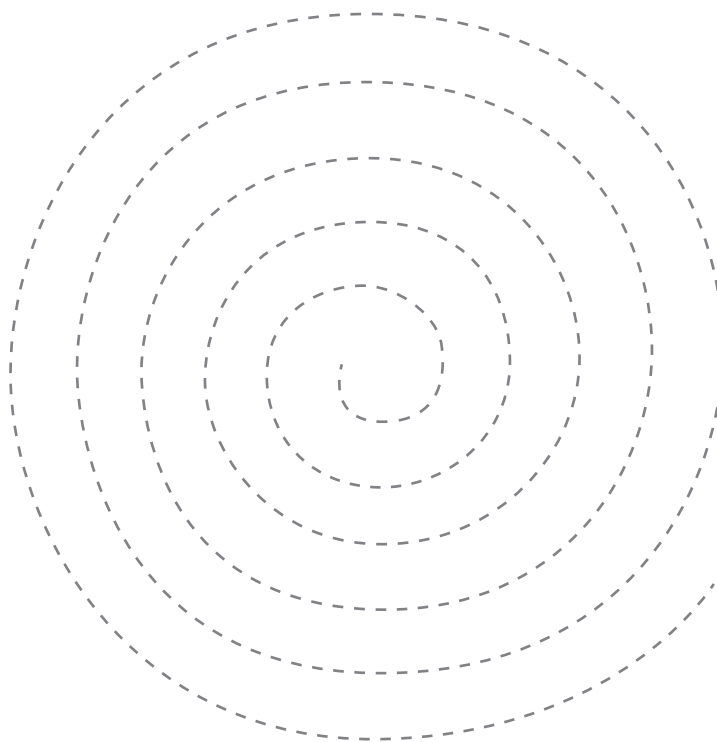
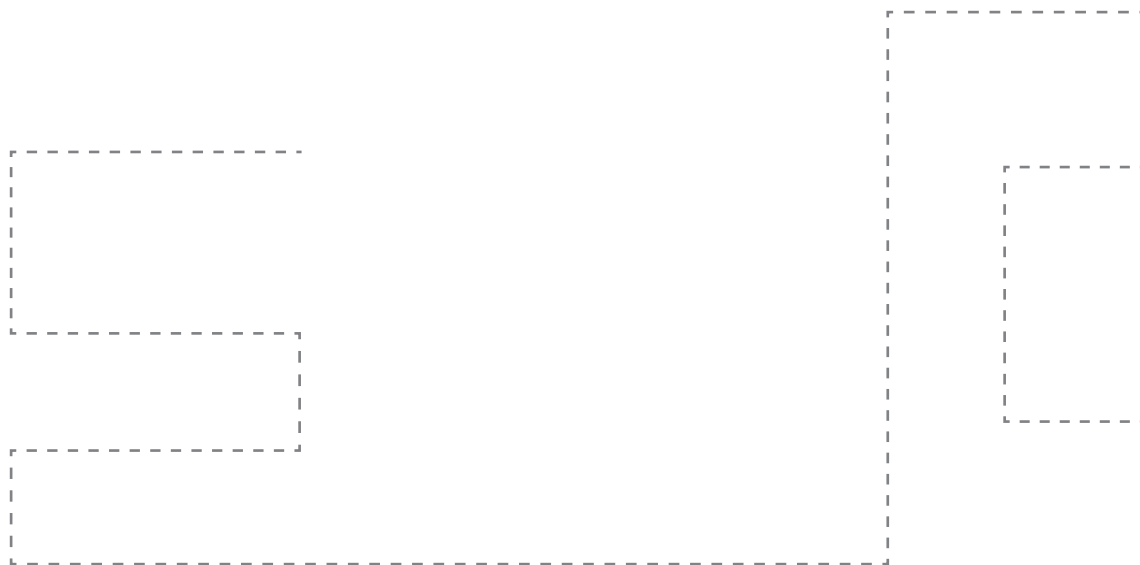
2° yojskuy

Ji'panhtumä te ji'pitam te mkulyapisik wa tyujku te' tzäkitam.

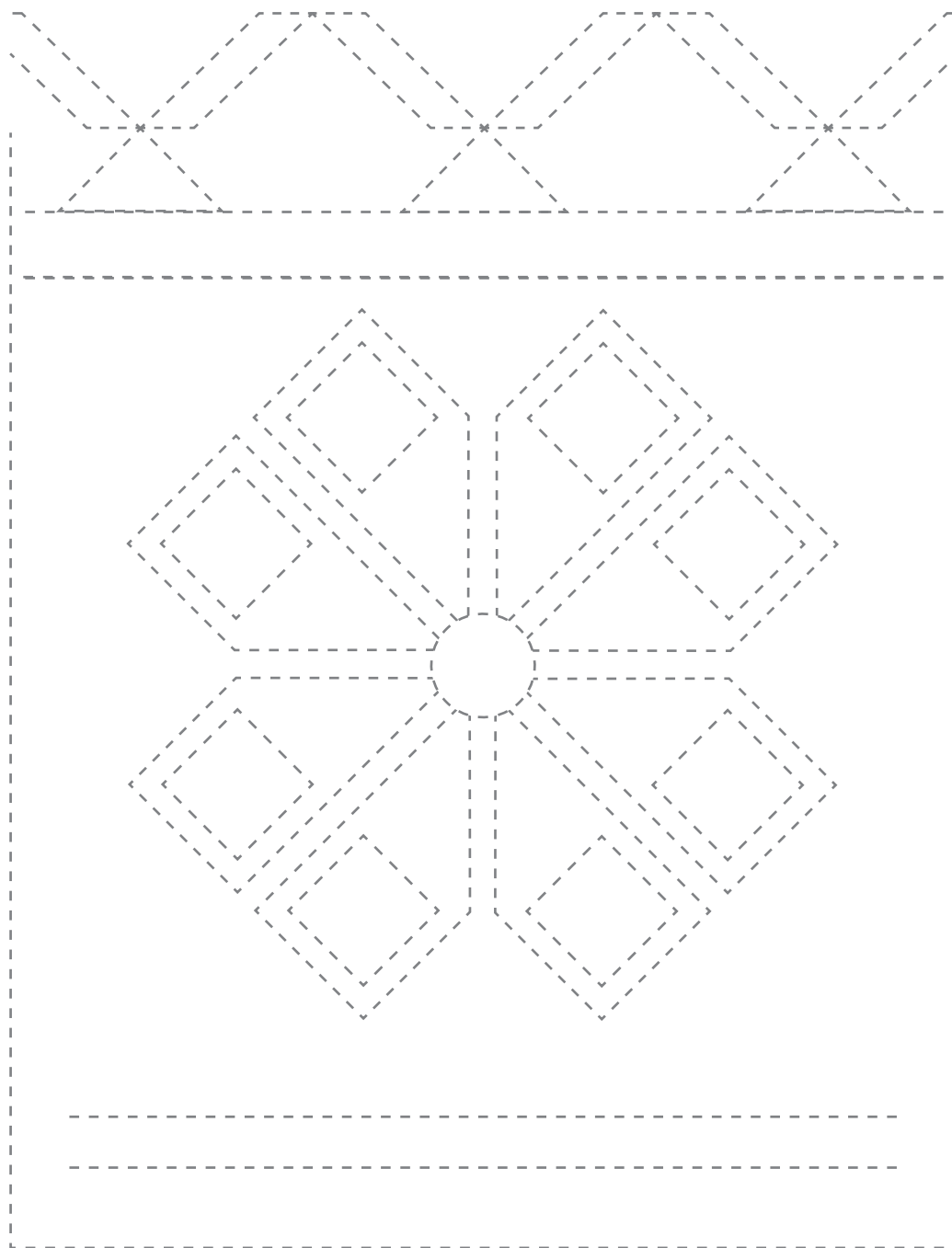
3° yojskuy

Ji'panhtumä te ji'pitam te mkulyapisik wa tyujku te' tzäkitam.

4° yojskuy

Ji'panhtumä te ji'pitam te mkulyapispik wa tyujku te' tzäkitam.

1. Jatyumi

Myajuka te' jatyumi, te' nhka'e y tzame pät:

- * Maka tyuni toto jayetam nyä'ijtupä'is sonekenetampä tiyä makapä tzyäki, yajk yojspate sonekenetampä titam jutz wa ntzäjku winati wate näjkyäyu te' toto tunkuy.
- * Maka 'yijspäki jutzpäte wene eyakenetampä toto jayetam wa mujsu pyäjkwätzäkä te' tzame o wa jyayu toto jayetam wätampä.
- * Maka nyitzäki te' jakyuy sonepä toto jaye'isnyetam 'yijspäjkpamä tite'e tzyamtyopyapä, te' ote y te' toto jaye majs wiyunhsepä wa mujsu tzyäjkpä'ä.
- * Maka tzyame y maka nyäjktyäyi te' toto jayetam tzyampapä 'yaknakapik jutä tzyapyajpamä päntam, tijanatiyätam y te ijtkutyam.

1° Anhmakyuy

Myajuka te' anhmakyuy, te' nhka'e y tzame pät:

- * Maka 'yijspäjki nyäyi y te eyatampä'isnyetam eyatampä toto jayekäsitam.
- * Maka 'yijspäjki y maka 'yanhmaye wa jyayu nyäyi.
- * Maka jyaye sonekenetampä näyitam.
- * Maka 'yijspäki te' näyi y eyatampä titam nye tyoto'isnyetam.
- * Maka 'yijspäki jutzte'e yajk yojspapä te' mäjatampä jayetam te jaye'omo **o, u, i, e, a, ä**.
- * Maka 'yijspäki y maka jyaye te nenhejayepiktam **o, u, i, e, a, ä** te nye 'yote jaye'omo.
- * Maka tzyäki tumä jaye'ijspäjkuy y tzyamanhwajkpapä'is wyit 'yaknakapik y te eyatampä pänisnyetam.

Wewenetyamite te' tunkuyomo

Me'tza te' Sonepä toto jaye wa'te ntunu te' toto jaye 4, “Pä'nis 'yijsanhtzi'äkyuy anhmakyuyisnye”, y jäsika tzamä te 'yanhmapyapäjintam y te 'yanhmapyapä'is, ijtuse käyi:

¿Tipänte te' tzapkuy tzyampapä te' toto tunkuyis?

Uka na'ak te pänse 'yijtu, ¿mpinhanhäpyasyä na'ak te tza'tam?

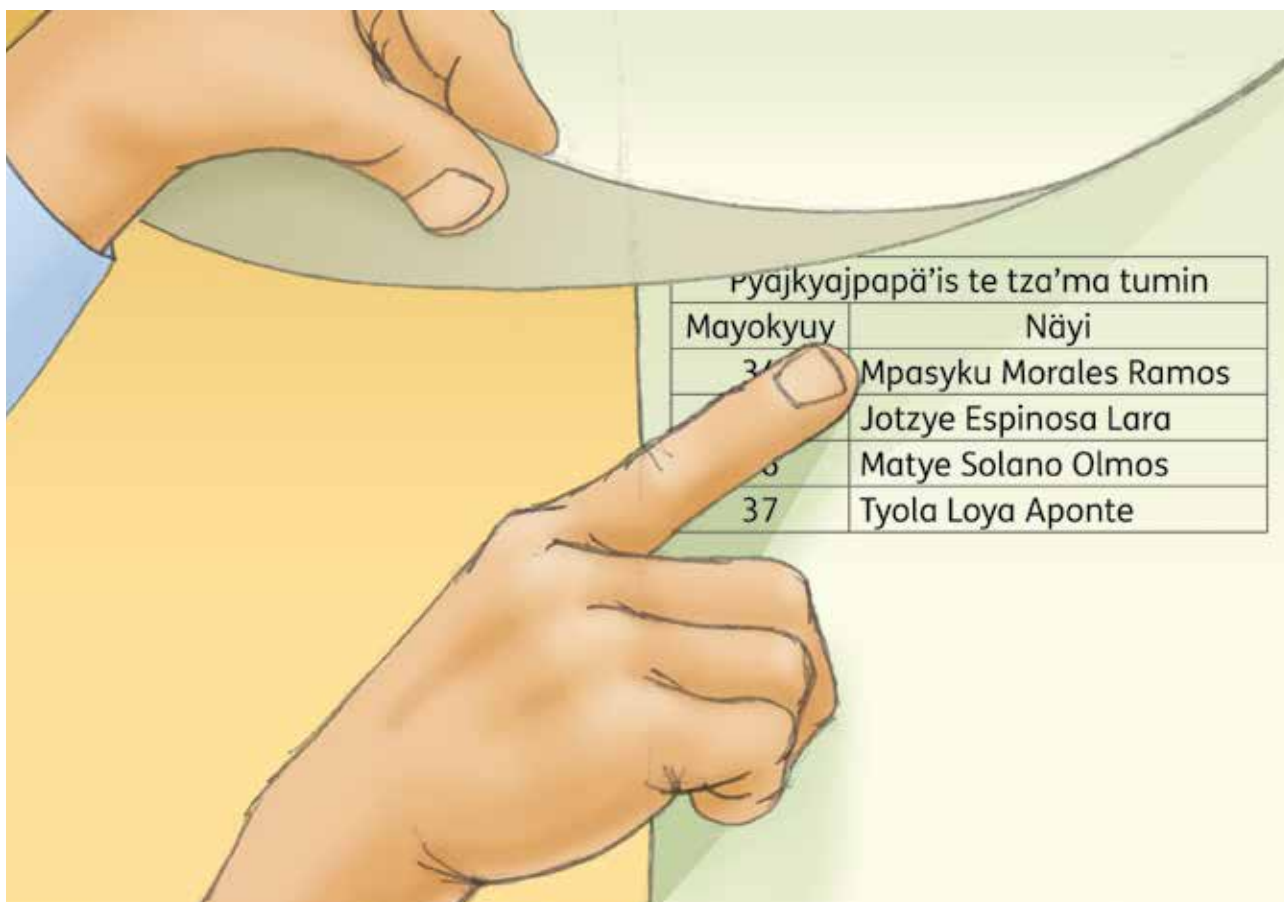
Te' tzyampase te' toto tunkuyis, ¿jutzam mnäjkipsäpya mwewenekyuy te anhmayaipamä tzame päntam?

Ko'sa te' tzäkitam y tu'nä nhkyotzokpa te
'yanhmapyapä'is tiyä tzyapyajpa te' pänistam.

TZamä te' aktzonhokyutyam te 'yanhmapyapä'is.

¿Tikotante te' pänis sutpa na'ak tyunä te' nyäyi?

¿Oyumasyä mtuni mnäyi tumnyaktiyä? ¿Jutä?

¿Tikotante wäpä wate ntun'anhmayu ne näyitam?

¿Tikotante yojspapä wate ntu'nu ne näyitam?

Ko'sa te' toto jayetam y tzamä te anhmayopyapäjinh tite tzyamtyopyapä.

Tumäpä mayokyuy ijtupä te' totokäjsi yajk yojspapä te' kupkuyomo (ТМК²):

M O R A 7 4 0 7 2 8 M T S R N M O I

Kyeyajpamä titam Tipäte mnäpin y rh: ORH+

Näyanhkopäjkam y näyi: **Morales Romero Anastasya**

Jyatyäkäyapamä: **79202848505**

Jutä tzyoyäyapamä: **Unitat Metika Rural 72**

Tzoyäyapamäte: **3**

Kyetumyapamä titäm: **Ame: 20**

Ijtumä mtäjk: **Ntzänyanh, 10214**

Kujkomo Tzyepä tza'ma kupkuy	Kupimä Tzyepä kupkuy
Kujkomo Tzyepä tza'ma kupkuy 29684	Kupimä Tzyepä kupkuy TZyiyapas

Kupkuyis mya'yoye Kupkuy najsomo

Jutä y jutzyek mpyänaju: **TZawiketzakämä /Kupimä**

Tza'ma kupkuy / tzyepä kupkuy

TZyiyapas **28 07 1974**

Mäja kupkuy Jama Poya Ame

- 1 Kartiya Nasyonal te Salut. Toto yojspapä wa m'ispäjku te' jutz wa tzyoyäyaju y tzyamjayapamä jutzyektam wa myaku y tipä amekotatam.
- 2 ТМК². Yä tumtumäpä nenhejaye jayupä ote'omo yäsete nhkasynya'ote'omo CURP.
- 3 Mäja Anhkimkutyäjk Nyäpu Tyajpamä te' Kretensyal. Te' täjk yojskuytye 'yisapapä'is y kyospapä'is wa ite makapä kyopikye te' anhkimpapä te' mäja kupkuyomo, te ko'anhkimyapapä tzyapyapapä'is y yajk kätyapa toto anhkimkuy y te ko'anhkimyapapä tzyäkyapapä'is te toto anhkimkuy te tum tumäpä kupkuy'isnye.
- 4 Tumäpä Mayokyuy Ijtupä te Totokäjsi Yajk Yojspapä te' Kupkuyomo. Mayokyuy y te' nenhejaye'isnye jospapä wa pyotatzäjkoyu. Te' mnäyankopakiste nye nenhejaye y te' nyäyi makapä; nyä'ijtu te jutzyek pyänaju nyitzäjkpa te' amepik; te' kupkuyse, uka jayate/yomote eyatampä.

Mayokyuy
A35 1464842

Ijspäkotyäjk Elektroniko
05846298726485291473

Tumäpä Mayokyuy Ijtupä te' totokäjsi yajk
yojspapä te' Kupkuyomo (TMYK):
MORA740728MTSRNM01
Pänajkutyoto'is Myayokyuy

Mäja kupkuy Jyatyäkäyapamä
TZyiyapas
TZyepä kupkuy Jyatyäkäyapamä
Kupimä

Ko'anhkimkutyäjk	Jutzyejk Jyatyäkäyapamä	Toto jaye	Mayokyuy Pänajkutyoto'isnye
0035	01/09/1974	---	590

Te' Kyokoyoyajupä'is Tyitam

Anastasya	Morales	Romero
Näyi (tam):	Näyanhkopajk tata'isnye:	Näyanhkopajk nana'isnye:
Yomo	28/07/1974	Kupimä, TZyiyapas
Jayate/yomote:	Jutzyek Pyänaju:	Jutä Pänaju:

Mayokyuy jyatyäkäyapamä te'
kupkuy iti'isnyetam

Tumäpä mayokyuy ijtupä te'
totokäjsi yajk yojspapä te'
kupkuyomo*

Mayokyuy
MORA740728MTSRNM01

Näyi
Anastasya
Morales
Romero

Jutzyejk jyayäyu
31/09/1990

Mayokyuy
049150057

Soy México

* Tumäpä Mayokyuy Ijtupä te' Totokäjsi Yajk Yojspapä te' Kupkuyomo. Mayokyutye tziyatäjpä ijtyajuse päntam ijtyapapä Mejiko'omo, y tese te mejiko'ititam ijtyapapä eya najsomo y ijspäjk yatäjpä tumtumä ijtyajuse te kupkuy ititam.

Tu'nä te' 'yanhmapyapä'is maka kyotzowe wa mtunu te' tzame ijtupä käyi y tzamä.

Jamtzäkä ke...

Te mnäyi ijtupä te' toto käjsitam te anhkimpapä'iste jyatzyäyapapä, wäpäte tese wa mjayu mumujama. Maka tumä o metzapä'is nyäyitam jäsika maka te tata'is nyäyanhkopajk y nana'is nyäyanhkopajk. Te' näyi'is jyakyuy yäsete tzäpyapä:

1. Malyi Julya Perales Monte.
2. María Julia Perales Monte.

Te' pänis nyäyitam mujspa wyätzäjkya jutz ijtü te nenhejaye ote'omo makak kyokoyoje tumä une, te' nyäyanhkopajktam mujspapäte jyatyäjkäya jutz ijtü te' tyata'isnyetam, te anhkimpapä'iste jyatzyäyapapä.

Ijspäkä titampä toto jayente y tzamä te anhmayopyapäjinh jutz kajkpäyaju te' näyitam.

Äjn Jäyā te sänhpäpapä:

Sutpat na'ak mtzamja tijutipä...

Yomo Tatzya:

M'unekäsit mtzajkjayu te' mtzika
mnuksytzyi'upätzi.

Yäjskotoya.

1. Tasya'is maka nyämini sonekenepä ompapä
te nä'.
2. Lolita'is maka nyämini mutzyu'ane.
3. Moni'is maka nyämini wane.

Te mkosuse, näyojspate metza o sone kene wate
näyâyaju te' päntam. Näyâyajpate te' päntam tome
ijtyajupä y te ijtkuy jutäte ijtamä.

**TZamä te anhmayopyapäjin tite'e tzyamtyopyapä te
tzäjkiskuyis y jäsika tzäjktanä te kyotzonhkupyik.**

Yäsete äjn näyi:

Sutpat watzi näyäyaju:

Äjt anhmapyat watzi toto tunu y toto jayu te:

Te anhmapyapä'isätzi nyäyipäte:

Te anhmapyapä'isätzi syutpa wa nyäyäyaju:

**Tu'nä te' tzyetampä toto jayetam nhkyotzokpa te
'yanhmapyapä'is.**

**Anhmayä toto jaye Nepsputpapäte nenhejaye nyäyi
te ponisnyetam m'ijspäjkpapä.**

**TZäjktanä te tzyetampä jayetam te 'yanhmapyapä'is
maka kyotzowe.**

Äjn nana'is nyäyi:

Äjn ntata'is nyäyi:

Syutpa wa nyäyätäju:

Äjn nana syutpa wa nyäyäjaju:

Äjn ntata syutpa wa nyäyäjaju:

**Tu'nä te' näyitam te pänisnyetam 'yanhmapyapä'is
maka kyotzowe.**

TZyapela

Nhku'an

Tyeresa

Jotzye

Ko'sa jutz te jayajpa te' näyitam pänisnyetam.

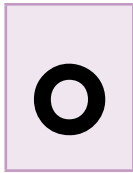
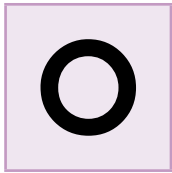

Te ne' ote'omotam, te' näyitam y näyanhkopajktam
wäpäte wate jayu witpä mäja jayepik te tumtumäpä
jayetam. Kojstäjsyä:

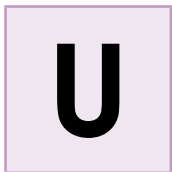
Losya Altamirano Sarmiento

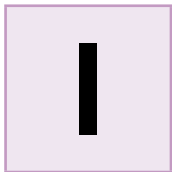
Tu'nä te' tzyetampä toto jayetam nhkyotzokpa te
'yanhmapyapä'is y kojipä te' jayetam.

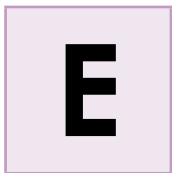
Oyutzi poye tä'äjk te' jotunhomo.

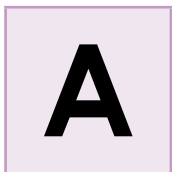
Uka maka Ulises te nye
'yyojskuyomo.

Ijtyajuse te' pänijstam
tzyoyäyajpa te nipitam.

Eyatampä pänijstam mya'äyajpa
te' ejisi.

Anhkomo pokspa te' äjn ntata.

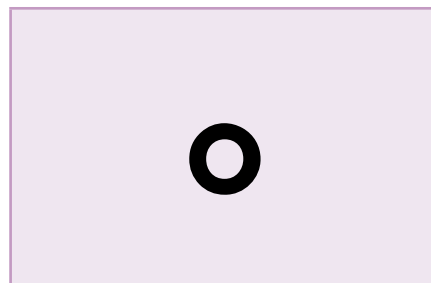
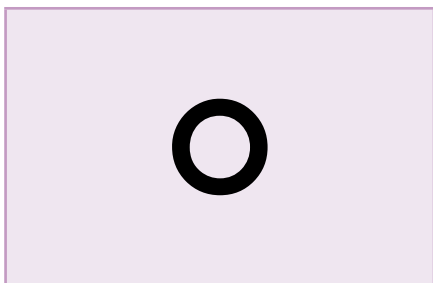

Äjksi mya'äyajpa te yomo'is
tyäjkomo.

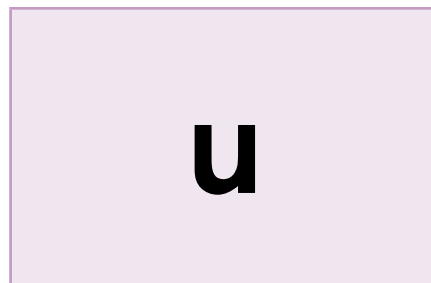
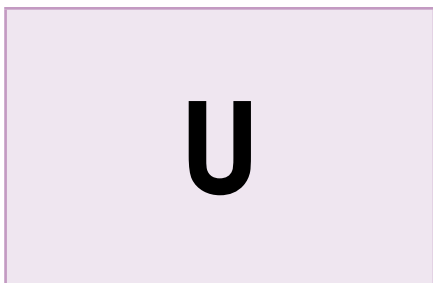
Anhmayä te' Nepsputpapäte nenhejaye te' jaye'is
tzyepä jayetam, yajk yojsa mäjatampä jaye.

Tu'nä te' tzyetampä toto jayetam nhkyotzokpa te
'yanhmapyapä'is y ko'sa sunyi jutz yojsyajpa te' mäjatampä
jayetam.

Opyatzi anhmakyutyäkomo tumtum jama.

Sunyi kenämpa **o**jkjamä.

Änj muki **U**ryel y äjtsi mäjtzyajpatzi tumtum jama.

Makatzi juyoye. **U**jsu yajkatäjk makat ju'yi.

I

i

Ijtpa sänhakuju te' tzyepä kupkuyomo.

Ijspäjkjapyat te' Ijsyma'is tyata.

E

e

Makat ntunijsi äjn nana temä **E**skipula.

Nituyutzi. **E**jtzukamäjtzi nimeke.

A

a

Anhmapya **A**na te' anhmakyutyäjkomo.

Te' tzyepä kupkuyomo **A**matan ijtpa te' tzyina pa'aktampä.

Ä

ä

Äjksipijk tzyäkyapa ane.

Mitatzi jomi. Äjtzi makatzi juyoye.

Te ne ote'omotam, te' nenhejaye ä mäja jaye yajk
yojstampate witpä tzyepä toto jaye y jäsika ijtumä jaye
tentzyäkyuy. Ja'itäpäte 'yyojskuy te jayjapyajk nyäyi te'
pänisnyetam y te' ijtkuyisnyetam.

Anhmayä te' Nepsputpapäte nenhejaye te' jaye'is
tzyepä jayetam, yajk yojsa mäjatampä jaye.

Nä m'ijsusyen homo yäti, ¿jutzyekante yajk yojs papä
mäjatampä nenhe jayetam?

Sunyi kämanä te' toto tunkuy te käyi ijtupä toto jaye y tzamä te anhmayopyapäjinh te' nyä'ijtpä.

Te' mäjatampä nenhe jayetam majs te mäjatampä y te tzyetampä nenhe jaye eyatampätite. Te' mäjatampä nenhe jayetam yajk yojstampapäte yäsemä:

1. Mjapyak te' pänis nyäyitam. Kojstäjisyä: Te' anhmayopyapä Elyi'is maka nyä pyatzyäjkye te unetam.
2. Makakte jaye näyitam ijtkuyisynyetam. Kojstäjisyä: Te' Kowatäjkmä nimeke pijnämpa.
3. Mnitzäjkpak te' tzyepä toto jaye. Kojstäjisyä: Äjn ntata'is y äjt nijpyajpat äjksi te tza'momo.
4. Te' jaye tentzyäkyuy tyukanhwajkyajpapäte te kipsokyuy. Kojstäjisyä: Jikä pät manoyu. Mujksynyeyu, pyiku tumä wo'ke tza'tam y kyojtäjkäyu te tzyunu'omo.

Mtunuka yä toto jaye, tzamanhwakä te m'otepik jutzyekte yajk yojspapä te mäjatampä jayetam.

Tu'nä te' 'yanhmapyapä'is maka nhkyotzowe y tzamä
tiyä tujkpa te' tzäkijinhtam.

Makatzi te tumkuyomo y
ni'iyät ji' ijspäki.

Tumtumäpä'is maka yajk
ijspäjktäyi wyit.

Äjn näyi Julyo, Tajtzamäztite
tzunhupä, äjtzi ma'apapäztite.
Äjn ntätam wäwätampäte.

Pät anhkimpapä yajk ijspäjkpat
Jotzye Arenas, te tza'ma
kupkuyomotite ijtketupä. Yä'isante
kotzonhtanketupä jiksekam
wätzäjktak te ntototam.

TZamä te' aktzonhokyutyam te 'yanhmapyapä'is.

¿Tikotam mkomäpya ke wäpäte wa ijspäkyatäju eyatampä päntam?

¿Jutäm oyu yajk ijspaktäyi mwit eyatapäjin?

¿Jutam oyu yajk ijspätayi te eyatampä päntam?

¿Tipä tzame syutnyajpa wate ntziyaju te eyatampä?

TZäknitzäkä te' tzame makapä yajk yojse jutz wa ijspäkyatäju y tzäkä jutz maka yajk one te 'yanhmapyapä'is.

¿Jutzam maka yajk ijspäjktäyi mwit nyukpak te anhkimkutyäjkomo, wa yajk tzäjktäju te' toto jaye, tokoyu'ankä te mtototam te mnajsisnyetam?

¿Jutzam yajk ijspäjktäjpä te mtzätzä te mtäjin ya'ajka m'isanhjejupä, uka jikis jinam jyame ite'e ji'kä?

TZamä te' aktzonhokyutyam te 'yanhmapyapä'is.

¿Te' ijspäjkuy tesetisyä tzyäkyaketu?
¿Titampä ijspäjkuy mpatu sonenaka?
¿Tikotam mkomäpya ke eyatampäte?
¿Mkomäpya ke mujspa mkojtanhä tzame? TZamä, ¿tipä?

TZamä te wäpä m'ijtkuy y ji' wyäpä makak yajk ijspäjktäyi mwit.

Kämanä y tzamja te 'yanhmapyapä'is te' käyi ijtupä tzame.

Jamtzäkä ke...

Tumä ijspäjkuy te pänisnyetam toto onkutye tzyampamä te wätampä tzametam y tzyapupä tumä pänis wa ijspäjkyaju. Tesetike yajk yosyajpat te ijspäjkuy wäpäse o kyämanäyapapä'is, makakte nitzäki tumä tzaptzapnekyuy o tumä ijtampak tejinhtam.

Te ijspäjkuy täjkäpyapäte, mumu jama:

- Te' pänis **nyäyi**,
- y kota tumä o sone te titam **'yijtumä**. TZyampase te ijspäjkuyis te titan **'yijtumä** mujspa mawä: ne'

ntitam, ntä'is tyitam, te nätunhisnyetam, tite'e mnä'ijtu y tiyä msutpa.

Te' titam o jutz mtzäjkpa te ijspäjkuy jutz ijtu, ijtukuy o päntam 'yijtpäjin. Wenenhomo, wäjätite ntzaptampa witpä o metza'omopä näyi (uka nä'ijtate); te wiyunhsesepä ijspäjkuyomo, witpä nkojtampate yujstzyi'okyuy y te' näyanhkopajtam, ontampakte te eyatampä anhkimyajpapä pänjinhtam.

Kämanä y ko'sa jutz tzyäjkpa te anhmayopyapä'is te' käyi'ijtpä ijspäjkuy.

TZayi'ajkuy jutzam 'yijta, äjn näyi tete'e Losya Anaya Lira, te tza'ma kupkuyomotzite ijtpä Muknä'mä, ijtutzi yä tumkuyomo sutpat anhmayä watzi toto tu'nu y toto jayu.

Äjn näyi Metzye Soria Lora, sutpat watzi näjayaju Metzye, näijtut 37 ame, yojspatzi tumä ma'a'omo. Yajk tzinhpat watzi watnu y sutpat kotzokya eyatampä.

TZame pänis tyoto jaye

Nitzäkä y tzäkä sunyi te m'ijspäjkuy te' anhmajpamä tzame päntam.

Sunyik kämanä jutz tzyapyajpa te eyatampä pänistam 'yijspäjkuyomotam.

TZäjkjaya kä'anhwakäkyuy wa jutz ijtu te' tzame.

Kämanä y tzamja te 'yanhmapyapä'is te' käyi ijtupä tzame.

Jamtzäkä ke...

Ijtpak te ijspäjkutyam te eyatampä pänisnyetam wäpäte wa yajk keju wäpätiyā, wäpäte wate nkämanäyu te' tzame ntzyiyapapä y, uka jin

mjamtzäki mujspa mtzäkä kä'anhwakäkyuy ijtusepä
käyi:

¿Jutzantesyätzi mnäjayu mnäyi?, ¿Jutämät mujspa
mpatä?, ¿Jutzyem ijtü m'une?, ijtanhäyuma.

**TZäkä te' ijspäjkuy te sonetampä pänjintam y ke'ja te
'yanhmapyapä'is wa tzyäjku te wewenekyutyam.**

**TZamä y näjkipsä tiyä m'anhmayu wa mtzäjku te
ijspäjkutyam.**

¿Mwä'anhjampasyä ke wä mtzäjku te mijm ijspäjkuy y te
eyatampä'isnyetam?

¿Tiyam mwä'anhjampa ke msutpa wa wyä'aju jutz mnäjktyäyu
tzame te mkämanäpyapä te ijspäjkuyomo?

Ko'sa te' tzäkitam y kämanä te' toto tunkuy te
'yanhmapyapä'is tyunpapä tiyä tzyapyajpa
te' pänistam.

Ko'sa sunyi tzäyu te eyapä täjk makamä mya'e.
Kämanä, jy tikotante mkotjayupä tsepä nyäyi?

Weno, mumu'ijsätzi näjapya tese, sutpat wa
mumu'is 'yijsu jutz jayu, tese myusyaajpa ke
yäkitzi patyajpa.

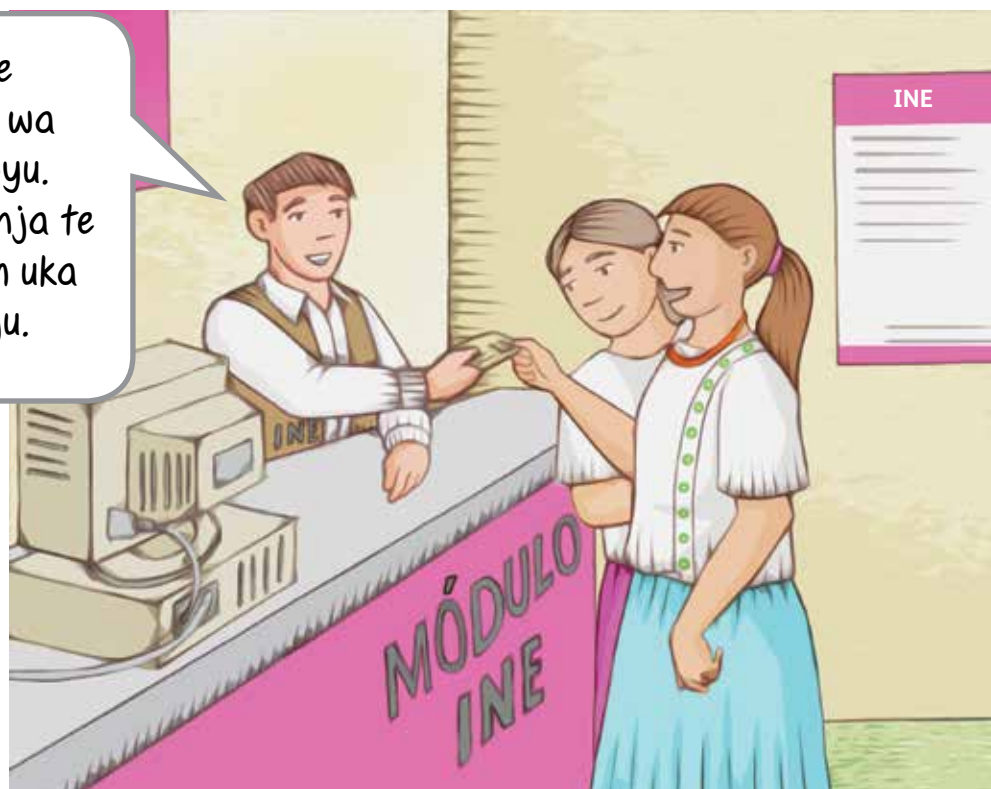
Kutkuy ma'a Tyere

Wyiyunhtzampa,
tese te kutkuy
juyajpapä ji'
tyokoye.

Jä'ä... Nimekente tzayipä.
Ma'tzi nätunha makat
mpä'ki äjn Kretensyal te
Potatzäjkopyapäkäjsitzi,
utesyā maku 'yanhkamye winti.

Yäki ijtü te
Mkretensyal wa
Pyotatzäjkoyu.
Wäpäte, kojstanja te
nyäyi y tyitam uka
sunyi jayaju.

iSone näyitam!

Tesete wäpä,
te Kretensyalis
tzyampa 'yite'e
mijtzi, tekotate
yojspapä wa
myusyaju 'yite'e y
wa pyotatzäjkoyu.

Tesete äjn näyi. Ijtpäyaju
y sunyi jayaju, tesetike te'
näyanhkopajktam.

TZamä te' aktzonhokyutyam te 'yanhmapyapä'is.

¿Tikotante te' yomo'is nyäyi eyati na'ak jayu te tzampokyuy ma'apamä?

¿Tisem ijspa jatyampakte te näyitam jutz msutpa wate näyâyaju y te ne' näyitam tyanemä?

¿Jutä te yajk yojspa tumä y jutä te' eyapä?

¿Tikotante wäpä wate jayu ijtpo'use te ne näyi?

¿Tikotante wäpä wate jayu ne näyi?

Tu'nä te' toto jaye 'yanhmapyapa'is maka nhkotchowe jutzye naka msutpa.

Jamtzäkä ke...

Te' **pänis nyäyitam** te japyapäte te' nenhe jayepik te yajk yojstampapä wate ijspäjktäjta, nyä'ijtpupäte wäpä tzapkuy, tese te pänistam te ijspäjkyajpate y nekätam na ijspäjktäjtampa ne näyikäsitam.

Te' pänis nyäyitam tete'e tzyampapä'is itamte'e y yajk yojstampa mumu tikota, wewenetyampakte y tesetike jatyampakte.

Te' pänis nyäyitam te japyapäte tejinh:

- Tumä o sone näyitam
- Te' näyanhkopajk tata'isnye; tete'e ne ntata'is tyä'isnyetam.

- Te' näyanhkopajk nana'isnye; tete'e ne nana'is tyä'isnyetam.

Mumu yä' ijtupä te yajk tumpak tujkpa pänis nyäyitam.

Sunyi kämanä te' toto tunkuy te käyi ijtupä toto jaye y tzamä te anhmayopyapäjinh te' nyä'ijtupä.

Sunyite wäpä wate jayu ne näyitam mumujutä, majs japyajkte te wäpä toto kä'si, tese te Kretensyal wa Pyotatzäjkoyu. Ijtu mnämaktampak toto y eyatampä jutz ijtujse jinte mujsik jayä o ji' sunyik yajk tanpäyi näyitam.

Te' näyi pänisnyetam nimekete yojspapä, wäpäte wate niketnu uka wäte jayupä, tesetike, wäpäte wate mujsu tite'e tzyamtyopyapä te' toto jaye'is wa jana nä'ijtu nitipä jatyokokyuy.

Te Mejiko'omo, ijtu tumä kotzonhkuy sunyi kyotanhnekpapä'is ne ntototam mityapamä näyitam, tese te' näyitam, mtzitampäjk eyatampä mnäyitam, wa jana maku yajk yojsye eyapäkäsitam te' mtoto. Yä' kotzonhkuy, näpketpa, jinunh mujsi 'yanhkumakäya o yajksutzäkya te mtotopiktam.

TZamä te' aktzonhokyutyam te 'yanhmapyapä'is.

¿Tikotante wäpä wate sunyi jayu ne näyitam?

¿Tikotante wäpä wate sunyi nhkosnitanu jutä maka jatyame?

TZäkä tumä toto näyi'isnyetam te mnä'anhmayajpapä'isnyetam. Tekotate, tzäkä te käyi ijtupä yojskuy:

1. Ke'ja te 'yanhmapyapä'is y tumtumäpä mnä'anhmayajpapä wa ntzyamjayaju nyäyitam tyanemä.
2. Ke'ja te 'yanhmapyapä'is wa ntzyijayaju nyäyitam tyanemä te mtä'isnyetam ja 'yoyapä anhmaye.
3. Jamkäsytyäpyä'ä te näyitan ijtpo'use.
4. Jayä te Nepsutpapäte nenhe jayepik.

Japyutä te' näyi tyanemä te 'yanhmapyapä'is y te' pänisnyetam anhmayajpapä mijtzyjinh. Jameminä ke te jakyuyomo te näyi'isnyetam nyämakapäte mäjäpä jaye te witpä nenhe jaye. Kojstäjsyä ijtuse käyi:

Näyi	Toto näyi'isnyetam
Malyi Tolentino Arroyo	—

Näyi	Toto näyi'isnyetam

Tu'nä te' näyitam te mjapyujtupä y kojswätzäjkja te jyakyuy ijtujse käyi. Ji'pä yäpik **x** te' tzyepä jayetam tanyajupä y te ja' tyanyapä.

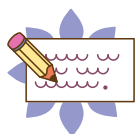
Te' näyi:	Jä'ä	Ji'ne
Nyä'ijtpo'u te' nenhe jaye.		
Nyä'ijtu mäjäpä jaye witpä.		
Te witpä nenhe jaye majs te mäjäpä ke te eyatampä.		

Uka m'aktzoku ke ji'ne tumtyipä näyi'omo, jawyätzäkä yä'ki:

Tu'nä te näyitam mjayupä toto jaye näyi'isnyetam käjsi
maka kyotzowe te anhmayopyapä'is. Ji'pä yä'pik ✓ te'
näyitam pänisnyetam oyupä anhmaye y ji'pä yä'pik —
te näyitam pänisnyetam ja 'yoyapä.

Anhmayä toto jaye Nepsputpapäte nenhejaye te
jaye'is nyäyi mijnese manpapä.

Tu'nä te' otetam y jayä tukay tzyetampä jaye tepik.
Kojstäjsyä ijtuse käyi.

Ku'anya'is

maka 'yanhmaye na'kujy.

Ana'is

nä mya'äyu ane.

Ulises'is

maka nyipi säjk.

Omar'is

nä mya'äyu yamojk.

Kojstäjsyä:

Ku'anya'is maka 'yanhmaye na'kuju.

Ko'sa y jawyätzäkä te' tzyetampä jaye mjayupä.

Jamä ke witpä te' tzyepä jaye y te' jakyuy näyi'isnye
maka witpä te mäja jaye nä nyitzäjkuk tumtumäpä
ote'is.

**Anhmayä te' Nepsputpapäte nenhejaye te' jaye'is
tzyepä jayetam, yajk yojsa mäjatampä jaye.**

**Jayä metzapä pänis nyäyi y tzäkä tzäki jutz
mjamtzäjkyajpa.**

**Anhmayä te' Nepsputpapäte nenhejaye te' jaye'is
tzyepä jayetam, yajk yojsa mäjatampä jaye.**

TZäjktañä tumtumäpä tzäki'is nyäyi yätampä
jayepiktam **o, u, i, e, a, ä.**

y__ya

n__jtz

un__

p__n__

p__js__

n__js

Anhmayä te' Nepsputpapäte nenhejaye te' jaye'is
tzyepä jayetam, yajk yojsa mäjatampä jaye.

TZäjkisä te' metza toto jayetam.

Mayokyuy
A35 1464842

Ijispäkyäjk Elektroniko
05846298726485291473

Tumäpa Mayokyuy Ijtupä te' totokäjsi yajk
yojspaä te' Kupkuyomo (TMYK):
MORA740728MTRNM01
Pänajkutyoä's Myayokyuy

Estados Unidos Mejicanos

Toto jaye päñajkuyisnye

Mäja kupkuy Jyatyäkäyapamä
TZiyapas
Tzyepä kupkuy Jyatyäkäyapamä

Ka anhkimkutyäjk	Jutzeyk Jyatyäkäyapamä	Toto jaye	Mayokyuy Pänajkutyoä'snye
0035	01/09/1974	---	590

Te' Kyokoyoyajupä's Tyitam

Anastasya	Morales	Romero
Näyi (tam):	Näyanhkopäjk tata'snye:	Näyanhkopäjk nana'snye:
Yomo	28/07/1974	Kupimä, TZiyapas
Jayate/yomote:	Jutzeyk Pyänaju:	Jutä Pänaju:

Soy México

Toto jaye päñajkuyisnye

Mäja Anhkimkutyäjk Nyäputyapamä Te' Kretensyal***

Kretensyal wa pyotatzäjkoyu

Näyi:
Morales Romero Anastasya
Ijtumä m'täjk:
Jotuk ntzänyanh 102, Tzyepä tza'ma kupkuy kujkomo 29684, Kupimä, TZiyapas
Tumäpa mayokyuy ijtupä te totokäjsi yajk yojspaä te' kupkuyomo****: **MRRMNS74072830M000**
Tumäpa mayokyuy ijtupä te' totokäjsi yajk yojspaä te' kupkuyomo (TMYK): **PEKX961010MVSTU00**
Tipä ame'omote nyäputyapupä: **1992 03**
Mäja kupkuy: **30** Tzyepä kupkuy: **170**
Jutäte kyojampapä: **0856** Tza'ma kupkuy: **0001**
Nyäputjuk: **2018** Jutzeyk kayajpa: **2028**

Kretensyal wa pyotatzäjkoyu

TZamä te' aktzonhokyutyam te 'yanhmapyapä's.

- ¿Jutzante nyäyipä tumtumäpä jaye'is?
- ¿Jutzam ijtü te pänis nyäyi jaye'omo?
- ¿Tikotante yojspaä tumtumäpä?

2° Anhmakyuy

Myajuka te' anhmakyuy, te' nhka'e y tzame pät:

- * Maka 'yijspäki te' tzame ijtupä te' **jaye neksekäjsi** jutuz ijtut te toto käjsi.
- * Maka 'yijspäki tzame wätampä te' **jaye neksekäjsi** y maka tzyamanhwake tikotate wäpä te eyatampä makapä tzyäki.
- * Maka tzyame 'yaknakapik te' tzame nyämakapä te' **toto jaye näyi'isnye** wate jatya sonenhpänomo.
- * Maka tzyame 'yaknakapik te' mtzamisapapä jakyuy, jawyätzäjkuy y wätzäjkuy te' **toto jaye näyi'isnye** wa jyayaju y jäsika japyujtpate.
- * Maka 'yijspäjki te' näyi, jutzpäte y jutzam maka nyäyojse te' **jaye nekse** y te' **toto jaye näyi'isnye** makapä tyuni y makapä jyaye te anhmakyuyomo.
- * Maka 'yijspäki juste'e yajk yojsapapä te' mäjatampä jayetam te' jaye'omo **j, k**.
- * Maka 'yijspäki y maka jyaye te nenhejayepiktam **j, k** te nye 'yote jaye'omo.
- * Maka tzyamanhwake 'yaknakapik jutztampäte te päntam jäsika kyopikpa te' tzame te tumtum jama kota.
- * Maka 'yijspäki tzame tzyamanhwajkyajupä 'yaknakapik te sonekenetampä pänisnyetam.

Wewenetyamite te' tunkuyomo

Me'tza te' Sonepä toto jaye wa'te ntunu te' toto jaye 16, “Yojskuy äjn kupkuyomo nawatl”, y jäsika tzamä te 'yanhmapyapäjintam y te 'yanhmapyapä'is ijtuse käyi:

¿Tipä majs yajk tzi'nhu te' yojskuy tzyäjkyajpapä te nawal'ijstam?

Te mtza'ma kupkuyomo, ¿tipä peka tzäki yajk tzinhpä nimeke?, ¿jutipä'omo 'yopya mijtzi?

Ko'sa te' tzäkitam y tu'nä nhkyotzokpa te 'yanhmapyapä'is tiyä tzyapyajpa te' pänistam.

TZoyäyopyapä, mitut mtunijsi watzi mnikenäyjayu äjn une. Jit mujsi tite nyä'ijtupä.

Yajk tu'nätzi. TZamjatzi, ¿tiyam kyutu m'une'is?

Wäjätite tyonhupä te tzu'tzi nä' juyupät te ma'a'omo y ko'sa jutz tujku.

TZätzi, maka wä'e yä m'une, wäpäte wa mkosjayu te' jaye neksetam te titam mjupyapä'isnye. Ja' wyämäyäpäte tzyejkis te tzu'tzi nä' kotupä'a.

TZamä te' aktzonhokyutyam te 'yanhmapyapä'is.

¿Tiyante tzyäjkupä te une'is?
 ¿Oyumasyä ntyujkisi tese?
 ¿Mkosjapyasyä te kutkuyis jaye nekse? ¿Tikota?
 ¿Tikotante wäpä wa mtunu?

**Me'tza te' jaye
 nekse te' Toto
 pajksupä'omo y
 ko'sa.**

TZamä te' aktzonhokyutyam te 'yanhmapyapä'is.

¿Tipä tzäkinte nyä'ijtupä
 y tiyam tzyamjapyä te
 nyä'ijtupä jo'mo toto jaye'is?
 ¿Tipä tzame mujspa nyä'itä?
 ¿Jutzam mkomäpya ke
 sunyite wätzäkupä te' tzame?
 ¿Tijsamasyä nye yä jaye nekse?

Kämanä sunyi te' toto tunkuy jaye nekse'isnye nä tyunupä te 'yanhmapyapä'is.

**Te' tzu'tzi nä'
 wakasisnye**

Nyä'ijtupä'is te' yerro,
 sink, asito poliko y
 pitaminas

Nyä'ijtupä'is tyanemä: 1 litruk

TZyampa jutzyekpä poya maka
 kati: 19 te okupre te 2022

Kutkuyis kyotzonhkuy

Jutzye nyä'ijtu: 1 tzima (240 ml).
 Jutzye nyä'ijtu tumtumäpä joätyäjkis:
 4 tyiyä.

**Jutzye nyä'ijtu pämitzikuy
 tumtumäpä'is**

Pämitzikuy (kcal):	140 pämitzikuy (kcal)
Jutzye nyämita tumtumäpä'is	% Tumtum jamapä*
Nyä'ijtupä kinhkuy	8 g 12%
Nimeke nyä'ijtupä'is kinhkuy	7 g 35%
Ka'kupyä kinhkuy	25 mg 8%
Tzyäjkajpapä öjksipik	10 g 3%
Kutkuy ji' yajk tzokputipä'is	0 g 0%
Pa'ajkotyäjktam	10 g 15%
Mpyämitzipapä'is	8 g 12%
Pitaminas A	90%
Kalsyo	6%
Asito poliko	60%
Pitaminas B6	30%
Pitaminas B12	25%
Pitaminas C	30%
Yerro	6%
Sink	50%
Pitaminas D	10%

* TZyamjapyapä'is Ju'tzye wä' wa mpäjkü Tumtum jama te ji' yajk tzanhka'epä'is 2,000 pämitzikuy.

Nyämipä: TZu'tzi nä' näpä, tzu'tzi nä' potepä, nä', pa'ajkotyäj, tzu'tzi nä' mpyämitzipapä'is, kana, ja nyä'itapä'is jomeketam.

Tzyäjkajpapä'is: Nkrupo NHkanatero te ukanhkämä S. A. te C. V. Mäja tuk jomepä makapä Monterey, mayokyuy 3512, tzyepä tza'ma kupkuy Alamos, Monterey, Jomepä Kak.

Wakokyuy y mtzamijspapä:
 800 1122 3344

Koji'pä te' tzame ijtupä yä jaye neксе'omo makapä yajk yojse tumtumäpä pänis.

Witzya'is syutpa myusä jutzyek maka kätı te tzu'tzi nä'.

Te' tzu'tzi nä' wakasisnye

Nyā'ijtipä'is te' yerro, sink, asito poliko y pitaminas

Nyā'ijtipä'is tyanemä: 1 litruk

TZyampa jutzyekpä poya maka kätı: 19 te okture te 2022

Kutkuyis kyotzonhkuy		
Jutzye nyā'ijtu: 1 tzima (240 ml).		
Jutzye nyā'ijtu tumtumäpä jojätyäjkis: 4 tyiyä.		
Jutzye nyā'ijtu pämitzikuy tumtumäpä'is		
Pämitzikuy (kcal): 140 pämitzikuy (kcal)		
Jutzye nyāmita tumtumäpä'is	%	Tumtum jamapä*
Nyā'ijtipä kinhkuy	8 g	12%
Nimeke nyā'ijtipä'is kinhkuy	7 g	35%
Ka'kupyä kinhkuy	25 mg	8%
TZyājkypapä äjkisipik	10 g	3%
Kutkuy ji' yajk tzokputipä'is	0 g	0%
Pa'ajkotyāktam	10 g	15%
Mpyāmitzipapä'is	8 g	12%
Pitaminas A		90%
Kalsyo		6%
Asito poliko		60%
Pitaminas B6		30%
Pitaminas B12		25%
Pitaminas C		30%
Yerro		6%
Sink		50%
Pitaminas D		10%

* TZyamjapyapä'is Ju'tzye wä' wa mpäjkı Tumtum jama te ji' yajk tzanhka'epä'is 2,000 pämitzikuy.

Nyāmitapä: TZu'tzi nä' näpä, tzu'tzi nä' potepä, nä', pa'ajkotyājk, tzu'tzi nä' mpyāmitzipapä'is, kana, ja nyā'itapä'is jomeketam.

TZyājkpāpā'is: Nkrupo NHkanatero te ukanhkämä S. A. te C. V. Mäja tuk jomepä makapä Monterey, mayokyuy 3512, tzyepä tza'ma kupkuy Alamos, Monterey, Jomepä Kak.

Wakokyuy y mtzamijsapā: 800 1122 3344

Ntonyo sutpa wakoya tikotate te tzu'tzi nä' eyati ompapä.

TZamä te 'yanhmapyapä'is tipä msutpa tzame mujspa yajk wä'a mtunpak eyatampä jaye neксе.

**Yajk ona te' tzyetampä jaye kyotzokpa te
'yanhmapyapä'is y yajk ji'pä yäpik **x** te wäpä.**

1. Nyä'ijtupä'is tyanemä te mpäjkpapä tete'e:

1 tzima

1 litruk

2. TZyampa jutzyekpä poya maka käti te mpäjkpapä:

19 te oktupre te
2022

19 te eneru te
2022

3. Te' mpäjkpapä tzyäjkupäte te:

Nkrupo
NHkanatero te
ukanhkämä

Nkrupo
NHkanatero te
kä'yi

4. Te' pämitzikuy te mpäjkpapä yätamte:

140 pämitzikuy

4 pämitzikuy

**Mawä ijtumä te' tzyetampä jaye tzyäjkpapä te
'yanhmapyapä'is y kopiwä te sunyi manpapäte te m'ote'omo.**

Ruperto y mijt mkomäktampa te wakastam tumtum
ntzayitam.

Tumtum tzu'tzi ntonhyaipat nä' tumä tzima naptzu.

Jojätyäjkis te' tumä tzu'tzi litrute nä' nyämitapä.

Tumtum jama tyä'jinhtam tyonhyapa metza litruk tzu'tzi nä'.

Ku'ana'is y äjt juyajut tu'tzi nä' wat tonhanhpajkyaju.

TZu'tzi nimekete te' toto te tzyetampä nä'isnye jyayetam
nekse.

**TZamä te aktzonhokyuy 'yanhmapyapä'is y tzamä eyatampä
tzyetampä jayetam tumyajpapä te' jaye neksejinh.**

**Anhmayä te' Nepsputpapäte nenhejaye te' jaye'is
tzyepä jayetam, yajk yojsa mäjatampä jaye.**

**Yajk ona te' otetam maka nkyotzowe te
'yanhmapyapä'is y ji'pä te tzäki jutipä otejinh maka.**

jo'ntzyi

kokäyi

jap

kasyi

**Anhmayä te' Nepsputpapäte nenhejaye te' jaye'is
tzyepä jayetam, yajk yojsa mäjatampä jaye.**

Tu'nä te' otetam nhkyotzokpa te 'yanhmapyapä'is y kojipä te' jayetam **j, k**.

jine	kana	pujtam
------	------	--------

j

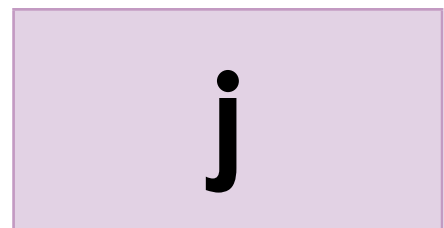
k

käpi	tzajp	änhkuy
------	-------	--------

Anhmayä te' Nepsputpapäte nenhejaye te' jaye'is tzyepä jayetam, yajk yojsa mäjatampä jaye.

Tu'nä te' tzyetampä toto jayetam nhkyotzokpa te 'yanhmapyapä'is y ko'sa sunyi jutz yojsyajpa te' mäjatampä jayetam.

Jomi makatzi äjn tzätzä'is tyäjkmä.

Yäti yojsutzi nimeke. Jomi sujkäpyatzi.

K

k

Te' yomo nyäyipä'is **K**arina tzyäkpä te' kutkuy.

Makatzi **K**ekpyemä makat ntunye äjn tatakananhtam.

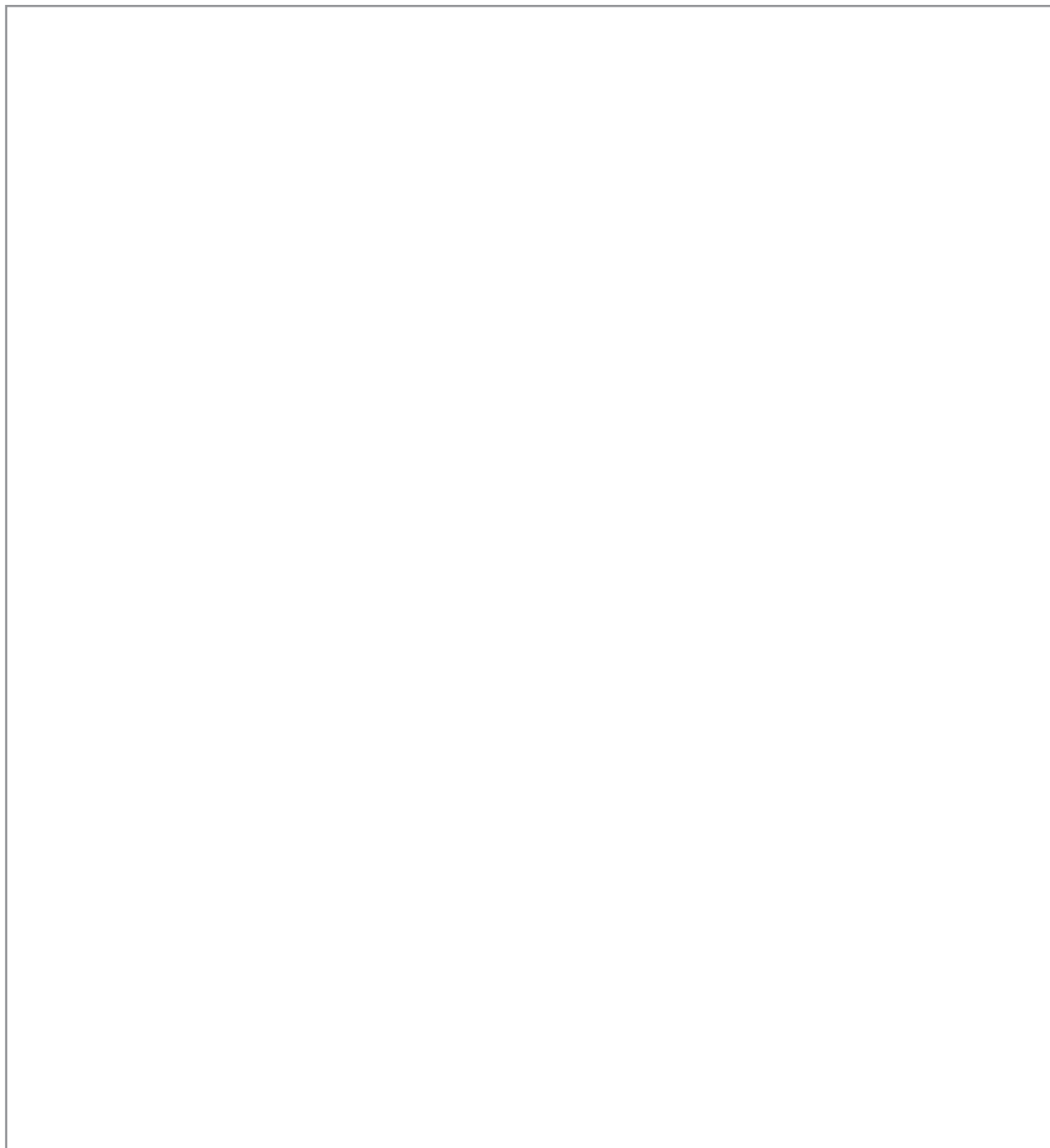
Anhmayä te' Nepsputpapäte nenhejaye te' jaye'is tzyepä jayetam, yajk yojsa mäjatampä jaye.

TZamä te 'yanhmapyapä'is tipä tzame nyä'ijtu te jaye nekse'is tumä juyoye'isnye käjspapäte y jayä yäki, kojstäjsyä.

Te juyoye'is nyäyi yäte...

Yäki tzätyämä, tzäkä tumä jaye neксе oyupä m'ijsi. Jayja te juyoye'is nyäyi, tzyampa jutzyekpä poya maka käti y nyä'ijtupä'is tyanemä.

Tu'nä te' 'yanhmapyapä'is maka kyotzowe wa mtunu te' tzame ijtupä käyi y tzamä.

Jamtzäkä ke...

Te jaye nekse tumä jayete mpatampapäte te' montäjkomo o jojätyäjkomo te jutyampapä titamomo. TZyamjatyopyapäte wäpä tzame te juyopyapä.

Tumä jaye nekse kutkuyisnye nyä'ijtu te käyipä:

- **TZäki.** Yä tzäki'is tzyipa tumä yäti kipsokyuy te juyoye'isnye.
- **Ju'yoye'is nyäyi.** Näyi yajk ijspäjkpapä'is tumä juyoye eyapäjin.
- **TZyampa jutzyekpä poya maka käti.** Jama jutäsyenhomo wä wa mkutu o ntonhu te' kutkuy.
- **Nyä'ijtupä'is tyanemä.** Jutzye nyämita te' kutkuyis.
- **Kutkuyis kyotzonhkuy.** TZyampamä te' kutkuyis tyitam y jutzye nyämita.
- **Nyämitapä.** Tipikte tzyäjkyaajupä te' kutkutyam.
- **TZyäjkpapä'is.** Tyitam te' ijs tzyäjkupä'is o ijstam tzyäjkyaaju te kutkuy.
- **Wakokyuy y mtzamijspapä.** TZame te ijs pyäjkistzyokpa te wakokyuy o tzamijskuy.

Mujspate mpatamä jaye neksetam eyapä tzametampä te' pamakäjsi, tzoyäyotyäjkäjsi y eyatampä juyoyekäjsi.

Sunyi kämanä te' toto tunkuy tzyäjkpapä te anhmayopyapä'is te' tzyepä toto jaye y ji'pä yäpik ✗ uka wiyunsepäte o ji' wiyunsepä.

TZyepä toto jaye	Wiyunsepä	Ji' wiyunsepä
Te' jaye neксе'is ja nyä'itä tzäkitam.		
Mujspatzyät mujsä tipikte tzyäjkypä te juyoye uka tunjapyat te tyoto neксе.		
Te' jaye neксе'ijstam tzyampa nyä'ijtupä tyanemä.		
Te tumä jaye neксе'omo jinte tzyamepä jutzyekpä poya maka käti.		
Mujspasyät ijs tzyäjku tumä juyoye uka tunjapyat te tyoto neксе.		

Jayja nyäyi te tumtumäpä titamisynye te' toto nekse'isnye nhkyotzokpa te 'yanhmapyapä'is.

TZäki	Ju'yoye'is nyäyi	Nyämitapä
Nyä'ijitupä'is tyanemä	TZyampa jutzyekpä poya maka käti	Kutkuyis kyotzonhkuy
Wakokyuy y mtzamijspapä		TZyäjkpapä'is...

Te' wakas une

Te' tzu'tzi nä' wakasisnye

Nyä'ijitupä'is te' yerro, sink, asito poliko y pitaminas

Nyä'ijitupä'is tyanemä: 1 litruk

TZyampa jutzyekpä poya maka käti: 19 te oktupre te 2022

Kutkuyis kyotzonhkuy

Jutzye nyä'ijtu: 1 tzima (240 ml).

Jutzye nyä'ijtu tumtumäpä jojätyäjkis: 4 tyiyä.

Jutzye nyä'ijtu pämitzikuy tumtumäpä'is

Pämitzikuy (kcal): 140 pämitzikuy (kcal)

Jutzye nyämita tumtumäpä'is	% Tumtumäpä*
Nyä'ijitupä kinhkuy	8 g 12%
Nimeke nyä'ijitupä'is kinhkuy	7 g 35%
Ka'kupyä kinhkuy	25 mg 8%
TZyäjkyajpapä äjksipik	10 g 3%
Kutkuy ji' yajk tzokputipä'is	0 g 0%
Pa'ajkotyäjktam	10 g 15%
Mpyämitzipapä'is	8 g 12%
Pitaminas A	90%
Kalsyo	6%
Asito poliko	60%
Pitaminas B6	30%
Pitaminas B12	25%
Pitaminas C	30%
Yerro	6%
Sink	50%
Pitaminas D	10%

* TZyamjapyapä'is Ju'tzye wä' wa mpäyku Tumtumäpä jama te ji' yajk tzanhka'epä'is 2,000 pämitzikuy.

Nyämitapä: TZu'tzi nä' näpä, tzu'tzi nä' potepä, nä', pa'ajkotyäjktam, tzu'tzi nä' mpyämitzipapä'is, kana, ja nyä'itapä'is jomeketam.

TZyäjkpapä'is: Nkrupo NHkanatero te ukanhkämä S. A. te C. V. Mäja tuk jomepä makapä Monterey, mayokyuy 3512, tzyepä tza'ma kupkuy Alamos, Monterey, Jomepä Kak.

Wakokyuy y mtzamijspapä:
800 1122 3344

**Ji'pä tumä ji'pipik tumtumäpä jaye jutz ijtü te
makapä tyuni tumtumäpä pänistam te tumä toto
neksekäsi.**

Jutz ijtuse

Ntzyujsis myusytyopya
uka ja nyä'itä
poka te kutkuyis,
tzyäjkjapyapäte toya.

Witzya'is nä jyutyoyu
2 kiluk arus nä 'yijsu
sonekenetampä tzunu.

Jowel sutpa wakoya
tumä kutkupyik ja
tyanä'anhkä.

Pantzya'is sutpa
myujsä jutzye
pämitzikuy nyämita
tumä kutkuyis.

Syutpapäte wa tyunu

Te' titam kutkuyijsnye
wate mujsu y tite
tzi'pa te kutkuyis.

Te' tijanatiyätam
te kutkuyisnye
wate mujsu jutzte
tzyäjkjajupä te'
kutkuy.

Te' tzame wa
mtzamjaju
pyäjkistzyokpapä'is
te wakokyuy o
tzyamijspapä'is.

Te' nyä'ijitupä'is
tyanemä, wa mujsu
jutzye wiyunhsete
nyämitapä te kutkuyis.

Tu'nä te' 'yanhmapyapä'is maka nhkyotzowe y tzamä tiyä tujkpa te' tzäkijinhtam.

Nät metzu te' yomo Majtyi, näpyajpa ke yäki'unhte ijtupä, yomote tanyipä, sunyipä, monyipä y tukapyate nye 'yune; tumäpä'is nyäyipäte Anwar.

Jikä äjn yomo unete majs kämanhpä, nyäyipäte Nayeli. Ätzykämämate ijtupä; nämäte 'yanhmayupä. Äjn nanasete ketpapä, te wyajy tzapajspäte y te wyitänhtam sunyityampäte.

Manyu nka'emate na'ak kopopopänte na'ak, tzyetampä wyitänh y mulatupäte na'ak, mumujama na'ak yampa pyama tzikintampä. Nimekete na'ak sijksijknepyapä y watwanyepyapä, sutpa na'ak tzyamä te' tzame yajk sijkpaä'iste.

TZamä te aktzonhokyutyam nhkyotzokpa te 'yanhmapyapä'is.

¿Tiyante nä tzyäjkajupä te' pänistam? ¿Jutänte ijtyajupä?
¿Tiyam tzyapyajpa?
¿Oyumasyä mkämanäyi o mtzamijsi te eyampä pätam o mne
mwit? ¿Jutzante ijtupä y tikotante tzyäjkpapä?

**Kipsä ijutipä m'ijspäjkpapä y tzamjaya te eyatampä mtätam
jutzpäte te' pät mkipsupä.**

**Kämanä y tzamja te 'yanhmapyapä'is te' käyi ijtupä
tzame.**

Jamtzäkä ke...

Te' mtzäjkupäma y te mkämanäyupä tete'e
tzyampamä jutzpäte te tumä pät.

Mtzampak te päntam jutztampäte mtzamjayajpa
jutzte ijtyapapä o ketnyajpapä y titamte nyä'ijtyajupä.

Yä ne ijtkuyomotam yajk yojstampate y
ntzaptampate ne wintam o eyatampä pänisnyetam wa:

- TZyamanhwaykpa jutzpäte.
- Wate yajk ijspäjktäju ijutipä.
- Mtzaptäkapyä ijutipä, wate mpatu o metzu päntam.
- TZyamjapyapä'is tyä jutz 'yanhjampa wyit.

Kämanä y tzamja te 'yanhmapyapä'is tipä tzame mujspa mkojtanhäyja tumä pänisnye.

1. Jutz ketpa.

Winojkpajk: witänh, wajy, sejas, kinä, aknaka, pojtz, aka pajk, tatzäjk, tipä kene mnaka.

Jutzpänte te wyit: kayipä, tzanhkapä, tanyipä.

Tiyä nyä'ijtu: tzunitam, sajs, tzäki mnakakäjsipä, sutu, eyatampä titam.

6. Jutä ijtumä.

TZa'momo, mäja kupkuyomo, tzyepä tänhkuyomo, tzoäyonyämpamä.

2. Äjn ntzame.

Ame, jutäte pänajupä, jutä ijtpa, tiyä tzyäjkpa, uka kotäjk o ji'ne.

3. Tiyä mujspapä tzyäkä.

Jutzpäte 'yijtkuy, tiyä yajk tzinhpä, tiyomote wäpä.

4. Kamäkyuy.

Tipä pamate, tipä kenente, jutzpäte y tipikte tzyäjkayupä, jutzpäte te' kä'ajk.

5. TZäjkuy o ijtkuy.

Poksupäte, mäjtzäpya, äkupä, täjpkyuy.

Kotzowa mwit te winapä tzamepik wa yajk ta'nu te' jaye mtzäjкупä.

¿Tiyam mkojtanhäyjapya mijm jutzajkuy?

Nenhe'a y jawyätzäkä jutzpäte te pät.

Kämanä y tzamja te 'yanhmapyapä'is te' käyi ijtupä tzame.

Jamtzäkä ke...

Wa mujsu mtzamä jutzpäte tumä pät witpä wäpäte wa mtzäjku tumä **ko'skuy** jutzpäte, wa mujsu:

- TZamä **ite'e** te pät, kojstäjsyä: **Rosa** tumä yomote, tumä tzame yomote, tumä yomo unete, tumä nantzyuwete, tumä anhmayopyapä, ijtanhäyuma. Uka ji' musje nyäyi mujspa mnäja yäse: **Yomo o pät** tumä pänte'e, tumä pät o yomo, tumä yomo unete o jaya unete, ijtanhäyuma. Mujspati mnitzäjketä: **Te' tzame yomote...**
- Ntzipate tzame te' pänisynyetam.
- Ntzipkimjaju jutzpäte o tise **nimeke wätampä**, te pät, mkomäyu jutzpäte te tyitam wyitnisnye, tiyā mujspapä tzyäkä, tiyā syutpa, ijtanhäyuma, tzyampajse tiyā syutpapä.

TZyampamä jutz wa mujsu mtzamä te jutztampäte titam nyä'ijupä te käyi ijtupä'is:

1. Te kätupä'a, kojstäjisyä: te' yomo yojspapäte **na'ak**.
2. Te yätipä, kojstäjisyä: te' yomo **tete'e** yojspapä.
3. Te mitapä, kojstäjisyä: te' yomo **makapäte** yojse.

Kämanä te jayetam te 'yanhmapyapä'is makapä tzyäki y ji'pä yäpik **x** ikotate nä tzamtyoyupä.

¿Iyante nä tzyapyajupä?

☐ Lyosa

☐ TZyula

☐ Mele

☐ Pa'u

☐ Emilyu

☐ Le'o

☐ Jama

☐ Polonyo

TZamä y näjkipsä tiyä m'anhmayu wa jutz mtzäjku jutzpäte te päntam.

¿Mujsanhäyusyä jutz wa mtzäjku jutztampäte te päntam?
¿Tikotam mkomäpya ke wä'aju te mjakyuy? ¿Jutäm wä'aju?
¿Mkomäpyasyä ke mujspa mkämanä nä tzyapyajuk eyatampä päntam?

Ko'sa te' tzäkitam y kämanä te' toto tunkuy te 'yanhmapyapä'is tyunpapä tiyä tzyapyajpa te' pänistam.

Pänistam nyuksyajupä'is te yojstäjktam

Näyi	Yostäjktam
1. Lentzya Limón Montes	2 käjtztäjk
2. Jotzye Arenas Mareno	2 najs tajtäjk
3. Ntonyo Lomelí Mireles	1 tänhkuy jopopapä
4. Metzye Trejo Tamayo	1 pajksotyäjk

TZamä te' aktzonhokyutyam te 'yanhmapyapä'is.

- ¿Tikotante te pänistam syutnyajupä wa jyayaju?
- ¿Jutzante nyäyipä te jaye'is jyayupä te yomo'is?
- ¿Oyumasyä m'ijsi tumä toto jaye tese ketpapä? ¿Jutä?
- ¿Tikotante yojspapä yä' toto jaye?

Ko'sa te' käyipä toto jaye näyi'isnyetam.

Toto jaye ma'a'isnye		
Juyoyetam	Jutzye ma'aju	Ju'tzyente
Pa'ajkotyäjk	2 kiluk	\$ 24.00
Poka	24 pyesas	\$ 48.00
TZu'tzi nä'	1 litruk	\$ 15.00
Pijsi	Kujkmä kiluk	\$ 12.00
Arus	2 y kujkmä kiluk	\$ 45.00
Säjk	5 kiluk	\$ 100.00
Pu'tzyä tzäpä	2 tzunu	\$ 16.00
Ni'tam	3 tzyepä lata 2 mäjapä lata	\$ 42.00
Syapun pamakäta	1 tzunu	\$ 18.00
Kejsu	100 usyanhpä	\$ 14.00
Jutzyente ma'ajupä		\$334.00

Toto jaye te' yojstäjkisnyetam

Tumä kumyanhkuy.

Tukay käjtztäjk.

Tukay najs tajtäjk.

Tumä tänhkuy jopopapä.

Tumä palte.

Tumä pajksotyäjk.

Tumä tänhkuy nepsotyäjk.

Tumä wyäjkpapä'is kujy.

Tumä mujkotyäjk.

Metzä palte tänhkutypä.

Tumä tänhkuy wäkopyapä.

Toto jaye makapä mjuji

2 kiluk ane.

1 kiluk te' apin mpasunhtam.

1 kiluk te' kasyi sijs.

2 litruk tzu'tzi nä'.

1 ku'artok te' ni'tam.

Kujkmä kiluk te' koya.

1 kopajk te' ajsyujs.

1 mitzyna te' kulantu.

TZamä te' aktzonhokyutyam te 'yanhmapyapä'is.

¿Titampä tzame nyämita te' toto jaye näyi'isnyetam?

¿Jutzam ijtyaju te' tzametam te tumtumäpä toto jaye näyi'isnye'omo?

¿Tikotamasyä mkomäpya ke wäpäte wate jayu toto jaye näyi'isnyetam?

Tu'nä te' toto jaye 'yanhmapyapa'is maka nhkotchowe jutzye naka msutpa.

Jamtzäkä ke...

Tumä **toto jaye näyi'isnye** tete'e toto jaye japyamäte nenhekäjsi yempe tipä titam.

Yä' yäsete makapä mjaye:

- Makapäte mkopiwi titampä msutpa mnenhe'a.
- Jutipä msutpa wa yajk tu'mu te' tzame.

Te' **toto jaye näyi'isnyetam** nenheyajupäte jutzyutnyaajpa wa kyeju te' tzame msutpase; kojstäjsyä, te' toto jaye näyi'isnye tumä tumkuyisnye mujspa nenhe'a jutzye ijtutu te nenhejaye o jutzye nukyaajpa tumtumäpä te anhmakyutyäjkomo.

Kopiwä te' käyi ijtyajupä syutpapä wate jayu te toto jaye näyi'isnye.

Wate
mujsu tite'e
msutpapä
mjuyä.

Wate mujsu
ite'e msutpapä
mweja te
sänhomo.

Wate jatzyäyu
te' päntam
nukyajpapä te
tumnhkuyomo.

TZamä te' aktzonhokyutyam te 'yanhmapyapä'is.

¿Tipä toto jaye näyi'isnye msutpa mtzäkä?

¿Tipä tzamente mujsupapä nyämawä?

TZamja te 'yanhmapyapä'is te' tzame toto jaye näyi'isnye wa te'is jyayu y jäsika japyutä yä'ki:

Ko'sa te' toto jaye näyi'isnye uka wiyunhsete:

- Nyä'ijtu mätzyäki tzame.
- Nenhe'u käjsi y käyi syenhomo.
- Tanusyä msutpapä te tite'e mkopikupä.
- Yajk nä'itä witpä toto jaye'is nyäyi.
- Uka mkojtu te pänis nyäyitam, ɿmnäyosusyä te' mäja jayetam?

Jawyätzäkä te' toto jaye näyi'isnye uka syutpa.

**Nenhe'a te' otetam wa mtzäjku tzyetampä toto
jayetam tepik. Kojstäjsyä ijtuse kä'yi.**

tzyätyäk

säjk.

juyi

makat

Makat juyi tzyätyäk säjk.

koya

tukay

Äkjatzi

käkupä.

ko'mak

Juyjatzi

pama.

tumä

tzyepä.

tuwi

M'äkjapyat

tumäk

TZäjkisä te mijm aktzonhokyuy.

1. Makat juyi tzyätyäk säjk.
2. Äkjatzi tukay koya käkupä.
3. Juyjatzi tumä ko'mak pama.
4. M'äkjapyat tumäk tuwi tzyepä.

Yajk onja te' tzyepä toto jayetam tumäk mnä'anhmapyapä.

Anhmayä te' Nepsputpapäte nenhejaye te' jaye'is tzyepä jayetam, yajk yojsa mäjatampä jaye.

Tu'nä te' toto jaye maka kyotzowe te 'yanhmapyapä'is y koji'pä te' jayetam japyapä yäpik **j, k**.

Te' toto jaye näyi'isnyetam nyenheyajpa te' tzame (näyi pänisnyetam, kopänisnyetam, titamisynyetam, jutzyetam, ijtanhäyuma) tiyä syutpase. Kojstäjsyä:

Te' toto jaye näyi'isnyetam mya'äyajpamä titam, nyä'ijtu ijtyajusepä juyoye wate ju'yu y jutzyetam:

- 2 kiluk te säjk.
- 1 kiluk te kana.
- 2 kiluk te pa'ajkotyäjk.
- 50 kiluk te äjksi.
- 1/2 litruk te kinhkuy.

Te' toto jaye näyikotatam te tumyajpamä
anhmayajpapä tzame päntam mujspa nenheya
nenhe jayese o jutz nukyajpa te anhmayajpapä te
anhmakyutyäjkomo:

1. Jawi Lara Tinajera.
2. Jotzye Reyes Moreno.
3. Karina Ríos Mora.

Te' toto jaye yajk onupä jayä tukay ote te nya'ijtupä'is te
nenhe jaye **j**, **k**.

j	k

Ko'sa wa nyä'ijtu tumtumäpä'is te nenhe jaye y jutz
nenhepa.

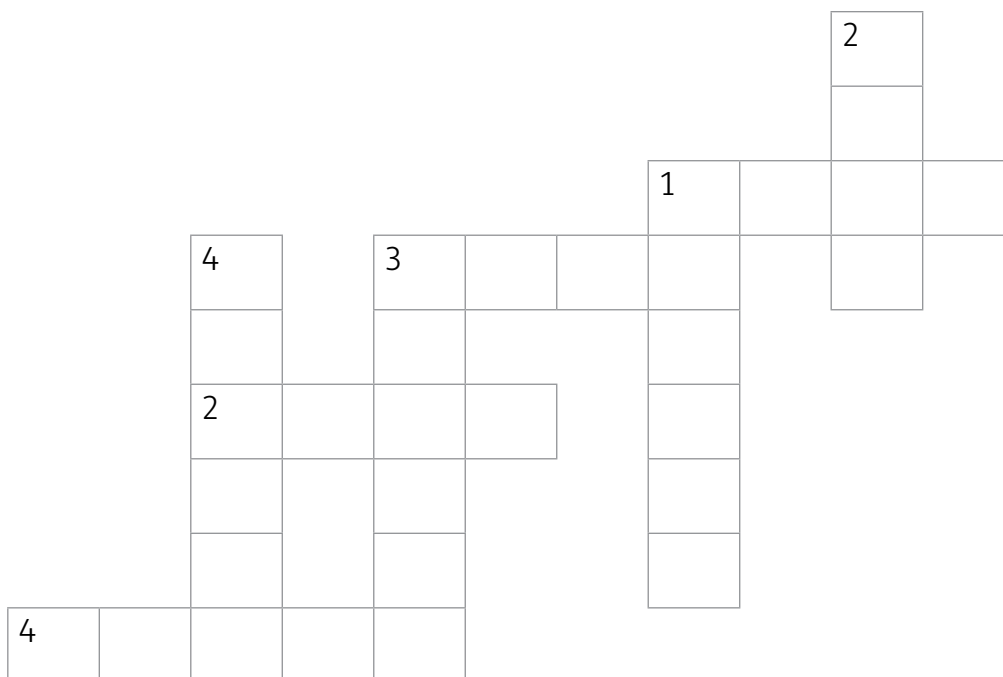
Anhmayä te' Nepsputpapäte nenhejaye te' jaye'is
tzyepä jayetam, yajk yojsa mäjatampä jaye.

Pämik tu'nä te' otetam maka kyotzowe te 'yanhmapyapä'is.

Yatneyupä	Paptenupä
1. täjk	1. tänhkuy
2. jomi	2. päjk
3. känä	3. kamisy
4. takay	4. pijsi

Japyäkä te käjsi ijtyajupä otetam te käyi ijtupä ku'akro'omotam. Ijsä wa tumtumä tzyäyaju te nenhe jayetam ku'akro'omotam.

Anhmayä te' Nepsputpapäte nenhejaye te' jaye'is tzyepä jayetam, yajk yojsa mäjatampä jaye.

Sunyik kämanä te' toto tunkuy tzyäjkpapä te 'yanhmapyapä'is te tumtumäpä jutiz ijtu y ji'pä yäpik ✗ ijtupä tzyenhna'omo **Jä'ä/Ji'ne**, wate jayu te' tumä toto jaye näyi'isnye.

Jutz ijtu	Syutpapäte wa jyayu tumä toto jaye näyi'isnye	
	Jä'ä	Ji'ne
Uka msutpa mujsä jutzye syenhomote wa mjatyäjkäyu te' anhmakutyajkmo.		
Uka msutpa mujsä tipä totote nyämakapä wa maku wyätzäki tumä toto.		
Uka msutpa wa 'yijspäjkyaju te kyojtyapamä tumin wa nyuksytzyiyaju tumin.		
Uka msutpa mujsä titamte yojstäjk anhmakyuy makapä mjuyje te m'une.		
Uka msutpa mjatzyäyä titamte nyämakapä tumä kutkuyis wa mtzäjku te wikuy.		

TZamä te 'yanhmapyapä'is jutiz ijtu eyatampä te syutnyajpamä wa jyayaju tumä toto jaye näyi'isnye.

TZäjkisä te' metza toto jayetam.

Te' wakas une

Te' tzu'tzi nä' wakasisnye

Nyā'ijitupä'is te' yerro, sink, asito poliko y pitaminas

Nyā'ijitupä'is tyanemä: 1 litruk

TZyampa jutzyekpä poya maka kati: 19 te oktupre te 2022

!Usyanhpä'is kyinhkäy!

Kutkuyis kyotzonhkuy		
Jutzye nyā'ijtu: 1 tziä (240 ml).		
Jutzye nyā'ijtu tumtumäpä jojätyäjkis: 4 tyiyä.		
Jutzye nyā'ijtu pämitzikuy tumtumäpä'is		
Pämitzikuy (kcal): 140 pämitzikuy (kcal)		
Jutzye nyāmita tumtumäpä'is		% Tumtumäpä*
Nyā'ijitupä kinhkuy	8 g	12%
Nimeke nyā'ijitupä'is kinhkuy	7 g	35%
Ka'kupyä kinhkuy	25 mg	8%
TZyājkyajpāpä äjksipik	10 g	3%
Kutkuy ji' yajk tzokputipä'is	0 g	0%
Pa'ajkotyājktam	10 g	15%
Mpyämizipapā'is	8 g	12%
Pitaminas A		90%
Kalsyo		6%
Asito poliko		60%
Pitaminas B6		30%
Pitaminas B12		25%
Pitaminas C		30%
Yerro		6%
Sink		50%
Pitaminas D		10%

* TZyämjapyapā'is Ju'tzye wä' wa mpäku Tumtumäpä te' ji' yajk tzanhkä'epä'is 2,000 pämitzikuy.

Nyāmitapä: TZu'tzi nä' näpä, tzu'tzi nä' potepä, nä', pa'ajkotyājktam, tzu'tzi nä' mpyämizipapā'is, kana, ja nyā'itapā'is jomeketam.

TZyājkyajpā'is: Nkrupo NHkanatero te ukanhkämä S. A. te C. V. Mäja tuk jomepä makapä Monterey, mayokyuy 3512, tzyepä tza'ma kupkuy Alamos, Monterey, Jomepä Kak.

Wakokyuy y mtzamijsapā:

800 1122 3344

Toto jaye makapä mjuji

2 kiluk ane.
 1 kiluk te' apin mpasunhtam.
 1 kiluk te' kasyi sijs.
 2 litruk tzu'tzi nä'.
 1 ku'artok te' n'itam.
 Kujkmä kiluk te' koya.
 1 kopajk te' ajsyus.
 1 mitzyna te' kulantu.

Jaye neксе

Toto jaye näyi'isnyetam

TZamä te' aktzonhokyutyam te 'yanhmapyapä'is.

- ¿Titampä toto jayetamante?
- ¿Jutzante nyäyitampä tumtumäpä'is?
- ¿Jutänte eyati ketnyajpāpä tumtumäpä toto jaye?
- ¿Tikotante yajk yojstampapā tumtumäpä toto jaye?

3° Anhmakyuy

Myajuka te' anhmakyuy, te' nhka'e y tzame päť:

- * Maka 'yijspäki ijste'e jyapyapä te' jaye **tzamjatyäjk** y tipä tzame nyämaka te toto'is.
- * Maka tyuni y maka 'yijspäki te wi'natampä kipsokyutyam te tzamjatyapä'omot.
- * Maka tzyame 'yaknakapik te' tzame nyämakapä te' toto tzapkuyis wate jatya sonenhpänomo.
- * Maka tzyame 'yaknakapik te' tzamijskuy jakyuyisnye, jawyätzäjkuy y wätzäjkuy te' **toto tzapkuyisnye** wa jyayu jäsika japyujtpa.
- * Maka 'yijspäjki te' näyi, jutzpäte y jutzam maka nyäyojse te' **tzamjatyäjk** y te' toto tzapkuyis makapä tyuni y makapä jyaye te' anhmakyuyomo.
- * Maka 'yijspäki juste'e yajk yojspapä te' mäjatampä jayetam te jaye'omo **m, l**.
- * Maka 'yijspäki y maka jyaye te' nenhejayetam **m, l** te nye 'yote jaye'omo.
- * Maka tzyamanhwake 'yaknakapik jutztampäte te titam ijtpapä tumtumjama.
- * Maka 'yijspäki tzame tzyamanhwaykyajupä 'yaknakapik te sonekenetampä titamisynyetam.

Wewenetyamite te' tunkuyomo

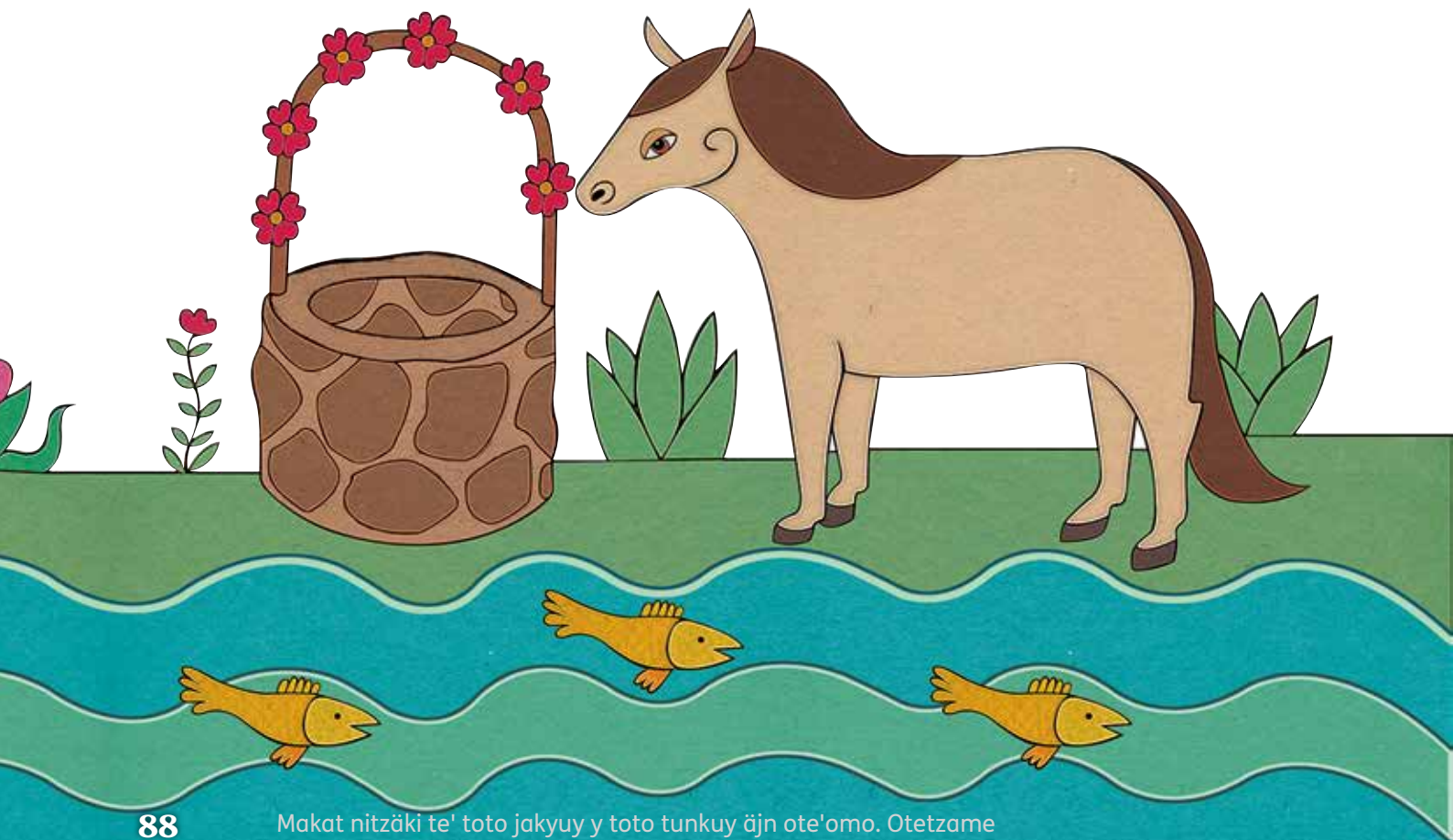

Me'tza te' Sonepä toto jaye wa'te ntunu te' toto jaye 7, "Nä' kayu", y jäsika tzamä te 'yanhmapyapäjintam y te 'yanhmapyapä'is, ijtuse käyi.

¿Jutzam mkipsu te' ijtukuy?

¿Ijtpasyä ijutipä 'yijspapä'is te mtza'ma kupkuy?

TZamjaya te' peka tzapkuy.

Ko'sa te' tzäkitam y tu'nä nhkyotzokpa te 'yanhmapyapä'is tiyä tzyapyajpa te' pänistam.

Yäkisyenhomo mitu te nä'is myote, tekotate anhkamyajupä te' tuktam. Jit mujsi jutzäjt maka ntzäki jomi watzi nu'ku te' tzyepä kupkuyomo, jominate'e wat wätzäjkü te äjn tototam.

¿Ja' m'isäpäte te tzaamjatyäjk?

Mi'na, mayate wa mtu'nu.

Ji'ne, ¿tipä?

Wäpä tzaamjatyäjk

Te' Anhkimkutyäjkis tzyamjayajpa tzame ijtpo'use te tza'ma kupkutyam ke maka yajk manhanhäye te jamatam toto wätzäjkuyisnye nä'ankä kyimu te nä'.

iAj, ko'sa! Uka jinäjt ntu'ni, jinäjt mujsi. Wäpänteke.

TZamä te' aktzonhokyutyam te 'yanhmapyapä'is.

¿Tikotante na'ak wäpä wa tyunu te' pänis te' toto jaye?

¿Jutzante nyäyipä te' toto jaye tyunupä?

¿Oyumasyä m'ijsi tumä toto jaye tese ketpapä? ¿Jutä?

¿Tikotante yojspapä yä' toto jaye?

Ko'sa te' tzaamjatyäjk y tzaamä te 'yanhmapyapä'is tipä tzame nyä'ijtu.

Wäpä tzaamjatyäjk

SECRETARÍA
DE PROTECCIÓN CIVIL
GOBIERNO DE CHIAPAS

SECRETARÍA
DE EDUCACIÓN
GOBIERNO DE CHIAPAS

Te' Sekretarya te Proteksyon Sipil y te' Sekretarya te Anhmakyuy te Anhkimpapä'isnye te Mäja Kupkuyomo, tzaamjayatäjpä mumu te' tza'ma kupkuy ititam, ke maka nyitzäki te anhmakyuyis tza'ma kupkuy te' Sakpajkomo, TZawiketzakämä, Po'yonä'mä y te' Kapyanhmä'mä, kimu'ankä nimeke te nä' jumanhkamyaju te' tuktam y wenemä tasyaju te' jopajktam.

Yä' usyanhomo tentzyäyupä anhmakyuy maka tzaamjatyame jutzyek ijtpa eyapä tzame, mkyejatyäjtampa ijtasetampä'is wa mkämanätya eyapä tzame. Te' Sekretarya te Proteksyon Sipil y te Sekretarya te Anhmakyuy te Anhkimpapä'isnye te Mäja Kupkuyomo, yä'istam maka tzaamjatyame jän jänä titam nä tyukupä.

Kuyatemä, TZiyipapas, tese 10 te akostos te 2022.

TZamä te' aktzonhokyutyam te 'yanhmapyapä'is.

¿Tipä anhkimkutyäjkisante jyayajupä te tzaamjatyäjk?

¿Ikotamante?

¿Tipä tzame mujspa syajā te' anhkimkujtyäjkis?

¿Yä' tzame wäpäte te tza'ma kupkuy kyotatam?

¿Tiyam mkenyäpya ke tzyamtyopya te' tzaamjatyäjkis?

Tu'nä te' tzaamjatyäjk te' 'yanhmapyapä'is maka nkyotzowe jutzyenaka msutpa.

Aktzowa te' kä'anhwakäkyuy ijtupä te' tzaamjatyäjkomo y jäsika tzaamä te 'yanhmapyapä'is:

¿Jutzyekante makapä nyitzäki te' anhmakyuyis?

¿Tikotante ja' 'yanhmayonyämäpä?

¿Jutätamante ja' 'yanhmayonyämäpä?

¿Isante syajpapä te' tzaamjatyäjk?

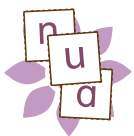
Tu'nä te' tzyetampä toto jayetam nhkyotzokpa te 'yanhmapyapä'is y ji'pä yäpik ✗ uka wiyunsepä o ji' wiyunsepä.

TZyepä toto jaye	Wiyunsepä	Ji' wiyunsepä
Maka ko'ye te' anhmakyuy yajupänte yä' ame anhmakyuy y nyitzäjkupänte te sujkäkyuyis.		
Te' anhmakyuyis maka nyitzäjkwätzäki te' 11 te akostos te 2022.		
Te' Sekretarya te Proteksyon Sipil y te' Sekretarya te Anhmakyuy te Anhkimpapä'isnye te Mäja Kupkuyomo maka syajye tzame msutpapä.		
Te' anhmakyuy koyajkuy ijtusepä anhmakyutyäjkomote makapä iti te Mäja Kupkuyomo.		
Ijtyajusepä myusyatyopyapä'is wäpäte wa kyämanäyaju te jomepä tzame.		

Tu'nä te' tzyetampä toto jayetam nhkyotzokpa te 'yanhmapyapä'is.

- Te' anhmakyuy yajk koyayaju kimu'ankä te' nä'.
- Te' anhmakyuy koyayaju te' tzyepä tzä'ma kupkuyomotam Sakpajkomo, TZawiketzakämä, Po'yonä'mä y te' Kapyanhnä'mä.
- Te' Sekretarya te Proteksyon Sipil y te' Sekretarya te Anhmakyuy te Anhkimpapä'isnye te Mäja Kupkuyomo tzyapyaju.

Anhmayä te' Nepsputpapäte nenhejaye te' jaye'is tzyepä jayetam, yajk yojsa mäjatampä jaye.

Tu'nä te' otetam nhkyotzokpa te 'yanhmapyapä'is.

m

l

mä'a

ntotyoli

misyu

kulyapis

**Anhmayä te' Nepsputpapäte nenhejaye te' jaye'is
tzyepä jayetam, yajk yojsa mäjatampä jaye.**

Tu'nä te' otetam nhkyotzokpa te 'yanhmapyapä'is y
kojipä te' jayetam **m, l.**

matza

kulantu

la'us

matzyin

kujtyam

sepolasy

Anhmayä te' Nepsputpapäte nenhejaye te' jaye'is
tzyepä jayetam, yajk yojsa mäjatampä jaye.

Tu'nä te' tzyetampä toto jayetam nhkyotzokpa te
'yanhmapyapä'is y ko'sa sunyi jutz yojsyajpa
te' mäjatampä jayetam.

M

m

Me'tza tumä m'ijtkuy te tzyepä kupkuyomo jutä makamä 'yiti.
Makyajpatzi wijtye äjn nätunhjinhtam **Me**jiko'omo.

L

l

Makat tzamje **L**uwisy wa myitu.
Änj atzi'is nä wyeku 'yanhkä. **La**'us juyajutzi.

Anhmayä te' Nepsputpapäte nenhejaye te' jaye'is
tzyepä jayetam, yajk yojsa mäjatampä jaye.

TZamä te' aktzonhokyutyam te 'yanhmapyapä'is.

¿Tipä tzamente nyä'ijtupä te' tzaamjatyäjkis?

¿Iyante nä tzaamjayatäjupä?

¿Ijsante syajyapapä te' tzame?

¿Tikotam mkomäpya ke te' tzame mita te'se y ji' eyati?

Jayä te 'yanhmapyapä'is maka nkyotzowe ¿tipä tzamente nyä'ijtupä te' tzaamjatyäjkis?

Tu'nä te' 'yanhmapyapä'is maka kyotzowe wa mtunu te' tzame ijtupä käyi y tzaamä.

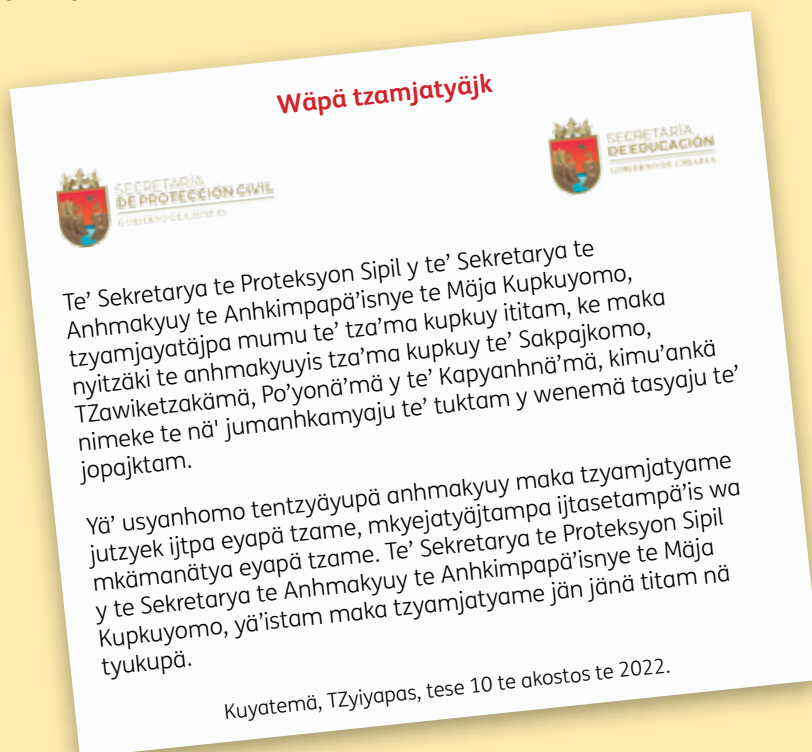
Jamtzäkä ke...

Te' **tzaamjatyäjk** toto jayete tzaamjapyapä'is, tzaamjapya o yajk mujsa te päntam tijutipä wätampä.

Te' **tzaamjatyäjk** ijtyajusepäte nyäjajajpapä y nyämaka anhkimkutyäjkis nyäyi ijs tzyäjkpa y ijs syajpa.

Tumä tzamjatyäjkis wäpäte wa nyämaku yä' käyipä tzame:

- **Toto jayekäjsi makapä.** Nyäyi y tzyäki te anhkimkutyäjkisnye o te pät nä tzyapupä'is te' tzamjatyäjk.
- **Toto jaye o tzame wa 'yisyajupä.** TZapkuy kyäweyajupä te mumu kupkuy itikotatam te tzame nä myujsyatyoyayupä.
- **Jutzyek.** Jama tzyapyajpak te' tzamjatyäjk. Te jutzyekis nyämakapäte te ijtkuyis nyäyi, te jama, te poya y te ame.

Tu'nä te 'yanhmapyapä'is maka kyotzowe y käji'pä jutä nyäyojspamä te' tzaamjatyäjk.

- Te' anhmakyutyäjk primarya'ijsynye nä sutpa tzyamjayatä te nanatam y tatatam ke te pejtkuy kumyätie makapä iti.
- Te' Anhkimpapä TZyepä Kupkuyomo Kupimä syutpa yajk jamtzäkä te 'yyomo une ke makapäte kati te tzyepä kupkuyomo witu'uka te yanhmakyutyäjkomo.
- Te' Sekretarya te TZoyäyokyuyisnye sutpa yajk mujsä ijtyajuse te TZyepä Kupkuy ititam ke eyapä Jamate Nasyon te Pakunasyon makapä iti te tzyepä kupkuyis pyatzyäjktäjkomo.
- Martina'is syutpa jyatyäjkäya te 'yanhmayajpapä'is nyäyitam wa myujsu jutzye toto jayetam maka kye'e.
- Te' Pät 'yijspapä'is Säk Jata'isnyetam sutpa yajk mujstä jutzte makapä tzyäjkye wa 'yijsyaju te' säk yä ame'omo.

TZamä te' aktzonhokyutyam te 'yanhmapyapä'is.

Tu'nä te' 'yanhmapyapä'is maka nhkyotzowe y tzamä
tiyä tujkpa te' tzäkijinhtam.

¿Nani, tiyante te tze'otyäjk?

Te'ante te tzepapä'omo
te titam, ijtpa te tza'pä
o kujpyä yojsketpati wa
ntze'u pama, ja'nyäitä
nä' pokztäjk.

¿Tiyamät maka ntzii?

Jinam yäti ijsut
tumä sunyipä pama.
Popopäte na'ak y
kä'päyipäte, nyäijtu na'ak
putzyätampä jäyätzäki
käyijkanh.

¿Ja' m'ijstamäjsyä
äjn ntuwi? Päjkpäjkpä
y katzyukatzyupäte.
Pätupäte yäkpäpik te
tzänyanhomopä wyitänh.

TZamä te' aktzonhokyutyam te 'yanhmapyapä'is.

¿Tiyante nä tzyäjkajupä te' pänistam? ¿Jutänte ijtyajupä?
¿Tiyam tzyapyajpa?
¿Tikotante tzyamijsyajpapä te titam?
¿Jutzyekante msutpapä tzamijsä te' titam o te' kopäntam?

Kä'sa, kopiwä y tzamä wene te' käyi ijtyajupä titam.

Kämanä y tzamja te 'yanhmapypä'is te' käyi ijtupä tzame.

Jamtzäkä ke...

Mtzäkanjejumate y mkämanäyumate tumä **jakyuy titamisynye**. Wate ntzäjku jakyuy titamisynye syutpapäte wa nko'su sunyi wa mujsu mtzäkä jutz ijtü, tumtumäpä titamisynye.

Makak mtzäki jakyuy, mujspa tzyamä y jutz wa myaku nyenhe'a:

- ¿Tipä tijanatiyä **te'e** o jutzante nyäyi?
- ¿Tikotante **yojspapä**?
- ¿Tipä titamante nyä'ijtu?
- ¿Jutitampänte te pänis **mujspapä tzyäkä**? Juztpäte, tzyepä o mäjäpä, känhäkyuy, yokapä o pakipä, omomkäy, oma, ijtanhäyuma.
- ¿Tipikante **tzyäkyajupä**?
- ¿Jutzante yajk **yojspapä**?
- ¿Jutzante **kyojtyajupä** o jutipä tijanatiyäjinh?

Te' jakyutyam titamisynye näyojspapäte käyi jutz ijtyajusepä: wat yajk tzäktäju tumä tijanatiyä; wa te'kä'si 'yijsyaju y tese pyatyajpa te tijanatiyä; wate ntzapu tijanatiyä yempe janate mujsä näyätyamä; wa mujsu ntzamanhwakä o ntzamä tijanatiyä ijutipäjinh ji' 'yispäkipä'is, wa ntzäjku tumtzapkutyam, ijtanhäyuma.

Kämanä te' jakyuy nä tzyäjkupä te 'yanhmapyapä'is.

Te' wäpä ijtupä jäyätäjkomo tzatäjk nä'te na'ak. Te akapoya ijtyaju na'ak tza'tam nyäntzyäpä'äyajupä y tumä tänhkuy u'tzupä jyunhkimyajpapapik te' nä'.

Te jyunhkimotyäjk kujpyäte na'ak y witzywitzynepya na'ak jo'ntzyise.

Te' nä' tzäptäjk kujpyäte na'ak, kyätzokpa u'tzyajupä tänhkuyis, te nä' tzäptäjk, y nimekete na'ak jemetzampä. Te tzatäjk nä' nimekete jäkupä y sunyite ijspapä te nä'.

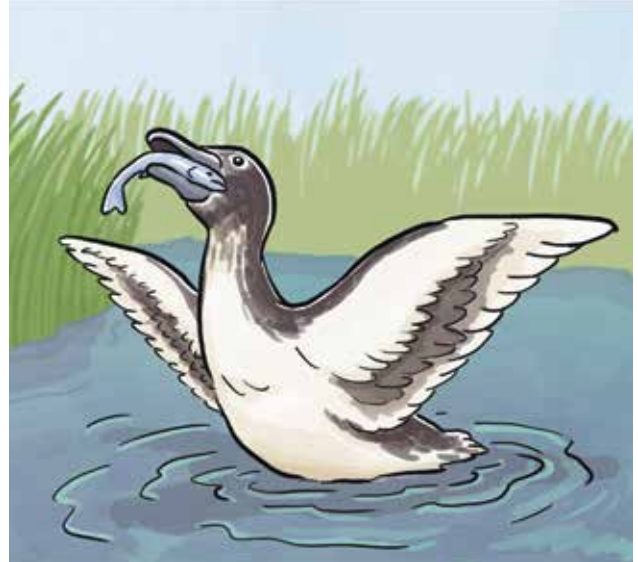
**Kopiwä y ko'sa sone titam, tzäkä maka kyotzowe
'yanhmapyapä'is jutzpäte y tzamjaya.**

Nenhe'a te' tzame tzyampapä te' tijanatiyä'is.

TZäkä te' tzäki yäki te mtijanatiyä'isnye:

TZäkä jutztampäte te' käyi ijtyajupä kopäntam.

Kämanä y tzamja te 'yanhmapyapä'is te' käyi ijtupä tzame.

Jamtzäkä ke...

Wate jayu jutzpäte tumä kopän mtzapusyä ijtujse käyi:

- ¿Tipä kopänante o jutzante nyäyi?
- ¿Jutzpänte?
- ¿Jutzpänte tyitam?
- ¿Tiyante kyutyajpapä?
- ¿Jutzam wijtyajpa?
- ¿Jutäm ijtyajpa?

Kämanä te' jakyuy te kopänisnye makapä tzyame te 'yanhmapyapä'is.

Tumä tuwi mäjäpä nyäyipä'is
Oso. Nye pyäjk yäjkpäte
y wäwäpäte. Nye kyojso
päyitampäte y mäjatampä.
Nye tyatzäjktam nimekete
päyitampä y nye 'yaknaka
winäyupäte. Te kyopajkomo
yu'ku popopäpik. Nyä'ijtu
tumä nantzämi tzajpse
ketpapä. Kyäjspa kasyi.

TZäjki'sä y kämanä jakyuy titamisnyetam y kopänisnyetam.

TZäjkyä te' tzäkitam yäki.

Ko'sa te' tzäkitam y tzäkä tumtzyapkuy jutzpäte titam y kopäntam.

TZamä te 'yanhmapyapä'is maka nkyotzowe jutz wa mtzäjku te' jakyuy te titamisnyetam y kopänisnyetam.

TZamä y näjkipsä tiyä m'anhmayu jutz wa mtzäjku te jakyuy titamisnyetam y kopänisnyetam.

¿Mujsanhäyusyä te jutz wa mtzäjku te jakyuy te titamisnye y kopänisnyetam?

¿Tikotam mkomäpya ke wä'aju te mjakyuy? ¿Jutäm wä'aju?

¿Tiyam mkenyäpya ke msutpa wa mwätzäjku te jakyuy titamisnyetam y kopänisnyetam?

Ko'sa te' tzäkitam y kämanä te' toto tunkuy te 'yanhmapyapä'is tyunpapä tiyä tzyapyajpa te' pänistam.

TZamä te' aktzonhokyutyam te 'yanhmapyapä'is.

- ¿Tikotante te' yomo'is syutnupä jayä te' toto jaye?
- ¿Jutzante nyäyipä te' toto jaye'is jayupä?
- ¿Oyumasyä m'ijsi tumä toto jaye tese ketpapä? ¿Jutä?
- ¿Tikotante yojspapä yä' toto jaye?

Tu'nä te' toto tzapkuy nhkyotzokpa te 'yanhmapyapä'is.

15 te akostos te 2022

Nantzyuwe:

Makutzi Jayme'is yanhmakutyäjkomo, makutzi tumkuyomo makupäte jip'je nye tyoto anhmakyuy. Te' mesyakäsi mtzakjaju te mtzoyätyäjkam, u maku mjampäyi yä jamanate makapä mtzoyäyi mwit. Jamä ke te tzoyäyopyapä'is nyäjayupäte yäse wa mtonhu:

1. Te' 09:00 to'nha tumä kutzyarak te mtzoyätyäjk te m'ejukota tzapajspä.
2. Te' 11:00 kota te' putzyäpä mtzoyätyäjk tzima'omo y jäsika näjkyekä nä'pik, jo'ka wa jyeyu y teyi tonhpä'ä ijtpo'use.

U maku makpa tonhe te' mtzoyätyäjk. Witupatzi nänte makuk ujktame y ju'yinhkätpat tijutipä wate ujhta.

Mijm oko'une, Lyawur

**Aktzowa te kä'anhwakäkyutyam nhkyotzokpa te
'yanhmapyapä'is.**

¿Tipä tzame nyä'ijtu?

¿Jutänte ijtupä te tumtumäpä tzame?

¿Jutzpänte te' tzame te tzapkuy'isnye?

Ji'pä yäpik ✗ te' tzame mkenyäpyapä ke maka yä toto tzapkuyomo.

jutzyek

ame

tiyomote
yojspapä

yujsytzyikuy

ji'pi

näyi te
ikotate

wäpä
tzapkuy

onu tzajkuy

näyi ijs nä
jyayu

tzapkuy

TZamä te mijm aktzonhokyutyam te 'yanhmapyapä'is.

Tu'nä te' toto jaye 'yanhmapyapa'is maka nhkotchowe jutzye naka msutpa.

Jamtzäkä ke...

Tumä **toto tzapkuy** jakyutye tzyajkpamä tumä tzame yätipä wa eyapä pänis o pänistam wa myujsyaju tijutipä.

Te tumä **toto tzapkuyomo** wapäte wa tyanpo'u te käyi ijtuse tzame:

- **TZyäjkpapä'is.** Näyi te pänisnye tzyäjkpapä'is te toto tzapkuy.
- **Pyäjksyntyokpapä'is.** Näyi te pänisnye nä tzyajkjajajupä te' toto tzapkuy.
- **TZapkuy.** Jaye tzyampapä'is tiyä nä tzaamtyoyu.
- **Jutzyek.** Jutzyekte tzaktäjpapä te' toto tzapkuy.

Wenenhomotam, wäpäte wa jyatzyäyu te ti'orasyenhomo tzyajkyajpa te' toto tzapkuy.

Te' toto tzapkutyam yojsyapapäte tzyamjatyopyak tumä pänis ijutipä ji' ma y'ijsipä; jinte sunik jumpä'ä tijutipä; o sutpakte wa eyatampä pänistam myusyaju tijutipä.

Jayä kyotzokpa te 'yanhmapypä'is jutätam maka nyäyi te tumä toto tzapkuy, jutä ijtu te tzame.

Pyäjkisytyokpapä'is	TZapkuy
TZyäjkpapä'is	Jutzyek

15 te akostos te 2022

Nantzyuwe:

Makutzi Jayme'is yanhmakutyäjkomo, makutzi tumkuyomo makupäte jip'je nye tyoto anhmakyuy. Te' mesyakäsi mtzakjau te mtzoyätyäjkam, u maku mjampäyi yä jamanate makapä mtzoyäyi mwit. Jamä ke te tzoyäyopyapä'is nyäjayupäte yäse wa mtonhu:

1. Te' 09:00 to'nha tumä kutzyarak te mtzoyätyäjk te m'ejukota tzapajspä.
2. Te' 11:00 kota te' putzyäpä mtzoyätyäjk tzima'omo y jäsika näjkyekä nä'pik, jo'ka wa jyeyu y teyi tonhpä'ä ijtpo'use.

U maku makpa tonhe te' mtzoyätyäjk. Witupatzi nänte makuk ujktame y ju'yinhkätpat tijutipä wate ujktä.

Mijm oko'une, Lyawur

Tu'nä te' käyipä jaye nhkyotzokpa te 'yanhmapyapä'is.

Maka myawe yäti te Pokyämä y mujspa ke wäpäte wa mnämaku mijm mtäjkomopä tumä akanh y ju'wi te mnä'itä' tä'isynye. Maka mtzakje tumä toto tzapkuy tumä mtä wa nyämanhjayu te kyejayupä mnä'itä tä'is.

Jayä nhkyotzokpa te 'yanhmapyapä'is tipä tzame nyämaka te' toto tzapkuyis.

Pyäjkisytyokpapä'is:

Jutzyek:

Kipsokyuy te' tzapkuyisnye:

-

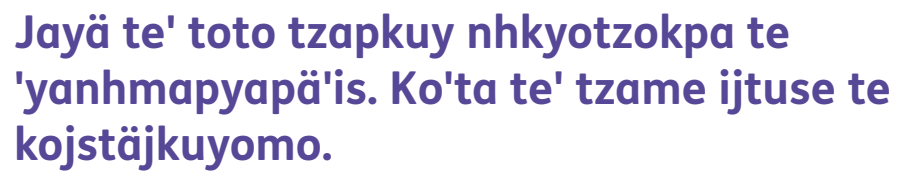
-

-

-

-

TZyäjkpapä'is:

Ko'sa te' toto tzapkuy, ke wiyunhsete:

- Wa nyä'ijjayu nyäyi te' pät nä jjayjayupä'isnye.
- Wa nyä'ijtu mijm näyi.
- Te' tzapkuyis wä wa nyä'ijtu tzame syutpapä myusä te pät nä mjayjayupä.
- Te' tzame tzyäjku jutz nyäjayaju: witpä maka te jutzyek, teyi nyäyi ijs maka pyäjkistzyowe, teyi te' tzapkuy, kyoyajkuyomo maka te' pänis nyäyi te' jjayupä'is o tzäjkupä'is.

Jawyätzäkä te' toto tzapkuy uka syutpa.

[illegible]

TZamä te mnä'anhmayajpapäjinh tiyä mjayu.

**Tu'nä te' otetam y jayä tumä tzyepä jakyuy tepik.
Kojstäjsyä ijtuse käyi.**

kutkuy

täjk

Te täjk mya'äyajpamä kutkuy sunyipäte.

anhmakyutyäjk

tzoyäyotyäjktam

wa 'yujku

mijm mtzäni

yojstäjktam

jya'itäpäte na'ak

**Anhmayä te' Nepsputpapäte nenhejaye te' jaye'is
tzyepä jayetam, yajk yojsa mäjatampä jaye.**

Kojtanä te' otetam te ijtyajupä nenhe jayepik.

Kopänta____ m

u____i l

tza'____a m

kajwe____ l

TZäjkisä te mnä'anhmapyapäjinh y ko'sa ke te nenhe jaye ijtyaju jutä makyajpamä.

Anhmayä te' Nepsputpapäte nenhejaye te' jaye'is tzyepä jayetam, yajk yojsa mäjatampä jaye.

Tu'nä te' otetam y japyäkä tumtumäpä näyi makapä tzyäkijinh.

täjktam

lajpstäjk
jatyäjk

pama

nhkalyo

TZäjkisä te mjapyujtupä te' otejinhtam ijtyajupä te' ku'akro'omo.

Anhmayä te' Nepsputpapäte nenhejaye te' jaye'is tzyepä jayetam, yajk yojsa mäjatampä jaye.

Ji'pä tumä ji'pipik te jutz ijtuse te' toto tzapkuy makapäjinh.

Jutz ijtü

Ope witu'u
tyäjkomo oyuka te
'yanhmakutyäjkomo,
teyi ja'ijtya na'ak te
tyatatam.

Jotzye maku
Nejsyi'is tyäjkomo, te
yojstäjktamte na'ak
makapä nyuksytzyiye,
ni'iyä ja pyatä.

Toto tzapkuy

11 te akostos te 2022.

Nejsyi:

Mitutzi mijm mntäjkomo mitut
na'ak mpäki te' yojstäjktam y
jya'itä na'ak. Jomitzi witupa.

Jotzye.

10 te april te 2022.

Ope:

Makyajutzi mtzäni'is tyäjkomo
oyutzi wejayatäyi watzi maku
ujkye, jinhätzi patya.

Te' mtatam.

TZamä te' aktzonhokyuy te 'yanhmapyapä'is.

¿Jutäm mujspa mjayä yäsepä toto tzapkuy?

TZäjkisä te' metza toto jayetam.

Wäpä tzaamjatyäjk

SECRETARÍA
DE PROTECCIÓN CIVIL
GOBIERNO DEL ESTADO DE CHIHUAHUA

SECRETARÍA
DE EDUCACIÓN
GOBIERNO DEL ESTADO DE CHIHUAHUA

Te' Sekretarya te Proteksyon Sipil y te' Sekretarya te Anhmakyuy te Anhkimpapä'isnye te Mäja Kupkuyomo, tzyamjayatäjpä mumu te' tza'ma kupkuy ititam, ke maka nyitzäki te anhmakyuyis tza'ma kupkuy te' Sakpajkomo, TZawiketzakämä, Po'yönä'mä y te' Kapyanhä'mä, kimu'ankä nimeke te nä' jumanhkamyaju te' tuktam y wenemä tasyaju te' jopajktam.

Yä' usanhomo tentzyäyupä anhmakyuy maka tzaamjatyame jutzyek ijtpa eyapä tzame, mkyejatyäjtampa ijtasetampä'is wa mkämanätya eyapä tzame. Te' Sekretarya te Proteksyon Sipil y te Sekretarya te Anhmakyuy te Anhkimpapä'isnye te Mäja Kupkuyomo, yä'istam maka tzaamjatyame jän jänä titam nä tyukupä.

Kuyatemä, TZiyiyapas, tese 10 te akostos te 2022.

15 te akostos te 2022

Nantzyuwe:

Makutzi Jayme'is yanhmakutyäjkomo, makutzi tumkuyomo makupäte jip' je nye tyoto anhmakyuy. Te' mesyakäsi mtzakjaju te mtzoyätyäjkam, u maku mjampäyi yä jamanate makapä mtzoyäyi mwit. Jamä ke te tzoyäyopyapä'is nyäjayupäte yäse wa mtonhu:

1. Te' 09:00 to'nha tumä kutzyarak te mtzoyätyäjk te m'ejukota tzapajspä.
2. Te' 11:00 kota te' putzyäpä mtzoyätyäjk tzima'omo y jäsika näjkyekä nä'pik, jo'ka wa jyeyu y teyi tonhpä'ä ijtpo'use.

U maku makpa tonhe te' mtzoyätyäjk Witupatzi nänte makuk ujkame y ju'yinhkätpat tijutipä wate ujkta.

Mijm oko'une, Lyawur

Tzaamjatyäjk

Toto tzapkuy

TZamä te' aktzonhokyutyam te 'yanhmapyapä'is.

¿Titampä toto jayetamante?

¿Jutzante nyäyitampä tumtumäpä'is?

¿Jutänte eyati ketnyajpapä tumtumäpä toto jaye?

¿Tikotante yajk yojstampapä tumtumäpä toto jaye?

Äjn tzäjkiskuy

Sunyik tu'nä tite'e ntzyamjapyapä y ajktzowa tiyä nä nkyejayu tumtumä toto jaye'is.

1. Jayä te' mnäyi tyanemä.

2. Jayä tukayäjk näyi pänisnyetam m'ijspäjkyapapä.

3. Jayä tukayäjk kupku'is nyäyi msutpapä nimeke u oyumä'a wyitoye.

4. Jayä jutzpäte te mnä'anhmapyapä.

5. Ji'pä yäpik ✗ te' tzyetampä toto jaye ntzyamjapyapä'is witpä makak mtuni te' toto jaye.

Ntun'pat ponyi ponyi ijtuse te' toto jaye.	
Nkojspat witpä toto jaye'is nyäyitam, kene tzäkitam o tzäkitam.	
Nkämetzpat ijutipä tite'e tzyampapä te' toto jaye'is.	
Nkojspat te' wyinanhomo y te 'yukanhkämä te' toto jaye.	
Nkojspat jutzpäte te' tzame te' toto jaye'omo.	
Yajk onpat pämi nukpäpasenhomo ijtumä jaye tentzyäkyuy y wewenepyatzi te anhmapyapä'isäjtzi tiyä nyä'ijtu te' toto jaye'is.	

6. Ko'sa te' toto jaye näyi'isnye y aktzowa te
kä'anhwakäkyutyam.

Toto jaye makapä mjuyi

5 sapne käkyajupä y mäjatampä.

2 yanakpasunhtam.

3 apin mpasunhtam.

4 mansanatam.

3 tunajstam.

3 mäjatampä yamojk.

1 kopajk ajsyujs.

2 pikna sepolasy.

10 kiluk äjksi.

1 kiluk säjk.

1 kiluk pa'ajkotyäj.

2 kiluk arus.

Käji'pä tipäte wäpä nämpamä jutzye'omote wenyajupä
te' toto jaye winapä.

a) Witpä toto
jaye'is nyäyi
y ji'pi.

ä) Witpä toto
jaye'is nyäyi,
jutzye y
titam.

e) Witpä toto
jaye'is nyäyi
y jutzye
mkoyopa.

Uka te' toto jaye näyi'isnye ja' nyä'itä na'ak witpä toto jaye'is nyäyi, ¿Tipä näyi na'ak mtzi'pa?

Toto jaye näyi'isnye te: _____

¿Tikotante wäpä wa mjatzyäyu witpä toto jaye'is nyäyi?

¿Tikotante mtzäkpapä te' toto jaye näyi'isnye?

7. Sunyik tu'nä te' mtzamjatyapät.

Wäpä tzaamjatyäjk

SECRETARÍA
DE PROTECCIÓN CIVIL
GOBIERNO DE CHIAPAS

SECRETARÍA
DE EDUCACIÓN
GOBIERNO DE CHIAPAS

Te' Sekretarya te Proteksyon Sipil y te' Sekretarya te Anhmakyuy te Anhkimpapä'isnye te Mäja Kupkuyomo, tzyamjayatäjpä mumu te' tza'ma kupkuy ititam, ke maka nyitzäki te anhmakyuyis tza'ma kupkuy te' Sakpajkomo, TZawiketzakämä, Po'yonä'mä y te' Kapyanhä'mä, kimu'ankä nimeke te nä' jumanhkamyaju te' tuktam y wenemä tasyaju te' jopajktam.

Yä' usyanhomo tentzyäyupä anhmakyuy maka tzyamjatyame jutzyek ijtpa eyapä tzame, mkyejatyäjtampa ijtasetampä'is wa mkämanätya eyapä tzame. Te' Sekretarya te Proteksyon Sipil y te Sekretarya te Anhmakyuy te Anhkimpapä'isnye te Mäja Kupkuyomo, yä'istam maka tzyamjatyame jän jänä titam nä tyukupä.

Kuyatemä, TZiyapas, tese 10 te akostos te 2022.

Jayä te' tzame nkyejapyapä:

¿Jutänte y jutzyekam nyäputyajpa te' ntzyamjayajpapä?

¿Jutzyekante makapä nyitzäki te' anhmakyuyis?

8. Ji'pä te jipipik te' toto jaye'is nyäyi jutz yojspa tumtumäpä.

Toto jaye
näyi'isnye

Tumä tzyepä toto jayete
yajk kätjapyamä tumä
tzame te pät. Tetamte
nyä'ijtupä: tzyäjkpapä'is,
pyäjkisytyokpapä'is,
tzapkuy y jutzyekte.

Jaye neксе

Tumä toto jayete jutä
mujsпамä mjayä nenhe'uk
sonekenetampä titam. Yä'
toto jaye mujsпа mnenhe'a
tzyampase jutzte
makapä tzyäki wate
yajk ijsu tite tzyampapä.

Toto tzapkuy

Tumä toto jaye te
mpatpapä yempetiyomo
o limetakäsitam titam
jutyampapä. Ntzyipapäte
tzame wätampä te
juyoyajpapäkotatam.

9. Tu'nä te' toto jaye y jayä tiyä nkyejapya.

Tumä tata'is sutpa tzyamja te 'yyomo une ke
maka TZoyäyotyäjkomo wa maku pyäki tzoyäyotyäjk
ja' tzyiyapä. Syutpa wa kyotzoku te 'yyomo une'is wa
pyänäyaju te' yoyatam.

Jayä te' tzame ji' mujsipä mjampä'ä te' toto tzapkuyomo.

Jayä te' toto tzapkuy.

10. Jayä te jayetam m'ijspäjkpapä yätisyen homo te mnenhejaye'isnye.

11. Jayä metzak tzyetampä toto jaye ijtyajupä käyi otetampik.

täjk

tuwi

12. Jayä metzak otetam te tumtumäpä ijtupä käyi
nenhejayepik.

o	i	a
u	ä	e
k	l	

4° Anhmakyuy

Myajuka te' anhmakyuy, te' nhka'e y tzame päť:

- * Maka 'yijspäki te tzame ijtupä te' **mäja toto jaye'omo** jutz ijtü te' tzäkikäjsitam y te' toto tunkuy jutz ijtü te witpä toto jaye'is nyäyi.
- * Maka tyuni y maka tzyame te witpä kipsokyutyam te' **mäja toto jaye'isnye**.
- * Maka 'yijspäki sonekenepä tijanatiyā te tzame'omo wa jyayaju tumä **jaye**.
- * Maka jyaye, maka kyojswätzäki y maka jyawyätzäki te **jayetam** makapä tzyäki sonekenepä titampik.
- * Maka 'yijspäki te' näyi, jutzpäte y jutzam maka nyäyojse te' **mäja toto jaye** y te' **jaye** makapä tyuni y jyaye te anhmakyuyomo.
- * Maka 'yijspäki juste'e yajk yojspapä te' mäjatampä jayetam te jaye'omo **n, nh**.
- * Maka 'yijspäki y maka jyaye te' nenhejayepiktam **n, nh** te nye 'yote jaye'omo.
- * Maka tzyamanhwake 'yaknakapik jutztampäte te ijtkutyam te tzyama kupkuyisnyetam y jutz ketnyajpapä te' tza'matam.
- * Maka 'yijspäki ijtkutyam jutztampäte tzyampapä 'yaknakapik jutz myanpase.

Wewenetyamite te' tunkuyomo

Me'tza te' Sonepä toto jaye wa'te ntunu te' toto jaye 6, “Te' najsakopak”, y jäsika tzamä te 'yanhmapyapäjintam y te 'yanhmapyapä'is, ijtuse käyi:

- ¿Tipä tzamente tzyajkjapyapä te' toto tunkuyis?
- ¿Tiyam tzyampa te' päntampä?
- ¿Jutzpänte 'yijtkutyam te mtä'ijsynyetam?

Ko'sa te' tzäkitam y tu'nä nhkyotzokpa te
'yanhmapyapä'is tiyä tzyapyajpa te' pänistam.

¿M'ijssusyä tiyä
tzyampa?

Wa m'ijssu mwit
ja, ja.

Mijtzi yajk
sijkpa, ¿mijt
mujspasyä
tite'e?

Ji'ne, ijsut tumä te
tzoyäyonyämpamä.

Yäti nuklampakte
metztamite.

Jä'ä, wate
mujsta.

TZamä te' aktzonhokyutyam te 'yanhmapyapä'is.

¿Jutzante nyäyipa te' toto jaye'is nektzyäyupä te kukyäjisi?
¿Oyumasyä m'ijsi tumä toto jaye tese ketpapä? ¿Jutä?
¿Tiyante tzyapyajpapä te' toto jaye'istam oyupä'a m'ijsi?
¿Tikotante yojsyapapä te' toto jayetam?

Me'tza te' mäja toto jaye “¿TZyikun tiyä...? ¿TZyikunnhkunya! te'” Toto pajksupä'omo, ko'sa te' tzäkitam y tu'nä te' witpä toto jaye'is nyäyi y metza'omopä toto jaye'is nyäyi nhkyotzokpa te 'yanhmapyapä'is.

TZamä te' aktzonhokyutyam te 'yanhmapyapä'is.

¿Tipä tzäkinte nyä'ijupä y tiyam tzyamjapyä te nyä'ijupä jo'mo toto jaye'is?
¿Tipä tzame mujspa nyä'itä?
¿Jutzam mkomäpya ke sunyite wätzakupä te' tzame?
¿Tiyamasyä nä tzyamtyoyu yä' mäja toto jaye'omo?

Tu'nä te' mäja toto jaye nhkyotzokpa te 'yanhmapyapä'is jutzyenaka msutpa.

**Jipanhtumä tumä ji'pipik te' tzyetampä toto jaye
tzyäjtanyajpapäpik te' tzame mäja toto jaye'omo,
kojstäjsyä yä'se.**

Tumä ka'kutye...

Jutz wa myänu
yäjsytzyikuy
te TZyikunnhkunya
tete'e:

Yäsepä ka'kuy
yäjsypäjkpate...

Tipä toyante
ntzyäjkjapyapä
tesepä ka'kuyis:

nimekepä pijkäy.

käjspakte te' ujsu'is
nyä'ijtupä'isam
tesepä ka'kuy.

yätite yäjszyipapä.

ni'nusä mkätam y
mkosotam wa jana
kyäsyaju.

**Aktzowa te kä'anhwakäkyutyam te' tzame nyä'ijtupä te'
mäja toto jaye'is.**

Jayä tiyä tujkpa uka tumä pät kyäjspa tumä ujsu'is
nyä'ijtupä'isam tesepä ka'kuy.

Jayä metza tzäjkuy jutz wa kyämänu te TZyikunnhkunya.

Jayä jutzte mujspa mujsä uka mnä'ijtupänte te
TZyikunnhkunya.

Tu'nä te' tzyetampä toto jayetam nhkyotzokpa te 'yanhmapyapä'is.

Wa yajk kämänu te ka'kuy
wäpäte wa jana yajk tumpajku
te nä'.

Witpä tzyamjapyamä ke
mnä'ijtupäte tesepä ka'kuy
pämitampä toya msijskäjsi.

Uka sutpa mujsä ke
ka'epäte, wäpate wa myaku
TZoyäyonyämpamä.

**Anhmayä te' Nepsputpapäte nenhejaye te' jaye'is
tzyepä jayetam, yajk yojsa mäjatampä jaye.**

**Tu'nä te' tzyetampä toto jayetam y te' otetam
nhkyotzokpa te 'yanhmapyapä'is y jayä te' ote
tzyäjkatanpapä'is te kipsokyutyam.**

pakuna

ka'kuy

Nimekepä pijkäy TZyikunnhkunya tumä _____.

nitukyuy

jutz maka tzyoyäye

Te' _____ tumä toyate te' ka'kuyisnye.

yäjsytzyikuy

nhkyäjspak

Te' ka'kuy mpäjkpapäte _____ tumä ujsu'is.

**Anhmayä te' Nepsputpapäte nenhejaye te' jaye'is
tzyepä jayetam, yajk yojsa mäjatampä jaye.**

Tu'nä te' tzyetampä toto jayetam nhkyotzokpa te 'yanhmapyapä'is y kojipä te' jayetam.

N

n

Nyä'ijtpa tumin te' pänis yojspa'ankä.

NH

nh

NHkanan maka anhmaye tumtum jama.

Anhmayä te' Nepsputpapäte nenhejaye te' jaye'is tzyepä jayetam, yajk yojsa mäjatampä jaye.

Tu'nä te' tzyetampä toto jayetam nhkyotzokpa te 'yanhmapyapä'is y ko'sa sunyi jutzyojsyajpa te' mäjatampä jayetam.

N

n

Te' mani yak ompa **N**orma'is.

Makatzi pajtzyäki temä **N**apentzya'uk.

NH

nh

Nhkomi une nimeke kyotzäjkyajpa jyama'omo.

Makat ntuji jon'tzyi. **NH**kantzyu'iste yajk ompapä.

Ne' ote'omotam, te' nenhe jaye **nh** yajk yojspapäte
mäja jaye nä nyitzäjkuk tumä tzyepä toto jaye'is y
jäsika ijtumä jaye tentzyäkyuy. Ja mpyatyat yajk
yojspamä japyakte pänis nyäyitam y te
ijtkuyisnyetam.

**Anhmayä te' Nepsputpapäte nenhejaye te' jaye'is
tzyepä jayetam, yajk yojsa mäjatampä jaye.**

Jayä nhkyotzokpa te 'yanhmapyapä'is tiyä mujspa te mäja
toto jaye'pä.

¿Jutztampäte?

¿Tipä tzamente nyä'ijtpä?

¿Jutzam ijtyaju te' tzametam te' mäja toto jayekäjsi?

Tu'nä te' 'yanhmapypä'is maka kyotzowe wa mtunu
te' tzame ijtpä käyi y tzamä.

Jamtzäkä ke...

Te' **mäja toto jaye** tumä toto jayete kyotzokpapä'is te
tzäkijinh y otetamte nyämakapä te tzame wätampä
o wate majs myäja'aju te otetzametam te pänistam
'yijspäjkyajpapä'a.

Te' **mäja toto jaye** yajk nukpa te' tzame te wäwä
ijtyajumä te päntam y kyojtyajpa jutä mujsпамä
kyosya ijtyajusepä'is.

Te' **mäja toto jaye**:

- Tumä anhmakyuyomote onyajpapä.
- Nyä'ijtu tumä witpä toto jaye'is nyäyi.
- Nyä'ijtu wäpä tzame.
- Nyä'ijtu tzäkitam te anhmakyuyomote
nä tzyapupä te' mäja toto jaye y tzyiyajketpati
tzame.
- Yajk yojspat sonekenetampä y eyatampä jayetam
wa kyeju te' tzame wätampä.
- Sunyik wätzäkä te' tzame jutz msutpa.
- Nyä'ijtu wätampä tzame.

Tu'nä te' tzyetampä toto jayetam nhkyotzokpa te
'yanhmapyapä'is y ji'pä yäpik ✗ uka wiyunsepä o ji'
wiyunsepä.

TZyepä toto jaye	Wiyunsepä	Ji' wiyunsepä
Te' mäja toto jaye'is ja nyä'itäpäte tzäkitam.		
Te' mäja toto jaye'is nyäyojspapäte sonekenetampä jayetam wa 'yijspäkyaju te' tzame.		
Te tzäki'ijstam ntzyiyajpapäte tzame.		
TZyampa sonepä anhmakyuy tumnakakäjsi.		
Nyä'ijtu tumä witpä toto jaye'is nyäyi.		
Te känhäkyuy y sonekenetampä jayetam wante kyosyaju mumutampä pänistam.		

Kojipä te' ijtkutyam y jutz yajk yojsyajpa te' mäjä toto jaye'omo.

Te täjkomo

Te TZoyäyonyämpamä

Te tzyepä kupkuyis
'yanhmakutyäjkomo

Te tzyepä kupkuyis
pyajtzyäjkomo

TZamä te' aktzonhokyutyam te 'yanhmapyapä'is.

Vista de la Quebrada de Cafayate, en el punto denominado Tres Cruces. Este archivo está autorizado por el propio autor bajo Dominio Público.

Tu'nä nhkyotzokpa te 'yanhmapyapä'is y tzamä tiyä tzyampa te tzäki'is.

Tumä tzyepä jo'pajk nä' sujpyopopä tza'tse mänpapä te Tza'nekse Kotzäjksetampä.* Mujspate nko'sa jomosenhomo sunyitampä tza'tam tzyätyätyampä. TZyenhna'omojkanh ijtyaju mäja tza'tam y mäja naktanhtam, nyätunhayajpapä'is te' nä'. Te' tza'ma'ijstam nyi'nayäyajpa wa majs sunyi kyetnu [...]

Te' tzajp asyulpä'is sunyi yajk kenämpa jutä te mujspa itä wä nukpasenhomo te tzayi'ajkuy.**

* Tza' neksé kotzäjksetampä. Ijtupä te ukanhkämä te Argentina.

** Descripción y retrato. Recuperado de <https://bit.ly/2Q34Pci>

TZamä te aktzonhokyutyam nhkyotzokpa te 'yanhmapyapä'is.

¿Tiyam ijtu te' ijtkuyomo?

¿Jutztampänte te' tzyepä jo'pajk nä', te' tza'tam, te' tza'matam y te' tzajp?

¿Jutänte ijtyajupä te' mäja tza'tam y te' naktanhtam?

¿Te' toto jaye'is yajk ijspäjkuksyä te' ijtkuy?

¿Jutänte yajk yojstampapä yäsetampä jakyuy ijtkuyisnyetam?

TZamä te eyatampäjinh jutzpäte te ijtkuy nimeke yajk tzinhtampapä.

TZäkä tumä tzäki te' ijtkuyisnye jutzpäte:

TZamä te aktzonhokyutyam nhkyotzokpa te 'yanhmapyapä'is.

¿Tipä tzamente mkojtanhäyupä te mjakyuyomo?

¿Tipä nenhente mnämakupä wa msaju te' tzame?

¿Mkenyäpyasyä ke mujspa mkojtanhä eyatampä tzame? ¿Tipä?

Kämanä te' tzamanhwajkuy 'yanhmapyapä'is nä tzyapupä te' käyi ijtipä tzame y tzaptamä.

Jamtzäkä ke...

Nä wyeweneyuk te eyatampä jutztampäte te ijtkutyam maka mtzäki **jakyuy ijtkuyisnyetam**.

Te' tumä jakyuy ijtkuyisnye wäpäte wate ntzamijsu o ntzapu nenhekäjsi, te' wätampä tiyä nyä'ijtipä, tese jutz, wate ntzamijsu jutztampäte y jutä ijtyaju te titam ijtipä te'kä'si.

Yäsetampä te **jakyuy** yajk mujspate o yajk ijspäjkpate eyatampä ¿Jutzpäte tumä ijtkuy?

Näyojstampate te **jakyuy ijtkuyisnyetam** wate mujsta jutäte tujkpapä te titam, wenenhomo, wate ntzäjku majs wä'anhjamtyopapä o nyekäpäse, tese ntzampakte tijutipä:

- **Wiyunhsepä**, kojstäjśyä: tijutipä ntzäjktapäte, jutzyek tujku te tzyepä kupkuy, wate ntzapu tumä ijtkuy otyamäte, wate mpäjku tumä tijutipä wa mpatu tumä ijtkuy, ijtanhäyuma.
- **Ji' wyiyunhsepä**, kojstäjśyä: tzame komejkuy, kopän ijsanhtzi'äkyuy y pekatzametam.

Mujspapäte ntzamä jutzpäte ijtkutyam tumä kene tzäkipik o tzäkipik y te kyämanäyajpapä'is mujspa nyä'ijtya kyene'omo tumä tzäki ji' 'yijspäjkyepä.

Te' jakyuy ijtkuyisnyetam mujspapäte ntzyamanhäyja jutz wa m'ijsanhäyü.

Kämanä te' tzamanhwajkuy 'yanhmapyapä'is nä tzyapupä y tzamä ǂtiyā mujspa mkojtanhä nä mtzäjkkuk tumä jakyuy te tumä ijtkuyisnye?

1. ¿Tipänte te' ijtkuy
makapä mtzame
jakyuyomo? Tumä
tzyepä kupkuy,
mäja kupkuy,
tentzyäyajpamä,
jo'pajk kätpapä
kotzäjkämä, jänhomo,
tza'ma ijtkuy, tza'ma,
ijtanhäyuma.

2. ¿Jutänte
mpatpapä? Te'
Mejiko, Puwepla,
TZiyapas,
tome, ya'yitam,
ijtanhäyuma.

3. ¿Jutzpänte te'
ijtkuy? Mäjäpä,
tzyepä, sasyapä,
pijnämpamä,
tyumkyäyipä,
mayapapä,
siksiknepyapä,
sunyipä, pitzäpitzäpä,
ijtanhäyuma.

4. ¿Titamante nyä'ijtpä
te' ijtkuyis? TZyepä
jo'pajk, jo'pajk,
sojmämpamä
nä', tza'matam,
kotzäjktam, kujtyam,
nipitam, tza'tam,
täjktam, kopäntam,
jäyätam, ijtanhäyuma.

5. ¿Jutätamam
ijtyaju te
sonekenetampä
nyä'ijtpä te
ijtkuyis? Käj'si,
kä'yi, aknya'omo,
ntzänyanhomo,
tzenhna'omo,
jo'mo, ukanhkämä,
winanhomo,
ijtanhäyuma.

6. ¿Jutztampänte te titam
nyä'ijtpä? TZyepä,
mäjäpä, sänhkätyajpapä,
sasyapä, tzuajtampä,
popotampä, pä'tyajupä, ja
pyätyapä, ji' nyotitampä,
wäwätampä, täjtzyajupä,
pä'atampä, ijtanhäyuma.

Ke'ja te 'yanhmapyapä'is wa ntzyäkjayu tumä jakyuy ijtkeyisnye 'yijspäjkpää. TZamä:

- ¿Tiyante nyä'ijtpä te' jakyuyis m'ijspäjkupä?
- ¿Tipä nä'ijtkuy te' jakyuyisnye msutpa mujsanhä?
- ¿Tiyam te' jakyuyis yajk kipsu tumä ijtkey?

TZäkä tumä jakyuy yajk tzinhpapä. Ke'ja kyotzonhkuy te 'yanhmapyapä'is.

Nenha te' tzame makapä mtzame te käyipä
kä'anhwakäkyuyomotam:

- ¿Jutipänte te' ijtkey y jutänte ijtupä? Tumä tzyepä kupkutye, tzyepä kupkuyis pyajtzyäjätk, tumä anhkä, ijtanhäyuma.
- ¿Jutzpänte? Sunyipä, mäjäpä, sijksijknepyapä, ja pyätäpä, ijtanhäyuma.
- TZamä tiyä nyä'ijtu: ¿Jutztampänte y jutäte ijtyajupä?
- TZäjk anhmäyä jutzt mtzäjkpa te' jakyuy y jäsika tzamä.

TZamä mijm jakyuy mtzäjkupä y kämanä eyatampä.

Kämanä te' jakyuy ijtkuyisnye tzyäjkpapä te
'yanhmapyapä'is y pa'tä tipä ijtkutye
nä ntzyamjatyoyupä.

1

2

3

4

TZäkä tumä jakyuy ijtkuyisnye y te eyapä mtä'is yajk tumtzyamä.

TZamä y näjkipsä tiyä m'anhmayu wa jutz mjayu te ijtkutyam.

¿Mujsanhäyusyä jutz wa mtzäjku tumä jakyuy ijtkuyisnyetam?
¿Tikotam mkomäpya ke wä'aju te mjakyuy? ¿Jutäm wä'aju?
¿Mkomäpyasyä ke msunanhäpya wa mkämanäyu sunyi te jakyuy ijtkuyisnyetam?

Ko'sa te' tzäkitam y kämanä te' toto tunkuy te 'yanhmapyapä'is tyunpapä tiyä tzyapyajpa te' pänistam.

'yijtyajusepä te päntam
yojsyapapä täjk tzäjkyaipapä
yäki kätyajpa, myä'ajpaya'a
nimeke.

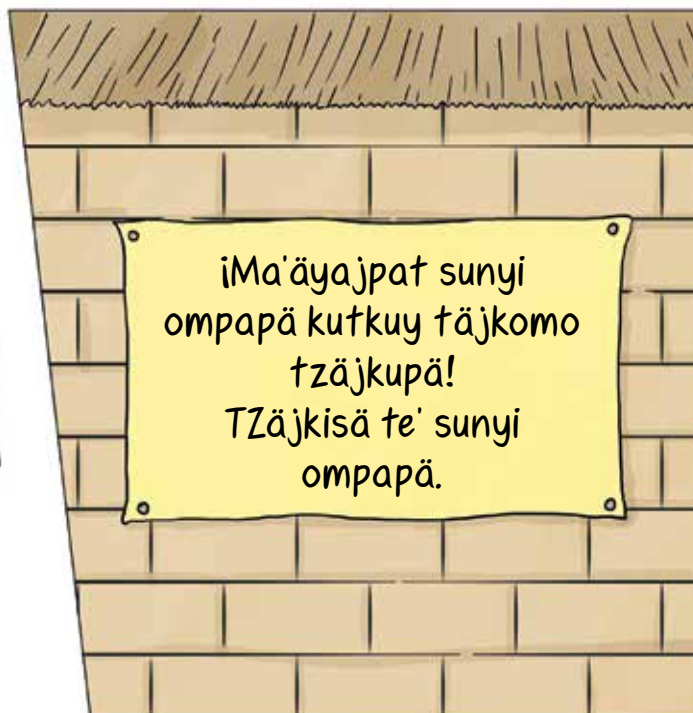
Jä'ä, wäpä kipsokyutye
wat mitu äkjaye kutkuy.

¿Y myujsyapamayä ke nä
ma'äyu kutkuy?

Wenetit
ntzamjayaju.

Uka mjapya tese te mumu
kätyajpapä yäki maka myujsye.

TZamä te' aktzonhokyutyam te 'yanhmapyapä'is.

- ¿Tikotante te yomo'istam jyayaju te' toto jaye?
- ¿Jutzante nyäyipä te' toto jaye jyayajupä?
- ¿Oyumasyä m'ijsi tumä toto jaye tese ketpapä? ¿Jutä?
- ¿Tikotante yojspapä yä' toto jaye?

Tu'nä te käyitampä jayetam nhkyotzokpa te 'yanhmapyapä'is.

iJuyä te tzu'tzi nä'
wakasisnye!

\$12.00 tumä litruk
Yä'ki pïkä

Ma'a täjk

Jama'une

ïMpatpäpa titam y majs
tzyätyä mkäyojpa yäki!

Täjk ma'a 59

**TZyäkyajpa täjk
tzäjkuy y
känhokyuy**

NHkuwan Lira Jara
Ontäjk: (916) 7530496

TZamä te' aktzonhokyutyam te 'yanhmapyapä'is.

- ¿Jutzam mtzampa te' tzame tumtumäpä jaye'omo?
- ¿Tipä tzyepä toto jayetam yajk yojsyajpa wa kyojsyaju?
- ¿Tiyam tzyapyajpa y titamam winti kejjajpa te juyoye'isnyetam?
- ¿Tiyante ji' wyäpä wa jyampäyaju te jaye'omotam wa nyuku tiyä syutpa mya'äya?

Tu'nä te' toto jaye 'yanhmapyapa'is maka nhkotchowe jutzye naka msutpa.

Jamtzäkä ke...

Tumä **jaye** toto jayete konyopä ntzyiyajpamä tzame wa myujsyaju tumä ijtkuyomo, tumä tzäjkijskuy o juyokyuy.

Te' **jaye** ijtyajusepä päntamkotate y nämpapäte te pänistam wa maku 'yisye te ijtkuy. Wa tzyäjkyaaju tzäjkijskuy o wa jyuyoyaju.

Tumä **jaye'is** nyä'ijtpapäte:

- **TZapkuy.** Jutä tzyampamä te ijtkuy, tzäjkijskuy o juyoye nä tzyapupä.
- **Ijtkuy ntzyiyajpamä te kotzonhkuy o juyoye.** weneksenhomo, wäpäte wate ntzapu jutäte wa nyuku te pät syutpapä'is.
- **TZyepä toto jaye u ote wa yajk tzinhupä.** Yajk yojspapäte wa 'yijspäjkyaaju wätampä tiyä te tzäjkuyisnye o te juyoye'isnye y wenenhomotam te tzapkuyomote ijtpapä.

Ijtu sone kenetampä te **jayetam** yojspapä wa nyäjayupä'is o wa 'yispäjku yäti te ijtkutyam, jutzte mujspa uka mujspate ju'wä jo'mo o ji'ne tumä ijtkuy mya'äyajpamä kutkuy, o wate mujsu jutä ijtyaju te anhmakyuyisnye tyäntäjktam.

Kopiwä yä käyipä tipä msutpa mjayä tumä jayetam.

Wate yajk
ijspäjktäju
tumä juyoye.

Wate yajk
ijspäjktäju
tumä
tzäjkiskuy o
kotzonhkuy.

Wate yajk
ijspäjktäju
tumä ijtkuy.

**Jayä nhkyotzokpa te 'yanhmapyapä'is tipä tzame
nyämakapä te' jaye'is.**

¿Tipä juyoye, kotzonhkuy o ijtkuy syutpa yajk ijspäkta?

¿Tisante eyati yajk ketpapä y tzyäjkpapä te mjuyoye,
kotzonhkuy o ijtkuy?

¿Tiyante majs syutnyajpapä te pänistam te juyoye'isnye,
ijtkuyisnye o kotzonhkuy mkopikupä?

Ko'sa te mijm jaye, ke wiyunhsete:

- Yajk ijspäjkä te juyoye, ijtkuy o tzäjkuy mkopikupä.
- Nä'itä tumä tzyepä toto jaye u ote wa yajk tzinhyaju te pänistam.
- Uka mjayu pänis nyäyitam o ijtkuyisnyetam, ¿mnäyosusyä te' mäja jayetam?

**Käkakä te mjaye eyapä mnä'anhmapyapäjinh y ko'sa
yäpiktam. TZamja tiyä mko'su.**

Uka te' mjaye'is nyä'ijtu wätampä kojtanhokyuy, jayä yäki y jatyäjkä.

Jayä tumä tzyepä toto jaye wa yajk tzinhu ijutipä'is te juyoye.

Anhmayä te' Nepsputpapäte nenhejaye te' jaye'is tzyepä jayetam, yajk yojsa mäjatampä jaye.

Jayä te juyoye'is nyäyi tzyampapä tumtumäpä jaye'is.

Nämawä mpanh pa'ajkpä
näma jyasupä.

¡Ijtketuti kana panh!

TZyäjkyajpa ajsatam yempe
tipä jama kota.

Mya'äyajpa kasyitam y
kantzyitam yempe titampä.

¡Mya'äyajpa käpi juktäjkota
täjtzyajupä!

Anhmayä te' Nepsputpapäte nenhejaye te' jaye'is tzyepä jayetam, yajk yojsa mäjatampä jaye.

Jayä te jayetam kyojtanpapä'is te otetam.

tuku_____

n

witä_____

nh

tzu'__i

n

tä__kuy

nh

**Anhmayä te' Nepsputpapäte nenhejaye te' jaye'is
tzyepä jayetam, yajk yojsa mäjatampä jaye.**

Tu'nä jutz ijtuse te jayetam kyotzojkpapä te 'yanhmapyapä'is y ji'pä yäpik ✖ te jutä syutpamä wa mjayu tumä jaye.

Jutz ijtuse	Tikotate msutpa wa mjayu tumä jaye	
	Jä'ä	Ji'ne
Uka msutpa te mjaya'is wa jyamu tiyä mkejaju te mäja kupkuyomopä.		
Uka msutpa ke te pänistam wa myusyaju ke mijm ma'a'omo ijtü tiyä syutnyajpapä.		
Uka msutpa wa myujsu te m'une'is ke maku mya'e te tzyepä kupkuyis pyajtzyäjktäjkomo y mtzajkjaju kutkuy.		
Uka msutpa ke te pänistam wa myusyaju ke mtzäjkpa y mwätzäjkpa yempe tipä pamä.		
Uka msutpa wa myujsyaju te pänistam ke ma'äpya ntäjkomo kajsyitam ketnyajpapä.		

TZäjkisä te' metza toto jayetam.

¿TZyikun tipä...?
¡TZyikunnnhkunya!

¿Tiyante te' pijkä TZyikunnnhkunya?
Tumä ka'kuyez tzu'nüpä aprika y yäite yäistzyipä. Nye nyäy, TZyikunnnhkunya tzyamtyopä päk watejapapä, y päkmenäyopä te toya'is.

¿Jutz yäistzyipa?
Yäsepä ka'kuy yäistzyipäpäte kájsipäte te' us'u'is nyä'itupä'isom tasepä ka'kuy. Kyätsuka te' pät us'u'is, te' ka'kuyis nyäputäyopä te 4 y 8 jamapik.

¿Tiyante witpä tzyäjkpäpä te ka'kuyis?
• Nimekapa pijkäy.
• Pämítampä toya msjiskäjsi.
• Päkmet.
• Käpäk toya.
• Mäjsäkimkuy.
• Nitukuy.
• Itiztkuy te nakakäjsi.

¿Jutzante mujsapä te ka'kuy?
Wäpöte wate maku te' TZyäyonympämä wa 'yisäyü uka mna'itu y nyäputäyopä te' mna'pin wa 'yisäyü te ka'kuy y tesse tzyamtyopä jutz wa mtyäyü.

¿Tiyante mujsapä ntzäkä wate jana ka'e'äju?
• Wäpöte wate nimukäyü te nätam mjakpäpä ntäjkoma.
• Näyöjsa tzyäpä nyäpöyopäpä'is usjutam wa jana nyäyöyü te us'u'isom.
• Wäpöte wate nyäyöjsu te juti (tupä'is) yuju yojatäki te ketnyäyopä y anhtunhäsi.
• Nihusä mätam y mikasam wa jana kyäyöyü.

TZyäyonympä 'yisäyüajpämä Kakutym y TZyäyöyopämä 800 00 44 800

¡Juyä te tzu'tzi nä wakasisnye!

\$ 12.00 tumä litruk
Yä'ki pi'kä

Ma'a täjk

Jama'une

¡Mpatpäpa titam y majs tzyätyä mkäyöjpa yäki!

Täjk ma'a 59

TZyäkyajpa täjk tzyäjkuy y kähokyuy

NHkuwan Lira Jara
Ontäjk: (916) 7530496

Mäja toto jaye

Jaye

TZamä te' aktzonhokyutyam te 'yanhmapyapä'is.

¿Titampä toto jayetamante?

¿Jutzante nyäyitampä tumtumäpä'is?

¿Jutänte eyati ketnyajpapä tumtumäpä toto jaye?

¿Tikotante yajk yojstampapä tumtumäpä toto jaye?

2° Jatyumi

Myajuka te' jatyumi, te' nhka'e y tzame pät:

- * Maka tyuni toto jayetam nyä'ijtupä'is sonekenetampä tzäjkpäkuy, yajk yojspate sonekenetampä titam jutz wa ntzäjku winati wate näjkyäyu te' toto tunkuy.
- * Maka 'yijspäki jutzpäte wene eyakenetampä toto jayetam wa mujsu pyäjkwätzäkä te' tzame o wa jyayu toto jayetam wätampä.
- * Maka nyitzäki tyumnhkäyi te' jakyuy tzyetampä toto jaye'isnyetam 'yijspäjkpamä tite'e tzyamtyopyapä, te' ote tzame y te' toto jaye majs wiyunhsepä wa mujsu tzyäjkpä'ä.
- * Maka tzyame y maka nyäjktyäyi te' toto jayetam tzyampapä 'yaknakapik tzametam.

1° Anhmakyuy

Myajuka te' anhmakyuy, te' nhka'e y tzame pät:

- * Maka tyuni wenek te tzame te' **toto jaye tzo'yäkyuyisnye** wa 'yijspäjku tite'e nyämitapä.
- * Maka mye'tze tzame wiyunhsepä te' **toto jaye tzo'yäkyuyisnye.**
- * Maka jyaye kipsokyutyam nyämakapä tumä toto jaye ntäkotatam.
- * Maka jyaye, maka kyojswätzäki y maka jyawyätzäki tumä **toto jaye ntäkotatam.**
- * Maka 'yijspäki jutztampäte y jutz wate näyojsyaju te' toto jayetam makapä tyuni y jyaye.
- * Maka 'yijspäki juste yajk yojspapä te' mäjatampä jayetam te' jaye'omo **t, tz, '.**
- * Maka 'yijspäki y maka jyaye sonekenetampä otetam te' nenhejayepiktam **t, tz, ' nä 'yanhmayupä.**
- * Maka tzyame 'yaknakapik tiyä tzyäjkyaajupä te wäjäpä wewenekyuyomo.
- * Maka 'yijspäki jutztampäte te' toto jayetam tzyapyajpapä tumä wewenekyuyomo (o tumä toto jaye'omo kyämanäpyapä).

Wewenetyamite te' tunkuyomo

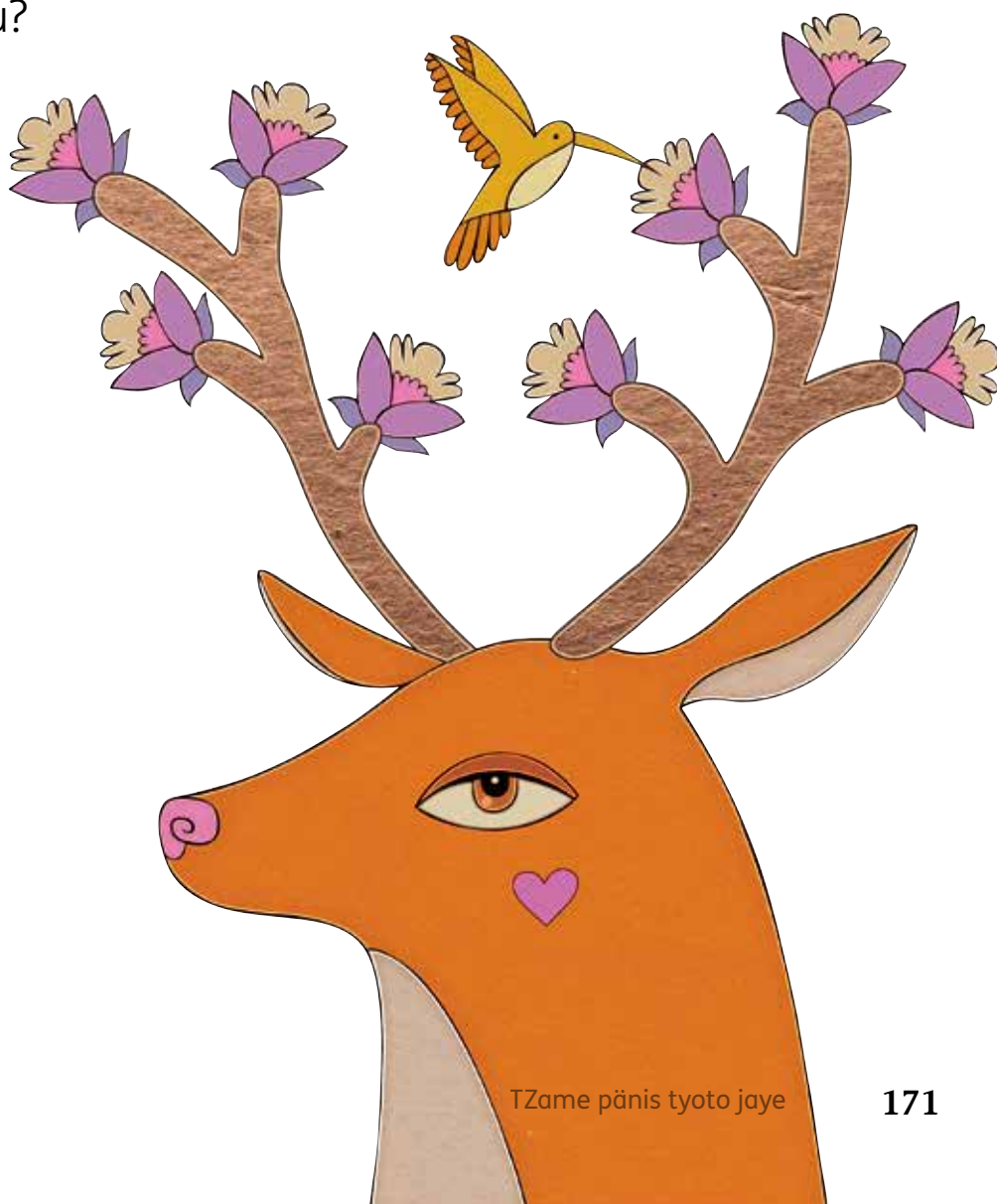

Me'tza te' Sonepä toto jaye wa'te ntunu te' toto wjaye 20, “Ntzampat äjn tumkäyi... sunyi ajkuy”, y jäsika tzamä te 'yanhmapyapäjintam y te 'yanhmapyapä'is, ijtuse käyi:

¿Tipänte te' tzapkuy tzyampapä te' toto tunkuyis?

¿Titampänte isanhtzi'äkyuy nyä'ijtyajupä wa sunyi nyäjktyayatäju te' mä'a y te' sujksu?

Ijtyajusyä emä tese ketnyajpapä, ¿oyumasyä tyuki tujkuse te' sujksu?

Ko'sa te' tzäkitam y tu'nä nhkyotzokpa te 'yanhmapyapä'is tiyä tzyapyajpa te' pänistam.

TZamä te' aktzonhokyutyam te 'yanhmapyapä'is.

¿Jutzante nyäyipä te' toto jaye'is tzyiyajupä te' yomo?
 ¿Tikotante wäpä wa tyunu te yomo'is te' toto jaye y wa tzyäjku tiyä tzyamjapyapä?
 ¿Oyumasyä m'ijsi tumä toto jaye tese ketpapä? ¿Jutä?
 ¿Tikotante yojspapä yä' toto jaye?

Tu'nä te' jaye asyulpäpik kánhäyajupä te' toto jaye tzo'yäkyuyisnye kyotzokpa te 'yanhmapyapä'is.

 <p>TZoyäyopyapä Reyna Alatorre Moran Yaye TZoyuyäpyapä y Unypikpapä Mayokyuy te Nye 'yanhmakyuyisnye: 0810347</p> 	
Ka'epä'is nyäyi: Roman Soriano Romero	Jutzyek nkyätu: 15 te mayu te 2022
Ame: 23	Jayate/yomote: Jayapä
<p>TZyampamä tipä ka'kuy nyä'ijtu: TZejk jawakyuy nyä'ijtu ätzkuy y tzajkokyuy</p> <p>Jutz maka tzyoyäye:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Amoksisilina te 500 mg, tonha tumä mtzoyätyäjk te' 8 orasek te' 5 jama'omo. — Iupropeno te 400 mg, tonha tumä mtzoyätyäjk te' 12 orasek te' 3 jama'omo. — Suwero ntonhpapäte te 500 ml., tonha tumä tonhnya tumä jama'omo te 3 jama'omo. <p>Tiyä ntzyamjapyapä wa mtzäjku: Kojamä 3 jama, päkä yo'katampä, y tonha wäwäk näsetampä.</p>	
<p>TZoyäyopyapä Reyna Alatorre Moran</p> <hr/> <p>Tzoyäyopyapä'is nyäyi</p>	 <hr/> <p>Ji'pi</p>

TZamä te' aktzonhokyutyam te 'yanhmapyapä'is.

¿Tipä tzame mujspa nyä'itä tumtumäpä wenepä jaye te majs kejyapapä?

¿Ikotante wäpä te' tzame te wenetampä jaye'isnye?

¿Iyante o ijstamante syajyajpapä tesepä tzame? ¿Tikotante?

Tu'nä te' toto jaye tzo'yäkyuyisnye nhkyotzokpa te 'yanhmapyapä'is jutzyenaka msutpa.

**Me'tza te' toto jaye tzo'yäkyuyisnye te' tzame
kyepapä y aktzowa te kä'anhwakäkyutyam.**

¿Ijsante nye te' toto jaye tzo'yäkyuyisnye?

¿Tisante toya'ajupä te pät?

¿Tiyante makapä tzyäki wa tzyojku?

¿Tiyante wäpä wa tyonhu wa tzyojku?

Tu'nä te tzyepä toto jaye nhkyotzokpa te 'yanhmapyapä'is y käjipä tipäte wäpä wa tzyäktanu te' tzyepä toto jaye.

1. Wapäte wa kyojamu sunyi jama'omo...

5 jama.

3 jama.

2. Ka'epä'is 'yame tete'e...

32 ame.

23 ame.

3. Tonha 5 jama'omo tumä mtzoyätyäjk amoksisilina...

8 orasek.

12 orasek.

4. Te' ka'epa'is wa tzyäjku tumä...

päkä näsepä.

päkä yo'katampä.

5. Te' pät ka'epäte nyä'ijtu tumä tzejik ka'kuy tete'e...

ätzkuy y tzajkokyuy.

ätzkuy y pijkäy.

Kojstamä te tzäkitam y tu'nä te' tzyetampä toto jayetam nhkyotzokpa te 'yanhmapyapä'is.

Te' pänis wapäte wa
tyonhu wäwä te nä'
tese jänäti tzojkpa.

Te' tzoäyopyapä
Reyna Alatorre Moran
jyayu toto jaye
tzoäyotyäjkisnye.

Te' toyapä pät nyä'ijtu
23 ame.

Anhmayä te' Nepsputpapäte nenhejaye te' jaye'is tzyepä jayetam, yajk yojsa mäjatampä jaye.

Tu'nä te otetam nhkyotzokpa te 'yanhmapyapä'is y me'tza te' otetam ijtyajupä te mätzik ote'omotam.

tänhkuy

tzajp

ni'

kajtzay

tzyina

patuwi

nhka'e

ta'nä

a	n	s	i	'	n	e	t	e	k	e	r	tz
nh	e	p	ä	t	a	'	n	ä	a	p	t	r
k	w	a	e	t	w	m	r	l	j	e	nh	ä
a	nh	t	o	n	i	'	n	k	tz	a	j	p
'	tz	u	nh	o	e	ä	a	tz	a	y	e	ä
e	e	w	r	t	ä	nh	k	u	y	a	r	tz
'	j	i	r	p	s	p	a	nh	a	'	t	u
r	n	l	tz	y	i	n	a	'	y	a	j	y
e	n	tz	u	m	p	i	o	l	i	n	w	'

Anhmayä te' Nepsputpapäte nenhejaye te' jaye'is tzyepä jayetam, yajk yojsa mäjatampä jaye.

Tu'nä te' otetam nhkyotzokpa te 'yanhmapyapä'is y kojipä te' jayetam **t**, **tz**, **'**.

t
kujtyam
pät
tuwi
nuti

tz
tzima
katzi
patzi
näjtz

'
nä'
kä'ajk
mä'a
ni'

Anhmayä te' Nepsputpapäte nenhejaye te' jaye'is tzyepä jayetam, yajk yojsa mäjatampä jaye.

Tu'nä te' tzyetampä toto jayetam nhkyotzokpa te
'yanhmapyapä'is y ko'sa sunyi jutz yojsyajpa te' mäjatampä
jayetam.

T

t

Äjn eme'is nyäyite **T**anya.

Yojspatzi witpä. **T**eyi makatzi anhmaye.

TZ

tz

Mya'äyajpa kukyaka **TZ**awiketzakämä.

TZamja mnana ke makat mpäki nä'.

Te' ne ote'omotam, te' nenhejaye tz yajk yojspa mäja
jaye japyakte witpä tzyepä toto jaye, jäsika ijtumä jaye
tentzyäkyuy y nyämakak te' ijtukuyis nyäyi'ijstam.
Ja' mpyatyapäte jutz wate yajk yojsu te pänis
nyäyikäsitam.

Te' ne ote'omotam, te' nenhejaye tzunhkä (') ya nyä'itā mäja jakyuy y tzyepä jakyuy, yajk yojspa japyakte witpä tzyepä toto jaye y jäsika ijtumä jaye tentzyäkyuy. Te ote nyämakapäte nye'ajpak. Mpatjayajut jutä te yajk yojspa te otetam nitzäkpak te nenhejaye'is y.

Anhmayä te' Nepsputpapäte nenhejaye te' jaye'is tzyepä jayetam, yajk yojsa mäjatampä jaye.

Tu'nä te' toto jaye 'yanhmapyapa'is maka nhkotchowe jutzye naka msutpa.

Jamtzäkä ke...

Te' toto jaye tzo'yäkyuyisnye toto jayete tzyampapä'is tiyā wa mtzyäjkü y jutz wa mtzäjkü wa jutz mnämaku mtzoyäyotyäjk, wa tumä pät tzyojkü yempe tipä kakupyik. Yä' toto jaye'omo, sunyi kejyajpa, ijtusepä tyitam wätampä y titam wa tzyäjkü te tzyoyäkyuyomo.

Te' toto jaye tzo'yäkyuyisnye maka tzyamje te' pät ka'epä y te' tzame tzyamjapya kä'yi ijtuse:

- **Te toyapä'is ijtyajusepä tyitam:** Nyä'ijtu wapä tzame te nä tzyoyäyojupä pät: näyi, ame y uka pänte'e o yomote'e.
- **TZyampamä tipä ka'kuy nyä'ijtu:** Jatzyäyjapyate tipä ka'kutye nyä'ijtupä te pänis.
- **Jutz maka tzyoyäye:** Jyatzyäjapyate tzo'yäkyuyis nyäyitam, jutzyetam y ti oratam maka tyonhe y jutzye jama'omo.
- **Tiyä ntzyamjapyapä wa mtzäjku:** Ntzyamjapyate te' pät tiyä maka tzyäki jutz wa tzyojku y te tzo'yätyojk wa wyä'aju.
- **Ijtusepä tyitam te tzo'yäyopyapä'isnye:** nyä'ijtu te tzame wätampä te toyapä'isnye y tzyipa tzo'yäyokyuy: nyäyi tyanemä, ji'pi y 'yanhmakyuyis myayokyuy (Toto tzyampamä ke te panis mujsa nyäyojsa te 'yanhmayupä tiyä. Nyä'ijtu nye myayokyuy y ja'ito eyapä tese päti ke).
- **Jutzyek nkyätu:** Jyatzyäyjajapya te' jyama, te' pyoya y te 'yame jutzyek tzyoyäyaju te pät.

Tu'nä tumtumäpä tzyepä toto jaye nhkyotzokpa te 'yanhmapyapä'is y ji'pä yäpik ✗ uka wiyunsepä o ji' wiyunsepä.

TZyepä toto jaye	Wiyunsepä	Ji' wiyunsepä
Te' toto jaye tzo'yäkyuyisnye nyä'ijtu tzäkitam.		
Nyä'ijtu tzame te' tzyipapä'is tzo'yäkyuy.		
Nyä'ijtu tzyampamä jutä ijtupä te' toyapä.		
Nyä'ijtu te' tzyoyätyäjk y jutz wate ntonhyaju.		
Nyä'ijtu tzame te' pät pyäjkpapä'is tzo'yäkyuy.		

Tu'nä tumtumäpä jutz ijtuse nhkyotzokpa te 'yanhmapyapä'is y nijipä tumä te ijtyajumä te Jä'ä/Ji'ne, uka msutpa mtu'nä tumä toto jaye tzo'yäkyuyisnye o ji'ne.

Jutz ijtuse	Sutpa mtu'nä tumä toto jaye tzo'yäkyuyisnye	
	Jä'ä	Ji'ne
Uka sutpat mujsä jutzyekte makapä iti kakuyis jyama Nasyonäl te tzoyäyokyuyisnye.		
Sutpat mujsä jutzyetamät maka ju'ki y jutzyet maka ntonhe te tzoyäyotyok.		
Uka sutpat mujsä jutzyeksenhomo makapä ntonhe te tzoyäyotyäjk.		
Uka ijtusi te TZoyäyonyämpamä y sutpat mujsä tipä pakunatam syutpama äjn une'is.		
Uka ijtutzi te mya'äyajpamä te tzoyäyotyäjk y sutpat mujsä tipä tzoyäyotyäjkät jupya.		

TZamä te 'yanhmapyapä'is jutz ijtuse toto jaye tzo'yäkyuyisnye jutä syutpamä tyunä.

**Ko'sa te' tzäkitam y tu'nä nhkyotzokpa te
'yanhmapyapä'is tiyä tzyapyajpa te' pänistam.**

Te' äjn Julya'is syänhajkuy
pujtuk 'yanhmakyuyomo sunyi
ijtu'aju. Witpä weweneyu te'
tza'ma kupkuyomopä pät
anhkimpapä, wante te unetam wa
'yanhmayanhäyaju.

Sutnutzi na'ak mawä,
zy ja 'yitäsyä etze?

iJä'ä! Te majs tzyetampä'is
tzyäjkayaju etzetam, te
jäsikante, onanhjejumate na'ak
te anhkimpapä, jäsika onu te
anhmakyuyis 'yanhkimkupyät,
tzyapu tumä wäpä tzakpkuy te
unekotatam 'yayaajupa'is witpä
'yanhmakyuy.

Onukam, te' anhmakyuyis
'yanhkimkupyät te une
nyäkätjajupä, syaju te
toto anhmakyuyisnyetam.
Wyejayatäju tumtumä te
unetam.

Y kyoyajkuyomo'a, mumu te
unetam y te' anhmayoyajpapä
tumyaju wa nyäpujtyaju te
kene tzäki.

TZamä te' aktzonhokyutyam te 'yanhmapyapä'is.

- ¿Tiyam tzyapu te yomo'is?
- ¿Tijutipä oyupä tzyäki o makapä tzyäki?
- ¿Mtzamisumasyä tijutipä oyupä mtzäki?
- ¿Tikotante wäpä wa mtzapu te' peka tzapkuy nenhekäjsi?
- ¿Tipä tzamente wäpä wa mtzapu tumä wäpä peka tzapkuy?

Sunyik kämanä te' tzamanhwajkuy te
'yanhmapyapä'is tzyampapä te' toto jaye'is y
tzaptamä.

Jamtzäkä ke...

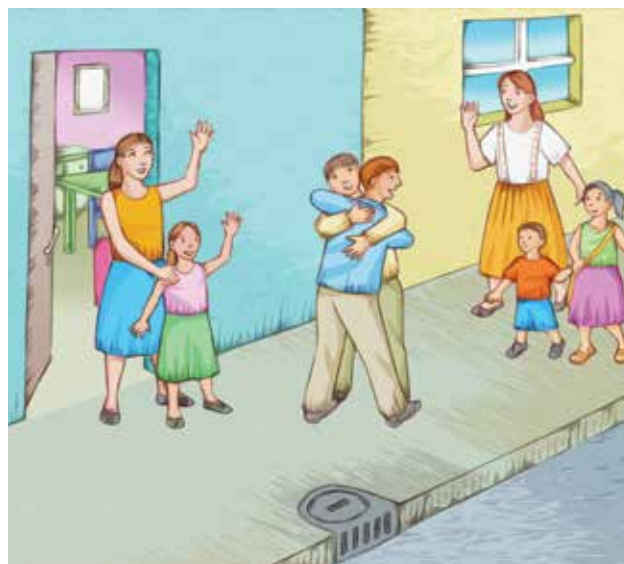
Sonenaka te 'ijtkuyomotam, wapate wate **tzapkeju** o wa ntzapu titam ne ijtkuyisnyetam y wäte wa ntzäjku, wäpäte wate nenhe'u tite sutpa ntzaptamä, wate te eyapä'is nyäjktyoyu te ja tzyäkäpä'is, te ne ntzapkutyam, mujspa nyäjktya y kyo'sa.

Ntzaptampakte, wewenetyampate te eyapä pänjinh, jutäte ntzamjayapamä wa mujsu nyä'ijtya kyene'omo te ntzamjatyampapä.

Wate **tzapkeju**, mujspate kotzoktäjtamä te jakyuyomo tese te pänisnyetam te ijtkuyisnyetam y tese anhjampapä, tite kipstampapä, te päntam teyi ijtyajupä y tiyä tzäjkajupä.

Wate **tzapkeju** ntzäjkwätzäjkpapäte ne otepiktam oyupäte ijtame.

Ko'sa te' tzäkitam y tzamä te 'yanhmapyapä'is jutz mujspa mtzapkeya tujkupä tiyä.

Kotzowa te käyi ijtupä te kä'anhwakäkyutyam.

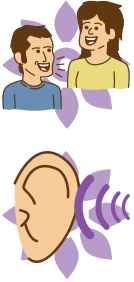
¿Tiyante nä tyujkupä?

¿Itamante ijtyajupä y tiyante nä tzäjkajupä tumtumäpä'is?

¿Jutänte ijtyajupä?

¿Tiyante tujkupä te witpä tzame'omo y te metzapä tzame'omo?

¿Jutzam mujspa nenhe'a te tzame wa wyä'aju te tyukpäjkuy?

Kipsä tumtyipä tzame oyupä'a mtzäki y tzäkä tumä tzäki te käyi ijtupä tujtay wenepä tzame. Näyojsa te ku'akro tumtumäpä käjsi.

--	--

Kotzowa te mwit te tzäkipik wa mujsu mtzamä te' tzame tujkupä te 'yanhmapyapäjinhtam y jäsika sunyik kämanäya.

Käkakä te mtzäkitam te 'yanhmapyapäjinh y tzaptamä te tzame tujkupä, uka tumtyipä'is jyampo'u tijutipä mujspa mtzäkä kä'anhwakäkyutyam wa tzäjktanyaju te' tzame.

Sunyik kämanä te' tzamanhwajkuy te 'yanhmapyapä'is tzyampapä te' toto jaye'is y tzaptamä.

Jamtzäkä ke...

Te' tzapkeju tzäjkiskutye mnenhepapä mkipsokyuyomo te' tzame tujkpapä y te mtzampapä m'aknakapik.

Wäpäte wate ijspäjku te nenhe te ntzampapäte, tese te' päntam te'omo ijtyajupä y tzyäjkyaketpapä'is, wate mujsu näjktyä sunyi te' tzapkuy.

Wäpäte wate ntzapu jutztampäte te ijtkuy jutä tujkumä te tzapkuy, wäpäte wate ntzi'u ijtuse titam pyäjkpapä, wate jana ntzi'kokätu, tese te eyapä panis nyäjktyäpya nä mtzamjayupä te m'aknakapik te kipsokyuy sutpapä wa mtzamjayaju.

Wäpäte wa te ntziyaju titam pyäjkpapä y majs wätampä, te' kipsokyuy wa te eyatampä'is nyäjktyäyaju y tekota wäpäte wate nenhe'u y wate ntzapu sunyi ijtkuy oyupä'a mnä'iti.

TZapwätzäkä te' tzame tujkyajupä te 'yanhmapyapäjinhtam kotzowa te tzäkijinhtam y te tzame ijtyajupä te winapä ku'akro'omotampä.

TZamä te m'anhmayupä wa mtzapkeju tiyä tujkupä.

¿Jutzam mujspa mtzamä tijutipä te m'ijsupä?

¿Yäti mujspa mtzamä wä te' tzapkuy? ¿Tikota?

¿Tikotante wäpä wa sunyi mkämanäyu nä tzyamtäjuk tumä tzame eyapä pänisnye?

¿Jutzam kyotzokpa wa sunyi mnäjktyäyu te eyatampä'is tzyapkutyam?

Ko'sa te' tzäkitam y kämanä te' toto tunkuy te 'yanhmapyapä'isnye tiyä nä kyipsupä te' yomo'is.

TZamä te' aktzonhokyutyam te 'yanhmapyapä'is.

- ¿Tikotante te' yomo'is syutpa na'ak jayyä te' toto jaye?
- ¿Jutzante nyäyipä te' toto jaye'is jayyupä?
- ¿Oyumasyä mpäjkijsi yäsepä toto jaye? ¿Tikota?
- ¿Tikotante yojspapä yä' toto jaye?

Tu'nä te' toto jaye ntäkotatam nhkyotzokpa te 'yanhmapyapä'is.

TZawiketzakämä, Kupimä,
tese 8 te julyu te 2022.

Marlene:

Yomoy, mjokpat wa sunyi 'yijtu.

Nät mjayjayu wat mujsu jutz 'yijtu y watzi
mtzamjayu jutz nä myanhjayu te' m'yojskuyomo.
Tese tike, mtzamjakyetpatit na'ak ke nimeket nä
nä'omu te' anhmakyuy tziyajpapätzi te' nka'e'istam
anhmayoyapapä'is, tetam mityajpa yä tzyepä
kupkuyomo y sunyite tzyamanhwaikyapapä. Tejinhante
nät anhmayupä te toto jakyuy yäsepä toto jaye
ntäkotatam y anhmayumät wat ntzäjku äjn j'pi.

Te' oyupä'is tzyo'nhe, jinti na'ak mujsi tyoto
tunketa y tyoto jakyeta, tzap'omutzi wa'tzi
maku te' tumyajpamä anhmayoyapamä te
tome ijtumä te TZoyäyonyämpamä. Tukutujtay
tampätzite makyapapätzi anhmaye tzayiktam y äjn
neko'omoktamätzi kotzokyatäjpä wat jänä tzäjkyaaju
te isanhtzi'äyatäjpapätzi te anhmayoyapapä'is,
tzyapyaketpati te ne otetzametam.

Jok'pat wa'tzi mnä'omu ke majsamäjtzi mujspa toto tunä y toto jayä, tese jänjänät mujspa mjayja y tese tomeset m'anhjampa. Myitakam yä täjkomo, makat mtunje tumä jaye nyäyipä'is Pä'nis 'yijsanhktzi'äkyuy anhmakyuyisnye. Yä pä'nis 'yijsanhktzi'äkyuy mitapäte te' tziyatäjupätzi te' toto jaye'omo ijtyajusetzi tzamepäntam. Maka yajk tzinhi nimeke yajk tzinhpaset äjt.

Sunyi ijsä mwit y u myaku pyuti mtumkäyi te' m'yojskuyomo mnäjayupätzite te eyapä mtoto jaye'omo ke te Estados Unidos'is jyotuktam nimekete mäjatampä y ji' wyijtye nimeke te päntam. Te mtätamjinh pujtamä, tese ijtase nyikenätyätampa.

Sijksijkneyukät m'onutzajkjapya.

Netzya Arenas Solano

Netzya Arenas Solano

MTZAMJAPYAT: Nä nyäpu mtata ke nimeke'unh jyamtzäkpä.

TZamä te' aktzonhokyutyam te 'yanhmapyapä'is.

¿Tipä tzame ijtu te tumä toto jaye'omo ntäkotatam?

¿Tipä wenepä jaye m'ijspäjku te' toto jaye'omo ntäkotatam?

¿Tipä tzame nyä'ijtu tumtumäpä wenepä jaye'is?

¿Tipä wene jayente ji' mujsipä mjampätamä mjatyampak tumä toto jaye ntäkotatam?

Tu'nä te' toto jaye 'yanhmapyapa'is maka nhkotchowe jutzye naka msutpa.

Jamtzäkä ke...

Te' **toto jaye ntäkotatam** toto jayete japyapä wate ntzamjayaju tzame o wa nyukjayatäju witpä tzame metza päntam. Yä' toto jaye, mumu jama, nyukjayapapä te päntam ijspäjktampapäte, te jin myusipäjinh weweneya yayi'ankä ijtyaju.

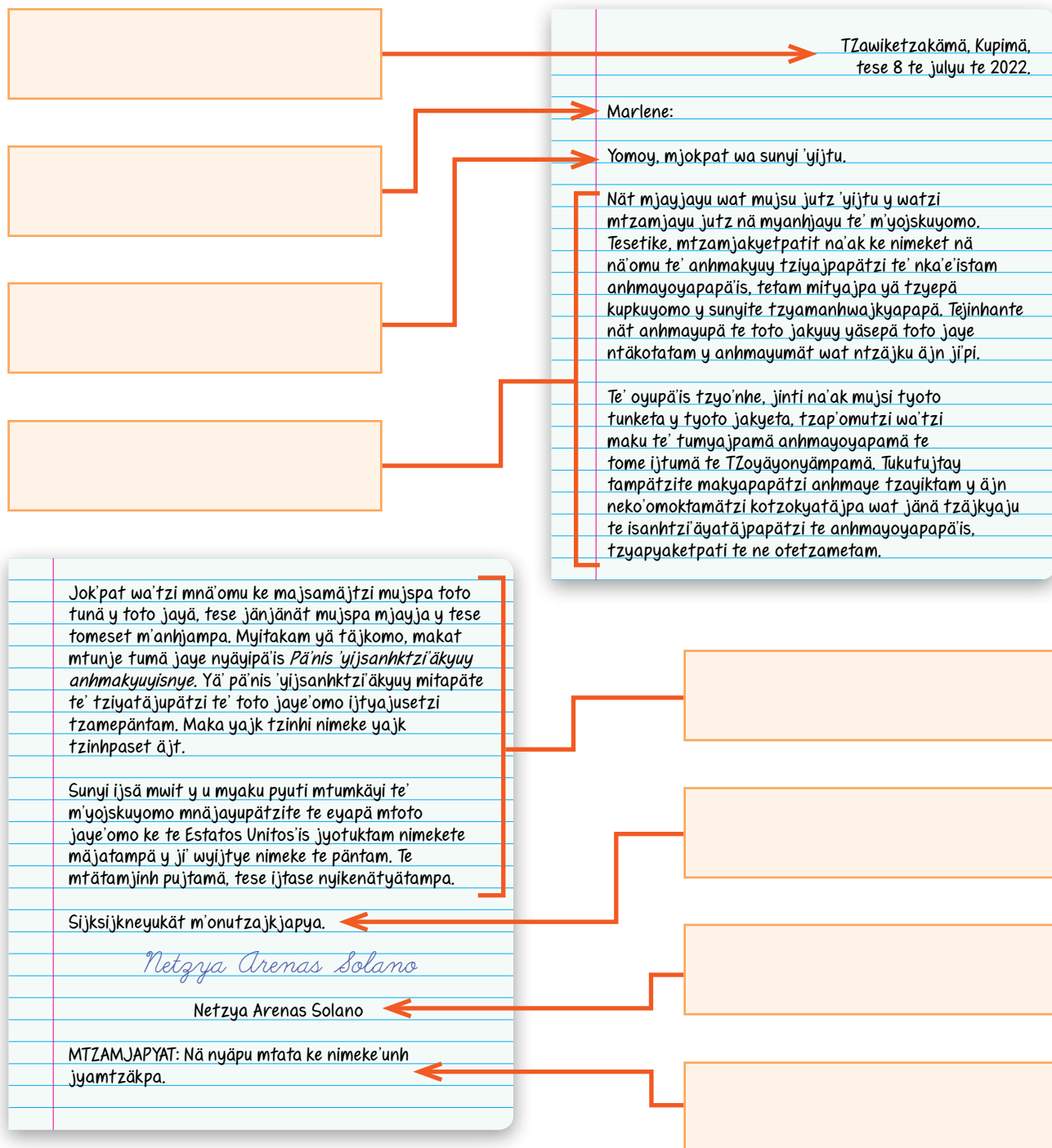
Tumtumäpä pänis tyitam, kyäwejpä ote tzame pajksupä toto'omo sunyi nitzajupä.

Te' tzame tumä ijtupä **toto jaye ntäkotatam** wätzäjkpa te käyi ijtyajupä we'ne jayetam:

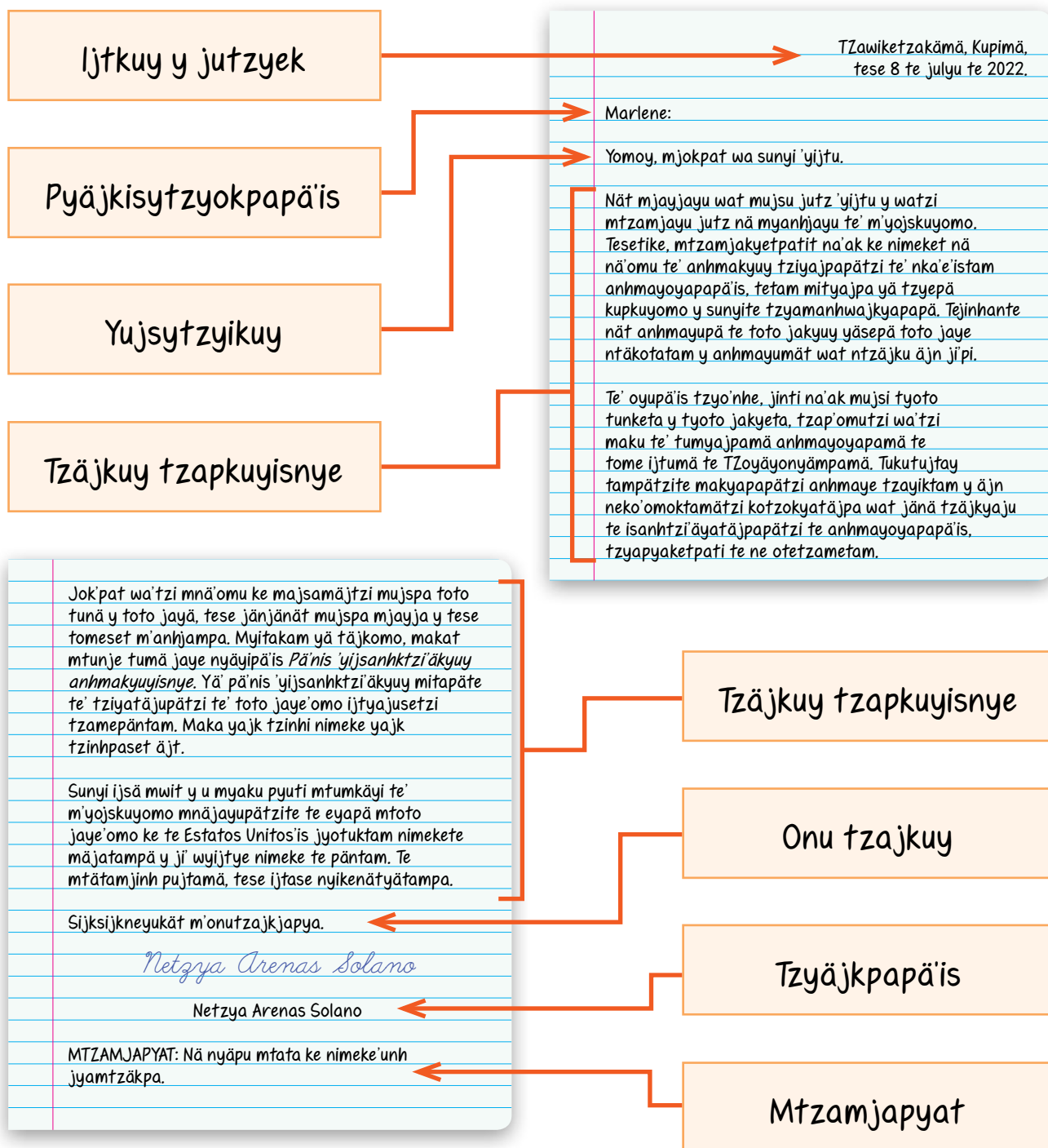
- **Ijtkuy y jutzyek.** TZyampa tipä jama y te' ijtkuy jutäte jyayajupä te' toto jaye ntäkotatam.
- **Pyäjkisytyokpapä'is.** Nyäyi te pänisnye makapä'is pyäkistzyowe te' toto jaye ntäkotatam.

- **Yujsytzyikuy.** TZyepä toto jayete nyä'ijtpä tzame tumtumäpä'is wa mujsu 'yonä te pyäjkistzyokpapä'is te' toto jaye ntäkotatam.
- **TZäjkuy tzapkuyisnye.** Tite ntzamjatyopyapä te pyäjkisytzyokpapä'is. Te tu'mupä kipsokyutyam nyämakapäte tiyä msutpa mtzamjatyoya.
- **Onu tzajkuy.** Ote tzame o tzyepä toto jayetam jayapapä mjapyo'uka te tzäjkuy tzapkuyisnye wa tzamjayu te pyäjkisytzyokpapä'is ke te' toto jaye ntäkotatam koyajupänte.
- **TZyäjkpapä'is.** Nyäyite te pänisnye jyapyapä'is te' toto jaye ntäkotatam.
- **Mtzamjapyat.** Jayete nhkojtanhäpyapä kämäti'a te' toto jaye ntäkotatam, jäsika jyayuka y jyi'puka, wate nkotanhäyjayu tzame jinte jyamepä o jin 'yijspäkipä nä jyayusyen homo.

Jayä te' näyitam te nyämakyajpapä te' toto jaye ntäkotatam ijtyajumä te popotampä ijt y nhkyotzokpa te 'yanhmapyapä'is.

TZäjkisä te m'aktzonhokyutyam y jawyätzäkä uka syutpa.

Tu'nä jutz ijtü.

Nkipspat ke tumä pät ya'ajkam m'ijsupä yayi'ankä ijtü. TZäkä tumä toto jaye ntäkotatam jayja tumä tijutipä syutpapä myujsä y tijutipä msutpapä mujsä te'isynye, jameminä ke sone jamante jim ijsipä y te' toto jaye ntäkotatam mujspa wyewenetyamä.

TZäkä tumä toto jaye näyi'isnye tipä tzame mujspa nyä'itä te' toto jaye ntäkotatam.

Pyäjkisytzyokpapä'is:

Ijtkuy y jutzyek:

Kipsokyuy te' yujsytzyikukyota:

-

-

Kipsokyuy te' tzapkuyisnye:

-

-

-

Kipsokyuy te' onu tzajkuy:

-

TZyäjkpapä'is:

Mtzamjapyat:

Ji'pä yäpik ✗ te' tzame toto jaye ntäkotatam ijtupä te mtoto jaye näyi'isnye'omo.

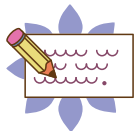
TZame	Jä'ä	Ji'ne
Ijtkuy y jutzyek.		
Pyäjksytzyokpapä'is nyäyi.		
Yujsytzyikuy.		
Kipsokyuy te' tzapkuyisnye.		
Onu tzajkuy.		
TZyäjkpapä'is.		
Mtzamjapyat.		

Kojswätzäkä te' toto jaye ntäkotatam yä' toto jaye näyi'isnye y ji'pä yä'pik X ja tyanäpä:

Titam pyäjkpapä te toto jaye ntäkotatam	Ja tyanäpäte
Nyä'ijtu te' ijtkuy y jutzyek.	
Nyä'ijtu tumä pyäjkisytyokpapä'is.	
Nyä'ijtu tumä tzyäjkpapä'is.	
Nitzäkpa tumä yujsyzyikupyik te pyäjkisytyokpapä'is.	
Nyä'ijtu tumä tzapkuy.	
Nyä'ijtu tumä onu tzajkuy.	
Uka yajk yojsu mäjatampä jaye uka wiyunhsete tese pä:	
• Te' pänis nyäyikäsitam.	
• Te' ijkuyis nyäyikäsitam.	
• Nä mnitzäjkuk tumtumäpä jakyuy.	
• Ijtumä jaye tentzyäkyuy y makak mnitzäki.	

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Me'tza te' Sonepä toto jaye wa'te ntunu te' toto jaye 30, “Te' sunyipä une anhkimpapä'isnye”, y jayä tukay tzyetampä toto jaye tzyampamä jutzte'e te sutkuy te' mnätunhjinhtam.

1. _____

2. _____

3. _____

Anhmayä te' Nepsputpapäte nenhejaye te' jaye'is tzyepä jayetam, yajk yojsa mäjatampä jaye.

Kipsä y jayä näyitam te titamisynye y kopänisnyetam
nyitzäjkpapä yä' nenhejayepiktam **t**, **tz**, **'**.

t

tz

'

**TZamjaya te mnä'anhmayajpapä te m'otetam y
kämanäyjaya te'isnyetam.**

Anhmayä te' Nepsputpapäte nenhejaye te' jaye'is
tzyepä jayetam, yajk yojsa mäjatampä jaye.

Kopiwä tujtay otetam te kätupä tzäjkiskuyisnye y jayä tumä tzyepä toto jaye tumtumäpäpik.

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

TZamjaya te mnä'anhmayajpapä te' tzyetampä toto jaye mtzäjkupä.

Anhmayä te' Nepsputpapäte nenhejaye te' jaye'is tzyepä jayetam, yajk yojsa mäjatampä jaye.

Tu'nä nhkyotzokpa te 'yanhmapyapapä'is y käjipä te' jutz ijtu syutpamä wate jayu tumä toto jaye ntäkotatam.

1. Malyi'is syutpa yajk mujsya mumu te tza'ma ititam ke mya'äpya äjksi y käpi te tyäjkomo y tzyäjkpa kutkuy sänhkotatam.
2. Ntzyujsis sutpa myujsä tiyā tzyäjku te NHkuwanhis, makusyen homo te mäja kupkuyomo ja wyeweneyati.
3. Losya'is sutpa tzyamja nye 'yyomo une makupä anhmaye eyapä tzyepä kupkuyomo, ke yä ame'omo wä'ayajupäte te nipi y jänäti maka tyuni.
4. TZyente'is sutpa jyayä te' näyitam te ijtyajusepä pänisnyetam mityajpapä te tumkuyomo tatakotatam wa kye'anhäyaju te pokstäjktam ja'ijtpäyapä.
5. Luwisis sutpa nyäja te 'yyatzi ke sunyite nä nyikenäyjayupä te nyajstam y te kyopäntam yäti makuse temä ya'yi y wa jana myaya'u.

TZamä te' aktzonhokyuy te 'yanhmapyapä'is.

¿Jutäm mujspa mjayä yäsepä tumä toto jaye ntäkotatam?

TZäjkisä te' metza toto jayetam.

TZoyäyopyapä Reyna Alatorre Moran
Yaye TZoyuyäpyapä y Unypikpapä
Mayokyuy te Nye 'yanhmakyuyisnye: 0810347

Ka'epä'is nyäyi:
Roman Soriano Romero

Ame: 23

TZyampamä tipä ka'kuy nyä'ijitu:
Tzejk jawakyuy nyä'ijitu ätzkuy y tzajkokyuy

Jutz maka tzyoyäye:
— Amoksisilina te 500 mg, tonha tumä mtzoyätyäjk te' 8 orasek te' 5 jama'omo.
— Ipuropeno te 400 mg, tonha tumä mtzoyätyäjk te' 12 orasek te' 3 jama'omo.
— Suwero ntonhpapäte te 500 ml., tonha tumä tonhny tumä jama'omo te 3 jama'omo.

Tiyä ntzyamjapyapä wa mtzäjkju:
Kojamä 3 jama, päkä yo'katampä, y tonha wäwäk näsetampä.

TZoyäyopyapä Reyna Alatorre Moran
Tzoyäyopyapä'is nyäyi

Jutzye nkyätu:
15 te mayu te 2022

Jayate/yomote: Jayapä

Ji'pi

TZawiketzakämä, Kupimä,
tese 8 te julyu te 2022.

Marlene:

Yomoy, mjokpat wa sunyi 'yijtu.

Nät mjayjayu wat mujsu jutz 'yijtu y watzi
mtzamjayu jutz nä myanhjayu te' m'yojskuyomo.
Tese'tike, mtzamjakyetpatit na'ak ke nimeket nä
nä'omu te' anhmakyuy tziyapapätzi te' nka'e'istam
anhmayoyapapä'is, tetam mitya'jpa yä tzyepä
kupkuyomo y sunyite tzyamanhwa'jkyapapä. Tejinhante
nät anhmayupä te foto jakyuy yäsepä foto jaye
ntäkotatam y anhmayumät wat ntzäjkju äjn ji'pi.

Te' oyupä'is tzyo'nhe, jinti na'ak mujsi tyoto
tunketa y tyoto jakyeta, tzap'omutzi wa'tzi
maku te' tumyapamä anhmayoyapamä te
tome ijtumä te TZoyäyonyäpamä. Tukutu'jta
tampätzite makyapapätzi anhmaye tzyayiktam y äjn
neko'omoktamätzi kotzokyatä'jpa wat jänä tza'jkyaju
te isanhtzi äyatä'japapätzi te anhmayoyapapä'is.
tzyapyaketpati te ne otetzametam.

Suny m'yojskuyomo
jaye'omo ke te Estados Unidos de
mätatampä y ji' wuljtye nimeke te päntam. te
mtätamjinh pu'jtamä, tese ijtase nyikenätyätampa.

Sijksikneyukät m'onutzajk'japya.

Netzya Arenas Solano

Netzya Arenas Solano

MTZAMJAPYAT: Nä nyäpu mtata ke nimeke'unh
jyamtzäkpä.

Toto jaye tzo'yäkyuyisnye

Toto jaye ntäkotatam

TZamä te' aktzonhokyutyam te 'yanhmapyapä'is.

¿Titampä toto jayetamante?

¿Jutzante nyäyitampä tumtumäpä'is?

¿Jutänte eyati ketnyajpapä tumtumäpä toto jaye?

¿Tikotante yajk yojstampapä tumtumäpä toto jaye?

2° anhmakyuy

Myajuka te' anhmakyuy, te' nhka'e y tzame pät:

- * Maka tyuni witpä toto jaye'is nyäyi y myetza'omopä toto jaye'is nyäyi te' **tukay paksupä toto** nyä'ijtupä **Te' notkuy... ¿Tumä ka'kutye?** tzyampamä tite nyä'ijtupä.
- * Maka 'yijspäki witpä kipsokyutyam te **tukay paksupä toto** nyä'ijtupä **Te' notkuy... ¿Tumä ka'kutye?** Y maka tzyamanhwake.
- * Maka jyaye te' kipsokyutyam nyämakapä tumä **toto jaye wämäpyapä.**
- * Maka jyaye, maka kyojswätzäki y maka jyawyätzäki tumä **toto jaye wämäpyapä.**
- * Maka 'yijspäki jutztampäte y jutz wate näyojsyaju te' toto jayetam makapä tyuni y jyaye.
- * Maka 'yijspäki juste'e yajk yojspapä te' mäjatampä jayetam te' jaye'omo **r, s, p.**
- * Maka 'yijspäki y maka jyaye sonekenetampä otetam te' nenhejayepiktam **r, s, p** nä 'yanhmayupä.
- * Maka tzyame 'yaknakapik jutz te'e oyupä ijtye te eyatampä päntam jutä nyäyojsyajpamä tzyampapä'is jutzpäte te ijtkuy.
- * Maka 'yijspäki tzame te' toto jaye'omo tzyapyajpapä eyatampä'is.

Wewenetyamite te' tunkuyomo

Me'tza te' Sonepä toto jaye wa'te ntunu te' toto jaye 20, “Ntzampat äjn tumkäyi... sunyi ajkuy”, y jäsika tzaamä te 'yanhmapyapäjintam y te 'yanhmapyapä'is, ijtuse käyi:

¿Tisante eyati yajk ketnyajpa te' päntam?
M'ijspäjkpak ijutipä, ¿tiyam m'ijsjapya witpä?
¿Mkipspasyä uka majs te wäpä te nä'ijtapäte jo'mo o tiyä m'ijsjapya witkäjsi?

Ko'sa te' tzäkitam y tu'nä nhkyotzokpa te 'yanhmapyapä'is tiyä tzyapyajpa te' pänistam.

TZamä te' aktzonhokyutyam te 'yanhmapyapä'is.

¿Jutzante nyäyipä te' toto jaye'is tziyatäjupä te' yomotam?
¿Oyumasyä m'ijsi tumä toto jaye tese ketpapä? ¿Jutä?
¿Tiyante tzyapyajpapä te' toto jaye'istam oyupä'a m'ijsi?
¿Tikotante yojsyapapä te' toto jayetam?
¿Ijstamante tzyäjkypapä?

Me'tza te' tukay paksupä toto Te' notkuy... ¿Tumä ka'kutye? Te' toto pajksupä'omo, ko'sa te' tzäkitam y tun'ja te' witpä toto jaye'is nyäyi y metza'omopä toto jaye'is nyäyi nhkyotzokpa te 'yanhmapyapä'is.

TZamä te anhmapyapäjin tipä tzame mujspa nyä'itä te' tukay paksupä toto'is, kotzowa te kä'anhwakäkyujinhtam.

1. ¿Tiyam mkenyäpya ke tzyampa te' tukay paksupä toto'is tiyä tzyampase te witpä toto jaye'is nyäyi'omo?
2. ¿Tipä tzamente mujspapä nyä'itä te käyi ijtyajupä te' wenetampä jaye'omotam?

- ¿Tiyante?
- ¿Tisante tzyäjkpapä?
- Tipä ka'kuy tzyäjkjapyapä te' tzo'yis mwyit.
- ¿Jutzam yajyajpa 'yijtkutyam te' pänisnyetam kyupkuyomo?
- Uka msutpa mujsanhä yä tzame.

Tu'nä te' tukay paksupä toto wene wenek y tzamä tiyä nä mnäjktyäyupä te 'yanhmapyapä'is. Tu'nä jutzyenaka msutpa.

**Aktzowa jutz ijtü te' tzyampase te' tukay paksupä
toto'is.**

¿Tiyante te' notkuy?

¿Tisante tzyäjkpapä?

¿Jutzam yajyajpa te' pänis 'yijtkutyam?

TZäjektanä te' tyepä toto jaye yajk tu'mä te kipsokyuy tumä ji'pipik.

Te' notkuy...

Yä'ijste yajk mäja'ajpapä te' notkuy.

Witpä tzyamjapyamä y janawä m'anhjampamä mwit yä ka'kuyis.

mujspa yajk mäja'a te eyatampä ka'kutyam.

Jin msunik mwyit...

te' tumä ka'kutye ji' tzyokepä.

Tumä pät notpapä...

yajyajpa te' pänis y yomo'is 'yijtkutyam.

Yä' ka'kutye...

ponyi ponyi maka.

Anhmayä te' Nepsputpapäte nenhejaye te' jaye'is tzyepä jayetam, yajk yojsa mäjatampä jaye.

Tu'nä te' otetam nhkyotzokpa te 'yanhmapyapä'is.

jara		ratyu
	r	
ku'akro		jurä
sake		kajsyi
	s	
yojskuy		ajksanh
patzi		pekapä
	p	
tzyepä kupkuy		pelonmäntam

Anhmayä te' Nepsputpapäte nenhejaye te' jaye'is
tzyepä jayetam, yajk yojsa mäjatampä jaye.

Tu'nä te' käyi ijtyajupä otetam y kojtya jutä makyajpamä.

litruk	jarakan	säjk
kajsyi	pama	yojskuy
te'ksi	ora	punu
päjk	tikorante	pujtam

r	s	p

TZäjkisä te mtoto jaye näyi'isnye te otetam te eyapä mnä'anhmayajpapä'isnyejin.

Anhmayä te' Nepsputpapäte nenhejaye te' jaye'is tzyepä jayetam, yajk yojsa mäjatampä jaye.

Tu'nä te' tzyetampä toto jayetam nhkyotzokpa te 'yanhmapyapä'is
y ko'sa sunyi jutzyojsyajpa te' mäjatampä jayetam.

R

r

Retäjk te' Kupimäpä nimekete mäjäpä.

Makat ntuni Rita wa mitu tyuni nyana.

S

s

Makatzi pajtzyäki te kupkuyomo Sonoramä.

Äjt mujspät titam. Sutpat äjn täjk, te' nä'.

P

p

Popotampä jäyā sunyite ketnyajpapä.

Kejpkak tuj. Pakakanämpa nimeke.

Anhmayä te' Nepsputpapäte nenhejaye te' jaye'is
tzyepä jayetam, yajk yojsa mäjatampä jaye.

Tu'nä te' toto jaye 'yanhmapyapa'is maka nhkotchowe jutzye naka msutpa.

Jamtzäkä ke...

Te' **tukay paksupä toto** tumä toto jayete syajpapä'is sunyitampä tzame mumu'is syutpapä, te' anhmakyuy 'yijspäjkyajpapä'a.

Te' **tukay paksupä toto** te' tzame wyätzäjkpapäte te' toto **tukay pajksupä'omo** y yajk yojsyajpa mejtzanhkene'omo te' toto; tekotate, wate ntunu y näjkyäyu sunyi te' tukay pajksupä te' toto wäpäte wa 'yijtu pajksupä y wate ntu'nu te winanhomopä y teyi te jo'motampä y jäsika 'yukanhkämätampä.

Te' **tukay paksupä tototam** mumu jama maka mpate:

- Tumä **winanhkene**. Te witpä totote y mujspa nyä'itä tzäkitam y witpä toto jaye'is nyäyi tzyampamä anhmakyuyis nyäyi tipäte makapä tzyame, tzyäjkpak anhmakutyäjkis nyämakapäte tzyäki.
- **Sonekenetampä wenepä jaye y metza'omopä toto jaye'is nyäyi**. Wätzäjkpa te' sone kenepä tzame wenetampä jayejinhtam; ijtpo'usenaka tumtumäpä'is tzyampa eyatampä kipsokyutyam anhmakyuyisnye.

- Te' ukanhkene. 'yukanhkämäpäte y nyä'ijtpapäte wäpä tzapkuy o tzyipa tzame jutä mujsпамä mpatä kotzonhkuy o ijtanhäyumä tzame.

Jayä te' näyi tumtumäpä te' tukay paksupä toto'omopä nhkyotzokpa te 'yanhmapyapä'is.

Winanhkene	Sonekenetampä wenepä jaye y metza'omopä toto jaye'is nyäyi	Ukanhkene
------------	---	-----------

¿Jutzam yajyajpa 'ijtkutyam te' pänisnyetam kyupkuyomo?

Tese tzyäjkjajyajpa ka'kuy te' päntam, te' tzotyonyhkuyis nyä'ijtpapäte ji' wyätampä titam 'yajyajyapapä'is te tyä'is 'ijtkutyam y mumu te' kupkuyomo.

Te' ntäjinhtam tzotzpapäte kijpkuy, tzyäkyatäjpak y onjyatyajpa ijtyajpak notpapä päntijnh, tzyäkyatäjpä tyätamjinh y jinam tzyiyatäyik tumin wa mujsu ijtya te' päntam.

Te' pänt tonhpapä yajpa 'ijtkuy kyupkuyomo y 'yojskuyomo, tekatote jinam suni yojsa y jinam suni myawä, tesete te eyatampä'is jinam pyäkisytyokyepä.

Te Mejiko'omo te' notkuy kayajpa 10 000 päntam y wene yajksyu'ayajpa 25 000 y wenetampä tupsyajpak tänhkuyomo.

Uka msutpa mujsanhä yä tzame

Uka msunanhäpya tzame minä yä'ki:

Päjkisytyokyatäjpamä te' nhka'etam nimeke tonhyajpapä, A. C. (PHHNT)
☎ 55 5212 1212
<https://bit.ly/2TSU9jM>

Sentral mejikana te serpisys kenerales te notkuyisnye anonomos, A. C.
☎ 800 2169 231
<https://bit.ly/329vx8D>

Komisyon Nasional Kontra Te Atiksyones (KONATIK)
☎ 800 911 2000
<https://bit.ly/30d6ORB>

TZäkä m'ijtkuy ji' wyätampä tijinh

**Te' notkuy...
¿Tumä
ka'kutye?**

**Konseja Nasyonal Kontra
te' Atiksyones**

Jayä tukay jutz ijtujse makapä yajk yojse mtzäjkpak tumä
tukay paksupä toto nhkyotzokpa 'yanhmapyapä'is.

¿Itampä päntam mkäwejayajpa?

Ko'sa te' tzäkitam y tu'nä nhkyotzokpa te
'yanhmapyapä'is tiyä tzyapyajpa te' pänistam.

¿Syutpamate tijutipä wa
nyitzäjku yä' jama te säk
yä' ame'omopä?

Jit wä'anhjame,
tä'äjkante
mityajupä mumu te'
watnyajpapä te'
tzamjayatäjupä.

Kowinatam te säk
te nhkomi'snye
San Kuwan

Te' yomotam tä'äjkante
pi'tzäka kyopiktzyotzyajupä
te kutkuyis tyitam nyämakapä
y nä tzyäjkyaju te' kutkuy
ijtyajusepäkotatam.

Näweweneyajut te
pane tuka semana'a
wa tzäjku te'
konukskuy tumtum
jamatam y teyi
maka iti.

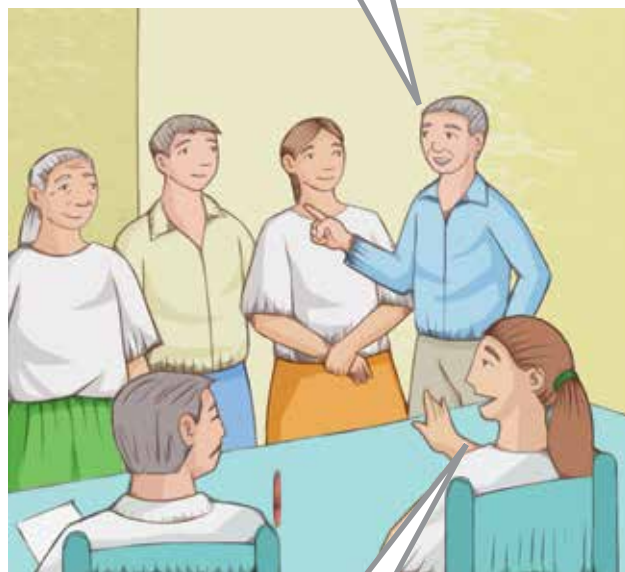

Naptsutite nyämityajupä
te tzejpkape y te
eyatampä sänhkätyam te
majsantäjkömä.

Te' ma'atam oyajpapä
sänhomo ijtyajupäte tzyepä
kupkuyis pyajtzejktäjkmä
te **lunes'käjsinte** nukyajupä,
nimekente mityajupä syänhaye
te päntam.

Te' watnyajpapä te etzekota
yä jama kota mityajpa
pi'tzäka y te' täjk mätzyik
te tapesykuyjinh **wäjskinte**
tzyäjkyajupä.

Tanpo'upänte ya'a, mayate
wätzejktame wintam usyanh
orakäjsinte makapä nyitzäki te
pane'is.

TZamä te' aktzonhokyutyam te 'yanhmapyapä'is.

¿Tiyante nä tzyapyajupä te' pänistam?

¿Tipä otem yajk yojsyajpa wate näpu jomi, tzayika, pitzäka, tä'äjk?

¿Tikotante wäpä wate yajk yojsu tesetampä tzapkuy?

¿Oyumasyä ma'nijsi tesetampä otetam tzapkuyomo te eyatampä pänisnyetam?

¿Oyumasyä mnäyojse wa mtzapu tijutipä oyupä'a mtzäki?

¿Jutzam nhkyotzojkyajpa te ote'istam wa mnäjktyäyu te ote tzame nenhekäsi?

¿Jutzam mkyotzokpa wa mnäjktyäyu te eyatampä'is tzyapyapapä?

Sunyik kämanä te' tzamanhwajkuy te 'yanhmapyapä'is tzyampapä te' toto jaye'is y tzaptamä.

Jamtzäkä ke...

Te' tzyampapä'is jutzpäte te' ijtkuy nimekete wätampä tzaptampakte tijutipä tese mujspate ntzamanhwajktamä sunyi te jutz ijtujse te ijtkutyam. Jänä jänä ijstampate jutz ijtuse te sone kenetampä titam; wa ntzamjatya eyatampä päntam, makate näyojstame tzapkuy ijtkuyisnye te yajk yojspapä wa ntzamanhwajku jutz tujkyaju te titam.

Tesetike, te tzyampapä'is jutzpäte te ijtkuy tzyapyajpama te eyatampä'is kotzokyajpate wate ijspäkyaju te' wätampä tzame y wate nenhe'u te tujkyajupä sunyi titam y wate sunyi näjktyäyu tite tzaamjayajpa.

Wenetampä tzyampapä'is jutzpäte te ijtkuy yajk yojstampapä te tzapkuyomo yätamte:

- **Te jama'is wyenkuy:** naptzu, tzayi y pi'tzä.
- **Te semana'is jyamatam:** lunes, martes, myerkules, ku'epes, ijtanhäyuma.
- **TZyampamä jutzpäte te jamatam:** yäti, tä'äjk, wäjski'a, jomi, wäjsmäy.
- **TZyampamä jutzpäte te poya:** tumä semana, tukay semana, yäjtay jama.
- **Ame'is pyoyatam:** eneru, junyu, septiyempre, ijtanhäyuma.
- **Ame'is 'yijtkutyam:** nipi poya, pijkä pyoya, tujkä pyoya, pakak poya.

Kämanä sunyik te' tun'kuy tzyäjkpapä te 'yanhmapyapä'is y ijspäkä te tzyampapä'is jutzpäte te ijtkuy yajk yojsyajpapä makak tzyapye tzapkuy.

Te' säk nhkomi San Isitro Laprator

Te' säk nhkomi'isnye kyosänhayajpapate te' San Isitro Laprator tzyäjkyaajpapäte te **12 tese 15 te mayu te tumtum ame. Wintipä jama'omotam** nyitzäjkyaajpa wa wyätzäjkyaaju te masantäjk jomok y witkäjsi, popotampä äjksipik, yäjktampäpik y tzikintampäpik.

Te' **12 jamakäsi te mayu** nyitzäjkpa te sänhis, te päntam mityajpa te masantäjkomo jäsika makyaajpa te kowina'is tyäjkomo y yajk ujkyatäjpä, **pitzäkatam** tzyäjkyaajpa etze tzyepä kupkuyis pyajtzäjktäjkmä y **jyopikse tese naptzu 7 orasyenhomo** te anhkimyajpapä masantäjkomo maka ujkansaysä te' kowina'is tyäjkomo y najksuk nyämakyajpa te kowa, tzyäjkyaajpa te konukskutyam y **pitzäka** nukyaajpa te päntam wa maku tyunye te nhkomi San Isitro. **Te' 15 jama te mayu tzayika** tzyäjkyaajpa kayu pokyutyam y nimeke nukyaajpa päntam emäjktpä.

TZyäjkupä'is: Guillermo de Jesús Antonio

Jayä te tumtumä ijtupä ku'akro'omo yajk yojspapä tzyampak jänjänäte tzyäjkyajpapä sänhomo te San Isitro Laprator.

Te 12 tese 15 te mayu tumtum ame	Witpä jama'omotam	Te 12 jama te mayu
Te 12 jama te mayu pitzäkam	Jopikse	Te 15 te mayu tzayikam

Kipsä tijutipä sunyipä mkätupä wa mtzapu, nenhe'a tiyä mkätjayupä te käyi ijtupä kä'anhwakäkyutyam:

¿Jutzyekam nyitzäjkpa?

¿Itamante oyajpapä y tiyam tzyäjkyaipa jänjänä?

¿Tiyam tujkpa jäsika?

¿Y jäsika?

¿Jutzam koyajpa?

¿Titampä jama'isnyetam mujspa yajk yojsa?

Jayä te' tzapkuy mtzampak jutzpäte te ijtkuy.

TZyampa tiyä tujkupä m'ijsupä te m'nä'anhmayapapäjinhtam, kotzowa mwit te mjayupäkäjsi.

Kämanä sunyik nä tzyapyajupä te mnä'anhmayajpapä'istam y tzäkä te käyipä ku'akro'omo tiyä mjamtzäjkpa te tujkupä tiyä. Näyojsa te tzyampapä jutzpäte te' ijtkuy.

Jutzpäte te ijtkuy	¿Tiyante tujkupä jiksek?

TZamä jutzte tujkupä te pät tzyamjayupä'is wiyunhsepä te nenhe'upä tzäki wiyunhsepäte'e y ijtujse te peka tzame mkämanäyupä, uka msutpa, wätzäkä o tzäjktanä te mku'akro.

Kämanä sunyik te' tunkuy toto jaye'isnye tyunpapä te 'yanhmapyapä'is y tzaptamä.

Jamtzäkä ke...

Te' tzyampapä'is jutzpäte te ijtkuy tete'e titamte nyä'ijtupä te tzame tzyapyajpapä 'yaknakapik yajk yojstampapäte wate yajk nenhe'u tijutipä tujkupä ne kipsokuyomotam y jäsika sunyi ntzaptampapä aknakapik.

Tesetike, yajk yojstampapäte wate yajk tumta y wate wätzäjkta nenhe'uk ijutipä'is te tzamjapyate y tese näjkyäpyate sunyi.

TZamä y näjkipsä te m'anhmayupä tzyampapä jutzpäte te' ijtkuy wa ntza'pu tipä tujku oyupä 'yijsi te eyatampa pänistam.

¿Jutzante yajk yojsyajpapä tzyampapä'is jutzpäte te ijtkuy wa ntza'pu jutz te ijtkuyajupä?

¿Yäti mujspa mtzamä wä te' tzapkuy? ¿Tikota?

¿Tikotante wäpä wate sunyi nkämanäyu tzyampapä jutzpäte te' ijtkuy yajk yojspapä te' pänis tzyampak tiyä tujkpa?

¿Jutzam nhkyotzokpa te tzyampapä'is jutzpäte te' ijtkuy wa m'ijspäjku te' tzame?

Ko'sa te' tzäkitam y kämanä te' toto tunkuy te
'yanhmapyapä'is tyunpapä tiyä tzyapyajpa
te' pänistam.

ǂIstamante makapä yajk
tumye te' tumin te nhkomi'is
syänhkota? Wäpätite wate
ntzaptanhketu.

Uka tetamante ijtpo'usepä te
anhkipsokyutyam, makat jaye
wate pajkisytyokta y wate ijsta
wa pyäkisytyokyaju.

Umjampäta ke mmupä'is maka
jyayäyi nyäyi y te' j'i pi wa
pyäjkisytyokyaju tite ntzaptampä.

TZamä te' aktzonhokyutyam te 'yanhmapyapä'is.

¿Tikotante syutpapä wa jyayu ijtupyena te' toto jaye?

¿Jutzante nyäyipä te' toto jaye jyayajupä?

¿Oyumasyä m'ijsi yäsepä toto jaye? ¿Jutä?

¿Tikotante yojspapä yä' toto jaye?

Me'tza te toto jaye wämäpyapä ijtupä Toto pajksupä y tu'na wa m'ijspäjku jutzpäte.

Toto jaye wämäpyapä

Te' Anhkimkutyäjkomo Tajtzamä, TZiyapas, te' 11:00 orasyenhomo yä jama'omo lunes 20 julio te' 2022; wyejayatäju y tumyaju te nyä'ititätam Te' Anhkä te' pät nyäyipä'is NHkuwan Soriano Mora, Rejitor te' TZyäjkpapä'is Yojskuy Kupkuyisnye, yempe tipä TZyäjkiputyapa yojskuytam kupkuyisnyetam; tzyäjkayaju tumä tumkuy tzyapyajumä te yojskutyam wa tzyäkyaju te' anhmatyäjk te' une'isnyetam. Yä' tumkuyomo, tzyäjkayaju tumä toto wämäpyapä:

1. Tumyaju ijtayuse nyä'ititätam Te' Anhkä'tampä wa kyotzokyatäju wa tzyämputyaju te' tzämitam, 300 kiluk po'yo, 10 palte jä'tä, 100 päyitampä tänhkuy, 20 pultos te tzajtäjk, 2 miyares te notztäjkam y 50 lamina täjkota.
2. Ijtayuse kupkuy'ititam te' Te' Anhkä nä mtzamyajaju wa nyämakyaju juyoyetam wa tzyäjkayaju kutkuy te' pätkotatam makapä yojsye, makapä'is tzyäjkype te' anhmatyäjk.

Yäti tujkuse yä' toto jaye wämäpyapä, yä'se tzäyu tujkupä yä Toto Jaye, metzate tujkupä te' toto jaye, ji'pyaju te yäki ijtäyupä; 14:00 yä orasyenhomo y yä' ame'omo tese' tzyäjkayaju Anhkimkutyäjkomo Tajtzamä, TZiyapas.

Tzyäjkayajupä'is

NHkuwan Soriano Mora

TZame pät NHkuwan
Soriano Mora
Rejitor te' tzyäjkpapä'is
yojskuy kupkuyisnye

Lawureyano Lara Morales

TZame pät Lawureyano
Lara Morales
Tzyonhpapä'is tumin
kupkuyisnye

Toto näyikotatam

Näyitam

Ji'pikotatam

1. Nyatalya Mateo Espinal
2. Tonya Linares Merino
3. Ijsyma Morales Lara
4. Alma Olmos Mateo
5. Tyeresa Reyes Santos
6. Jawi Espinal Morales
7. Ntonyo Santos Rosales
8. Lewo Moran Soriano
9. Amelya Laja Tamayo
10. Maryanu Lara Toro
11. Malyi Arenas Morales
12. Emilya Tapia Rojas
13. Jotzye Tinajera Trejo
14. Lyosa Reyes Olmos
15. Majtyi Tamayo Torres
16. Matye Rojas Mejía
17. Emilyu Narro Najera
18. Yonatan Mata Limón
19. Irma Lomas Altamirano
20. TZyayo Mateo Peralta
21. Julyo Santos Lara
22. Reyna Laja Rosales
23. Ana Santos Peralta
24. Inye Julián Altamirano

TZamä te' aktzonhokyutyam te 'yanhmapyapä'is.

¿Tipä jayente nyä'ijtpä te' toto jaye wämäpyapä?

¿Tipä tzame nyämaka te wenepä jaye'is?

¿Jutzam tzyapyajpa te' kipsokyuy wenepä jaye'istam?

Tu'nä sunyik te' toto jaye jutzyenaka msutpa.

Jamtzäkä ke...

Tumä **toto jaye wämäpyapä** toto jayete japyapäte wiyunhajpapä tumyajpakam te' päntam, pyäjkisytyokyajupäte te' toto wämäkyuy y tzyapyajupä anhmakyupyä mumu syutnyajpapä'is.

Te' toto jaye wämäpyapä, myujspapäte te' tumkuy, yojspapäte wa kyotzoku y pyäjkisytyokyaaju tzyäjkyaajupä ijtyajusepä'is.

Te tumä **toto jaye wämäpyapä** ji' myujsi jyana itä:

- Ijtkuy y jutzyek te tumkuyisnye, weneksenhomo jayjapyate te' ora.
- Päntam wetumoyajpapä wa tyumyaju.
- Pyäjkisytyonhkuy oyajupä te' tumkuyomo.
- TZyäküpä'is. Wenepä jaye kyojtyajpapä kayipä toto jaye'omo wa tzyapu y wa tzyi'u yäjskotoya.
- Noyitam y ji'pitam te' pänisnyetam jyayajupä'is te' toto jaye wämäpyapä.

- Te' toto jaye nyä'ijtupäte nyäyitam y ji'pitam te ijtyajusetampä pänistam oyajupä y tzyäjkajupä'is te toto jaye wämäpyapä.

Tu'nä jutz ijtü.

Te pänitam ijtyajupä te' Patanhtäjkomo Tajtzamä tumyajupäte te' 20 te april kye'upäte te Luwisy Najera'is, nyä'itätäte te' tza'ma kupkuyisnye, te'is kye'u kotzonhkuy wa maku wyätzäjkjaye te' tyäjkis kyopak. Tesente winapä ijtkuy te' tza'ma kupkuyisnye, sonepä pänistam pyäjkisytzyokyaju wa kyotzokyaju, teyitike, tzyapyaju ke ijtyajusepä'is tzyäjkajpa kutkuy te jama makamä yojsye y tumtumäpä'is nyämaka 'yyojstäjktam.

Kipsputä te' nyä'ijtupä te' toto jaye wämäpyapä jutzmkomäpya ke oyu tuki te' mtza'ma kupkuyomo.

Ijtkuy y jutzyek:

Päntam wetumoyajpapä wa tyummyaju:

Päkisytyonhkuy pyäjkyajupä te' tumkuyomo:

Näyi pänisnyetam nu'kyajupä:

Näyitam te jayajupä'is te' toto jaye wämäpyapä:

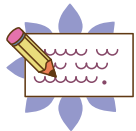

Kojswätzäkä te' toto jaye wämäpyapä yä' toto jaye näyi'isnye y ji'pä yä'pik ✗ wa tzyäjkatanu:

Titam pyäjkpapä te' toto jaye wämäpyapä'omo	Ja tyanäpäte
Nyä'ijtu jutzyek y te' ijtkey.	
Nyä'ijjayu nyäyi te' pänisnye wetumopyapä wa tyumyaju.	
Nyä'ijtyajupäte tikotate te' päntam tumyajupä.	
Nyä'ijtu te' mpäjkisytyonhkuy jutzte nukkyajupä te' tumkuyomo.	
Nyä'ijtu te' näyi y ji'pi te' pät tzyäjkupä'is te' toto jaye.	
Nyä'ijtu te' toto jaye'is nyäyitam y ji'pitam te' pänisnyetam oyajupä te tumkuyomo.	
Uka yajk yojsu mäjatampä jaye uka wiyunhsete tese pä:	
• Te' pänis nyäyikäsitam.	
• Te' ijkuyis nyäyikäsitam.	
• Nä mnitzäjkuk tumtumäpä jakyuy.	
• Ijtumä jaye tentzyäkyuy y makak mnitzäki.	

[illegible]

**Jayä tumä päjkisytyonhkuy tumtumäpä tzäkikota
mjayupäse te' toto jaye wämäpyapä'omo.**

**Anhmayä te' Nepsputpapäte nenhejaye te' jaye'is
tzyepä jayetam, yajk yojsa mäjatampä jaye.**

TZäjktanä te' tzyetampä toto jaye yajk yojstamä te' otetam ijtyajupä te ku'akro'omo.

näyi	Kapyanhnämä	anhkimpapä	tzyepä kupkuy
------	-------------	------------	---------------

1. Te' _____ tzyäjkya tumkuy wa mujsu tzyäjkya päjkistzyonkuy ite'e makapä tzäyi wa 'yanhkimu, maka jyatzzyäyi nyäyi y maka kyejaye kyene tzäki.
2. Ijtpäyajuse te' Tajtzamätampä maka tzyäpye nyekätam te' tzyämitam tyäjkis nyekotatam; yä' _____ nimeke kyotzokpa mäja anhkimpapä'is; 3 ame'omo, yä' anhkimpapä'is wyätzäyku te' tzyepä kupkuy.
3. Mumu te Mampa Nä' iti'istam maka tzyapye _____ y maka pyäjkinhkätye äjksitam.
4. Te' toto jaye wämäpyapä maka jyi'pi te' _____, te' yomo'istam, te' pänistam, te' sokatam y papinyomotam y te' unetam ijtpak te tumkuy.

Anhmayä te' Nepsputpapäte nenhejaye te' jaye'is tzyepä jayetam, yajk yojsa mäjatampä jaye.

Jayä te' otetam tujkyajpapä te jayepiktam.

ra	kan	ja

tu	pa	wi

kip	kyuy	so

tam	ru	su

ra	sijs	wa

nyi	pä	su

kä	pa	sunh

tam	pän	ko

TZäjkisä te' otetam te mnä'anhmapyapäjin.

Anhmayä te' Nepsputpapäte nenhejaye te' jaye'is tzyepä jayetam, yajk yojsa mäjatampä jaye.

Tu'nä tumä tumtumäpa jutz ijtuse nhkyotzokpa te 'yanhmapyapä'is y jayjaya nyäyi te' toto'isnyetam.

Jutz ijtuse
Uka sutpat tzamja tijutipä äjn une makupä anhmaye mäja kupkuyomo.
Uka sutpat jatzyäyä te tza'ma kupkutyam makamä tzyeye te tzatäjk nä' ijtyajupä te' tzyepä kupkuyomo.
Uka sutpat wejaya te mumu tza'ma kupkuy te tumkuyomo te anhmakyutyäjkomo.
Uka sutpat jatzyäyjaya nyäyitam te' mumu oyajupä te tumkuyomo.

Nyäyi te toto'isnye

TZamä te' aktzonhokyuy te 'yanhmapyapä'is.

¿Jutäm mujspa mjayä yäsepä toto jaye wämäpyapä?

TZäjkisä te' metza toto jayetam.

¿Jutzam yajaypa 'yijtkuyam te' pánisnyetam kupkuyomo?

Tese tzyäjkayajpa ka'kuy te' pántam, te' tzyonhkuys nyä'ijupäte ji' wyätampä titam 'yojayajpapä'is te tyä'is 'yijtkuyam y mumu te' kupkuyomo.

Te' ntäjinhtam tzyotapapäte kájkuy, tzyäjtäjpak y onjayatäjpä ijtaypak notpapä pántjinh, tzyäjtäjpä tyätamjinh y jinam tzyäjtäyk tumin wa mujsu ijtay te' pántam.

Te' pät tonhpapä yajpa 'yijtkuy kupkuyomo y 'yojskuyomo, tekatote jinam suni yajsa y jinam suni myawä, tsesete te' eyatampä'is jinam pyäksytzykyepä.

Te Mejika'omo te' notkuy kayajpa 10 000 pántam y wene yajksu'ayajpa 25 000 y wenetampä tupsyajpak tñnhkuyomo.

Uka msutpa mujsanhä yä tzame

Uka msunanhäpya tzame minä yä'ki:

Päjkisytzykyatäjpamä te' nhka'etam nimeke tonhyajpapä, A. C. (NHKT)
☎ 55 5212 1212
<https://bit.ly/2TSU9jM>

Sentral mejikana te serpsyos kenerales te notkuyisnye anónimos, A. C.
☎ 800 2169 231
<https://bit.ly/329vx8D>

Komision Nacional Kontra Te Atiksyones (KONATIK)
☎ 800 911 2000
<https://bit.ly/30d6ORB>

TZäkä m'ijtkuy ji' wyätampä tijinh

Te' notkuy... ¿Tumä ka'kutye?

Konsejo Nasyonal Kontra te' Atiksyones

Toto jaye wämäpyapä

Te' Anhkimkutyäjkomo Tajtzamä, TZiyapas, te' 11:00 orasyenhomo yä jama'omo lunes 20 julio te' 2022; wyejayatäju y tumyaju te nyä'ititätam Te' Anhkä te' pät nyäyipä'is NHkuwan Soriano Mora, Rejitor te' TZyäjkpapä'is Yojskuy Kupkuyisnye, yempe tipä TZyäjkputyapa yojskuytam kupkuyisnyetam; tzyäjkayaju tumä tumkuy tzyapyajumä te yojskutyam wa tzyäkyaju te' anhmatyäjk te' une'isnyetam. Yä' tumkuyomo, tzyäjkayaju tumä toto wämäpyapä:

1. Tumyaju ijtayjuse nyä'ititätam Te' Anhkä'tampä wa kyotzokyatäju wa tzyämpuyaju te' tzämítam, 300 kiluk po'yo, 10 palte jä'tä, 100 päyitampä tñnhkuy, 20 pultos te tzajtäjk, 2 miyares te notztäjkam y 50 lamina täjkota.
2. Ijtayjuse kupkuy'ititam te' Te' Anhkä nā mtzamyajaju wa nyämakyaju juyoyetam wa tzyäjkayaju kutkuy te' pätkotatam makapä yojsye, makapä'is tzyäjkye te' anhmatyäjk.

Yäti tujkuse yä' toto jaye wämäpyapä, yä'se tzyäy tujkupä yä Toto Jaye, metzate tujkupä te' toto jaye, ji'pyaju te yäki ijtäyupä; 14:00 yä orasyenhomo y yä' ame'omo tese' tzyäjkayaju Anhkimkutyäjkomo Tajtzamä, TZiyapas.

Tzyäjkayajupä'is

NHkuwan Soriano Mora

TZame pät NHkuwan
Soriano Mora
Rejitor te' tzyäjkpapä'is
yojskuy kupkuyisnye

Lawureyano Jara Morales

TZame pät Lawureyano
Jara Morales
Tzyonhpapä'is tumin
kupkuyisnye

Tukay paksupä toto

Toto jaye wämäpyapä

TZamä te' aktzonhokyutyam te 'yanhmapyapä'is.

¿Titampä toto jayetamante?

¿Jutzante nyäyitampä tumtumäpä'is?

¿Jutänte eyati ketnyajpapä tumtumäpä toto jaye?

¿Tikotante yajk yojstampapä tumtumäpä toto jaye?

Äjn tzäjkiskuy

Sunyik tu'nä tite'e ntzyamjapyapä y ajktzowa tiyä nä nkyejayu tumtumä toto jaye'is.

1. Jayä te' mayokyuy ijtupä yäsepä () jutz ijtuse te' toto jaye'omo.

1. Mäja toto jaye

2. Toto jaye tzo'yäkyuyisnye

3. Toto jaye ntäkotatam

()

¿TZyikun tipä...?
¡TZyikunnhkunya!

1. ¿Tiyante te' pijkäy TZyikunnhkunya?
Tumä ka'kuy tzuñhupä aprika y yäpöte yäpötyapä. Nye nyöy, TZyikunnhkunya tzyantäpöy yäpöte wäpötyapä, y pöjämäyapä te toyo'is.

2. ¿Tiyante te' pijkäy TZyikunnhkunya?
Yäsepä ka'kuy yäpötyapäte käpökte te' uju'is nyö' (ipupä) tseapö ka'kuy. Kyätsä te' pöt uju'is, te' ka'kuyis nyötyapä te 4 y 8 jemäpik.

3. ¿Tiyante wipä tzyäjkopä te ka'kuy?
Nimekäpä pijkäy.
Pämätapä toyo mäjkäpö.
Pajämät.
Kopok toyo.
Mäpökimküy.
Nätkäpö.
Itätkäpö te nätkäpö.

4. ¿Jutzante mujspapä ntäkä wate jana ka'e'aju?
Wäpöte wate maku te' TZyöyönyömpämä wa 'yisyaju ukä mna'gu y nyötyapöy te' mna'gu wa 'yisyaju te ka'kuy y tse TZyöyönyömpämä jutz wa mna'gu.

5. ¿Tiyante wipä ntäkä wate jana ka'e'aju?
Wäpöte wate nümükäy te nänäm nyötyapöy ntäköm.
Mäpöy tzyäpöy nyötyapöyapöy te uju'is tseam.
Wäpöte wate nyötyapöy te juti (ipupä) y uju'is yäpötyapä te ketpötyapöy y anhtunkäsi.
N'huä mäkäm y mäkäm wa jana kyätyaju.

TZyöyönyömpämä Käkutyam y TZyöyönyömpämä 800 00 64 800

TZawiketzakämä, Kupimä, tese 8 te julyu te 2022.

Marlene:

Yomoy, mjokpat wa sunyi 'yijtu.

Nät mjayjayu wat mujsu jutz 'yijtu y watzi mtzamjayu jutz nä myanhjayu te' m'yojskuyomo. Tesetike, mtzamjakyetpatit na'ak ke nimeket nä n'ömu te' anhmakyuy tzyäjpapätzi te' nka'e'istam anhmayoyapapä'is. tetam mityajpa yä tzyepä kupkuyomo y sunyite tzyamanhwajkyapapä. Tejinhante nät anhmayupä te toto jakyuy yäsepä toto jaye ntäkotatam y anhmayumät wat ntäjkü äjn j'i'pi.

Te' oupä'is tzyo'nhe, jinti na'ak mujsi tyoto funketa y tyoto jakyeta, tzap omutzi wa tzi maku te' tumyapamä anhmayoyapamä te fome ijtumä te TZyöyönyömpämä. Tukutu'jyay tämpätzite makyapapätzi anhmaye tzyayiktam y äjn neko omoktamätzi kotzokyatä'jpa wat jänä t'zäjkya'ju te isanhtzi äyatä'jpapätzi te anhmayoyapapä'is. tzyapyaketi'pati te ne otefzametam.

TZyöyönyömpämä Reyna Alatorre Moran
Yaye TZyöyönyömpämä y Unypikpöpä
Mayokyuy te Nye 'yanhmakyuyisnye: 0810347

Ka'epä'is nyäy:
Roman Soriano Romero

Jutzeyek nyäyut:
15 te mayu te 2022

Ame: 23

Jayate/yomote: Jayapä

TZyöyönyömpämä tipä ka'kuy nyä'ijtu:
TZEjk jawakyuy nyä'ijtu ätzkuy y tzyäjköyuy

Jutz maka tzyöyöy:
— Amoksisilina te 500 mg, tonha tumä mtzöyötyäjk te' 8 orasek te' 5 jama'omo.
— Ipupropeño te 400 mg, tonha tumä mtzöyötyäjk te' 12 orasek te' 3 jama'omo.
— Suwero ntonhpapäte te 500 ml, tonha tumä tonhnyä tumä jama'omo te 3 jama'omo.

Tiyä ntzyamjapyapä wa mtzäjkü:
Kojamä 3 jama, päkä yo'katampä, y tonha wäwäk näsetampä.

TZyöyönyömpämä Reyna Alatorre Moran

Tzöyönyömpämä'is nyäy

J'i'pi

2. Ji'pä tumä jipipik nyäyi te' toto jaye'isnye jutztampäte tumtumapä.

Toto jaye
tzo'yäkyuyisnye

Toto jayetam japyapä
wate nkonäpu te
tumyajupä päntam,
tzyäjkajupä'is te
päjkistzyonhkuy
y tzyapyajupä'is titam.

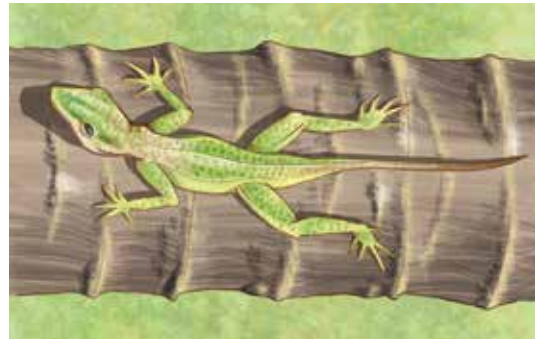
Tukay paksupä
toto

Toto jaye
ntzyamjapyapä'is y
'yanhkimpapä'is wa
sunyi mnämaku te
mtzoyäyokyuy.

Toto jaye
wämäpyapä

Toto jaye yajk yojspapä
wate yajk mujstäju
tzame wätampä yajk
yojsyajpapä mumutampä
pänistam jiksektike.

3. Jayja te' nyäyi te' tzäki'isnye käyi ijtupä ji'pikäjsi.

4. Jayä tukay tzyepä toto jaye te' titamisynye yajk tzinhpapä.

1. _____

2. _____

3. _____

5. Jayä metzak otetam tumtumäpä jayepik m'anhmayupä ijtyajupä kä'yi.

tz	t	r
p	'	

6. Jayä tikotate eyati ketnyajpapä te' toto jaye te tzapkuyisnye.

TZawiketzakāmā, Kupimā,
tese 8 te julyu te 2022.

Marlene:

Yomoy, mjokpat wa sunyi 'yijfu.

Nāt m'jayajay wat mujsu jut'z 'yijfu y watzi
mtzamazay jut'z nā myanhjayu te' m'yojskuyomo.
Teseŋete, mtzamazjakypatit nā'ak ke nimeket nā
nā'omu te' anhmakuyy tziyapapātzi te' n'ka'e'istam
anhmayoyapapāis, tetam mityajay yā tzyepā
kupkuyomo y suniyite tzyamanhwayakypapā. Tejinhante
nāt anhmayupā te foto jakuyy yāsepā foto jaye
ntākotatam y anhmayumāt wat ntāzjku ājn. jipi.

Te' oyupāis tzyo'nhe, jinti nā'ak mujsi tyoto
tunketa y tyoto jakyeta, tzap omutzi watzi maku
te' tumayapamā anhmayoyapamā te tome ijtumā
te TZoyāoryāmpamā. Tukutuŋay tampātziŋe
makypapapātzi anhmaye tzyaikytam y ājn
neko omoktamātzi kotzokyatāpa wat jānā tšājkya
te isanhtzi āyātājpapātzi te anhmayoyapapāis,
tzyapyaketiŋe te o tēztametam.

Ma'a täjk

Jama'une

¡Mpatpäpa titam y majs
tzyätyä mkäyojpa yäki!

Täjk ma'a 59

[illegible]

7. Jayjaya te' toto jaye'is nyäyitam jutä mnäyojsumä jutz
wa mtu'nu witpä toto jaye'is nyäyi y metza'omopä toto
jaye'is nyäyi.

8. Jayä tipä tzame mpatpa te' tumä toto jaye
tzo'yäkyuyisnye.

9. TZamanhwakä tumä wäpä kipskuy te' tunkuyisnye *Te'*
Sunyipä une anhkimpapä'isnye.

3° Anhmakyuy

Myajuka te' anhmakyuy, te' nhka'e y tzame pät:

- * Maka tyuni witpä toto jaye'is nyäyi y metza'omopä toto jaye'is nyäyi te' **toto sänhkäyisnye** y maka jyaye kipsokyutyam kyomäpyapä maka pyate wenepä jaye'omo.
- * Maka pyate tzame wiyunhsepä te' **toto sänhkäyisnye**.
- * Maka jyaye te' kipsokyutyam nyämakapä tumä **toto ke'kuyis**.
- * Maka jyaye, maka kyojswätzäki y maka jyawyätzäki tumä **toto ke'kuy**.
- * Maka 'yijspäki jutztampäte y jutz wate näyojsyaju te toto jayetam makapä tyuni y jyaye.
- * Maka 'yijspäki juste'e yajk yojspapä te' mäjatampä jayetam te' jaye'omo **w, y**.
- * Maka 'yijspäki y maka jyaye sonekenetampä otetam te' nenhejayepiktam **w, y** nä 'yanhmayupä.
- * Maka tzyame tumä toto jaye 'yaknakapik nyikenäpya te' nenhekuy y jutztampäte te kipsokyutyam (jutz ijtyajpa te kipsokyutyam).
- * Maka 'yijspäki jutz nenhepa te tujkyajupä sonekenepä tzapkuy o te' tzyapyajupä tzame.

Wewenetyamite te' tunkuyomo

**Me'tza te' Sonepä toto jaye wa'te
ntunu te' toto jaye 15, “Tumä
nätunh”, y jäsika tzamä
te 'yanhmapyapäjintam y te
'yanhmapyapä'is, ijtuse käyi:**

Jutz tzyampase te' tunkuyis, ¿tiyante
tumä nätunh?

¿Tiyam mtzäjka wa mnä'ijtyaju nätunhtam?

¿Tiyante tumä nätunh mijtzykäjsi?

Ko'sa te' tzäkitam y tu'nä nhkyotzokpa te 'yanhmapyapä'is tiyä tzyapyajpa te' pänistam.

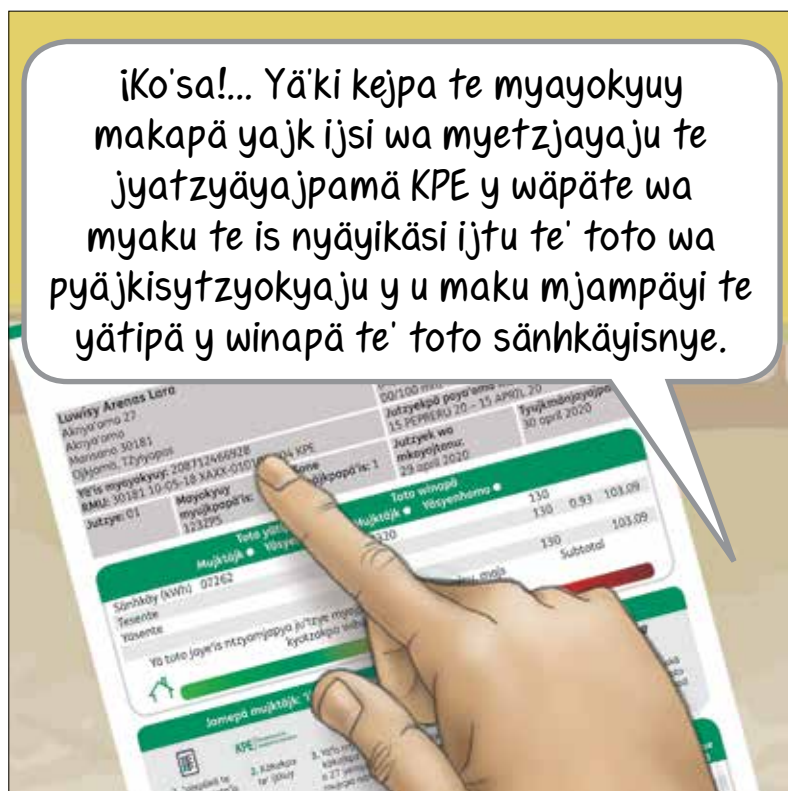
Nejkstamä jutztam nä nyukyaaju wa ntzyiyaju te toto sänhkäyisnye y wa jana jyampäyaju wa kyoyoyaju winti wa jana tyujkmänjayatäju.

Mi'tu wä'wä te kyoyowa te' toto sänhkäyisnye yäti y ja' nyäitäpäte ratyu, nhkosyapapä'omo titam ni eyapä titam jyukpapä'is wäwä te sänhkäy.

Äjtzi tesetitzi tujketu te kätupä toto sänhkäyomo, oyutzi te anhkimkutyäjkomo te' Komisyon Peteral te Elektrisitat (KPE*) y nkojtut wakokyuy. Wäpätite aktzokyajutzi y mitu kyosye te myujkpapä'is te' sänhkäy y ja' wä'unhte tyunyapä.

* KPE. Yä tumtumäpä nenhejaye jayupä ote'omo yäsete nhkasynya'ote'omo CFE.

Aktzowa jutz ijtü te' tzame te' toto sänhkäyomo.

¿Jutzye nyä'ijtu wenhkuy te' toto sänhkäyis?

¿Tipä wenhkuyomo mpatpa jutzyek wa mkoyojtanu?

¿Jutäm mpatpa tzyampamä ju'tzye myaju?

¿Jutä mpatpa tzyampamä toto yätipä y toto winapä te mayokyuy myujkpapä'is ijtupä te' toto sänhkäyisnye?

Wate ijspäjku te' toto sänhkäy wäpäte wate ijspäjku te
tzame nyä'ijtupä wate tepik mujsu jutzye myajpa te'
sänhkäy jutzyenhomo nu'ku.

Tekotate tzipapäte titam wätampä wate ijspäjku y
wa m'ijsu jätäte mpatpapä te' toto sänhkäy wa mujsu
mtzäkä te wakokyuy jutyzete yajk yojsupä te sänhkäy.

Me'tza te' tzame nyä'ijtupä te' toto sänhkäyis.

- ¿Tipänte nyäyi y jutänte ijtupä kyomi?
- ¿Jutzyente makapä kyoyowe?
- ¿Jutzyekante makapä mkoyowe?
- ¿Jutzyekpä poya'omonte nyä'ijtupä makapä mkoyowe te' toto
sänhkäyisnye?
- ¿Tipänte te' mayokyuy myujkpapä'is?
- ¿Tipänte yä'is myayokyuy te' toto sänhkäyisnye?

Tu'nä te' tzyetampä toto jayetam y ji'panhtumä ji'pipik te' tzäki nyämakapä.

Ju'tzye myaju

Wintitampä ntitam

Mintamä yä'ki wa mujsu wyakotyamä

Jutzyente te' sänhkäy

Toto wenkuy maka mkoyowe

Mtzamjatyampat

Toto yätipä		Toto winapä	
Mujktäjk	Yäsienhomo	Mujktäjk	Yäsienhomo
Sänhkäy (kWh)	07262	071320	130
Tesente			130 0.93 103.09
Yäsente			
Yä toto jaye'is ntzyamjapya ju'tzye myajpya. Usyanh yajk yojsu, majs kyotzokpa wäwä.			Subtotal
			130 103.09

¡Nä mtzamjatya!

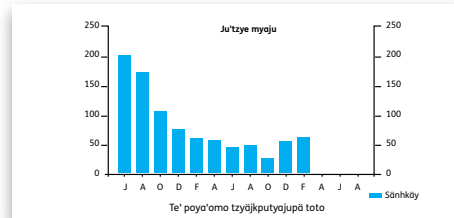
Yäki syenhomo maka jyäkäjaye 30 APRIL 2020.
Te' sänhkäy yajk yojsupä ja kyätäpäte jutzye maka nu'ki te tzyapyajuse TESENTE, mänusyen homo 150 kWh metzapoya'omo.

Toto wenkuy maka mkoyowe	
Tzyamantzyakipamä yajnye tzye	Itjpa'use (MXN)
Sänhkäy	103.09
TVA 16%	16.45
Jutzyekpä poya'omo makapä mkoyowe	119.58
Jutzye nyätäpyä	0.33
Itjpa'use	\$119.91

KPE / Suministro te Serpis'os Pasikos

KPE Suministro te Serpis'os Pasikos.
Jo'tujk Pase'o te Reparma 164. Tzyepä tza'ma kupkuy Juwares, Tzyepä kupkuy Ku'a'utemok, Kupkuyis Mya'yoye 06600, mäja kupkuy Mejiko'omo.
RFC: CSS160330CP7

Luwis Arenas Lara Aknya'omo 27 Aknya'omo Mansana 30181 Ojkomä, Tzyiypas		Jutzye maka mkoyowe \$119.00 (Mosis ka yä'tis ko majksyky tumin 00:100 mn)	
Yä'is myajokuy: 208712466928 RMU: 30181 10-05-18 XAXX-010101 004 KPE		Jutzyekpä poya'omo makapä mkoyowe: 15 PERPERU 20 - 15 APRIL 20	
Jutzye: 01	Mayokuy myujkpa'is: 123ZP5	Sone tzyäjkpa'is: 1	Jutzyek wa mkoyotanu: 29 april 2020
		Tyujkmänjayajpak: 30 april 2020	

Mintamä yäkite wa mujsu wakotyamä:

Ijspäkä tite nä tzyamjayupä te yäki yojsyapapä'is:
<http://usuariocalificado.cre.gob.mx/>
 UsuarioCalificado/ListadoSuministrador

**Tu'nä te' otetam nhkyotzokpa 'yanhmapyapä'is y
tzäkä tumäk tzäki pyatpamä tumtumäpä.**

kayu

witänh

tuwi

yoya

**Anhmayä te' Nepsputpapäte nenhejaye te' jaye'is
tzyepä jayetam, yajk yojsa mäjatampä jaye.**

Tu'nä te' otetam y tzaamä tite tzyamtyopyapä.

wiyunhtzapyajpapä	sunyipä
sunyi ijtyajpapä	yumitampä
wate sunyi ijtu	pät tzyepä kupkuyomopä

Tu'nä te' tzyetampä toto jayetam nhkyotzokpa te 'yanhmapyapä'is y ko'sa sunyi jutz yojsyajpa te' mäjatampä jayetam.

W

W

Nimeke wewenepya te' jaya une **W**ili anhmattyäjkomo.

Jomi makatzi tzyepä kupkuyomo. **W**ijtpatzi maka.

Y

y

Yojspa äjn ntata tum tum jama.

Eyaku poya'omo makat ntuni äjn nana **Y**umitäjkmä.

Anhmayä te' Nepsputpapäte nenhejaye te' jaye'is tzyepä jayetam, yajk yojsa mäjatampä jaye.

Tu'nä sunyik te' toto jaye jutzyenaka msutpa.

Jamtzäkä ke...

Te' **toto sänhkäy** tumä totote yojspapä ntzyipapä'is te tzame jutzye myaju te sänhkäy jutzyeksyenhomo ijtupä, mumujama metza poya'omotam. Te'omo kejjajpa te jutzyete y jutzyejkte maka mkoyowe jutzye myaju kWh* (Kilowattss ora) myajupä.

Te' **toto sänhkäy** te' tzame wenyajupäte mitapä metza kyene'omo te' toto käjsi, **wyinan homo** y **'yukanhkämä**. Wäpäte wa mko'su sunyik te' toto sänhkäyisnye ke tesete makapä mkoyowe:

Winanhomo

1. **Wintitampä ntitam: Yä' toto jaye'omo mpatampate** ijtyajupä yäsepä te' tzämetam:

- *Mnäyi y jutä ijtpamä*: näyi tyanemä, jutä 'yijtumä, mäja kupkuy jutä tzyäjkypamä te' yojskuy.

* Te' myujkpapä'is te' sänhkäy (kWh) tete'e tzyampapä'is jutz tumpa te sänhkäy y jutzyenhomose. Yajk yojspapäte wate mujku jutzye yajk yojspa te sänhkäy tumtum ora'omo. Yätise, tete'e yajk yojsyapapä te tzyäjkypamä toto tzyampamä ju'tzye yajk yojsyaju te sänhkäy.

- *Yä'is myayokyuy*: yä' mayokyu'iste tzyipapä wiyunh te' Komisyon Nasyonal te Elektrisitat wante pyatyaju jutäte ijtupä.
- *Jutzye mkoyojpa y jutzye myujkpa*: yä' mayokyupik maka muki jutzye maka mkoyowe y mujkpa te' sänhkäy maka mpate te titam mujktäkisnye.
- *Jutzye maka mkoyowe*: jutzyete maka mkoyopäyi mitketpak yä' ijtpo'use.
- *Jutzyekpä poya'omo makapä mkoyowe y jutzyek wa nkoyoitanu*: yajk ijspa jutzyejkte mnitzäkupä y tzyamjapya jutzye myaju y jutzyek maka mkoyotane.

2. **Jutzyente te' sänhkäy**: yä toto'omo nyämitapäte witpä tunkuy nitzäjkuyisnye y te' jutzyek tzyäjkpujtyaju yä toto jaye kyokoyoyajpapä, tese ntzyamjapya tite maka mkoyowe y jujtzyente maka mkoyota'ne.
3. **Mtzaamjatyampat**: yä toto jaye'omo ijtupäte tzame kākajkyapapä te' tumtumäpä toto'omo.
4. **Jutzyente mkoyojpapä**: yä wenepä jaye'omo mita tumtummäpä ju'tzye maka mkoyowe te' Mya'äyajpamä Sänhkäy Wäwä jyuyajpamä (MSW), tzyäjkyaaju te sänhkäyis tyitam wante mujsu mya'äya käyipä koyowakäjsi wante te mumu yajk yojsyajpapä'is mujspa nyä'ijtya wa mujsu kyoyojoya usyanhkäsi.

5. **Toto wenkuy maka mkoyowe:** yä toto jaye'omo maka mpate jutzye maka mkoyowe yätipä y te winapä koyojupä te' toto.
6. **TZyepä toto koyojtäk:** ntziitzyunhjapyapäte makapä yäjk yojse wa mkoyoju te kyentäjkomo y kyotäjkäyapamä tumin.

Ukanhkämä

7. **Ju'tzye myaju:** yä toto'omo maka mpate jutztamte kätupä' te' metza ame'omo.
8. **Jutzyekpä poya'omo makapä mkoyowe:** yä toto jaye'is maka tzyamje ju'tzye myaju.
9. **Sonekukenepä tzame:** yä toto jaye'is nyä'ijtu sunyipä tzame te' pätkotatam y kyäkakyajpa tumtumä toto jaye'omo.
10. **Nyä'ijtu te' kyokoyopapä toto sänhkäyisnye:** Nyä'ijtu mya'tzotyäjk te' toto'isnye mkoyopamä.
11. **Mintamä yä'ki wa mujsu wyakotyamä:** yä toto'omo maka mpate jutä ijtyajumä täjk y tijanatiyä wante mujsu mkota mwakokyuy.
12. **Mtzamjatyampat:** yä toto'omo nyä'ijtu mäjatampä tzame jutzye maka myaye te sänhkäyijsnye, käkajkpa tumtumäpä toto'omo.
13. **Yä'omo mpatpa:** nyä'ijtu jutäte mujspapä mtzakä tzame o wa me'tzu eyatampä, käkajkpa tumtumäpä toto'omo.

Jayja nyäyi tumtumäpä wenhkuyisnye te' toto sänhkäyomo nhkyotzokpa te 'yanhmapyapä'is.

Winanhomo

Wintitampä ntitam	Mtzamjatyampat	TZyepä toto koyojtäk
Jutzyente mkoyojpapä	Jutzyente te' sänhkäy	Toto wenkuy maka mkoyowe

KPE / Suministro te Serpis'os Pasikos

KPE Suministro te Serpis'os Pasikos.
Ja'ituk Pase'o te Reporma 164, TZyepä tzo'ma kupkuy
Juwares, TZyepä kupkuy Ku'a'utemok, Kupkuyis
Mya'yoye 06600, majo kupkuy Mejika'oma.
RFC: CSS160330CF7

Luwisy Arenas Lara
Akrya'omo 27
Akrya'omo
Monsano 30183
Ojkomä, TZyepas

Jutzye mako mkoyowe
\$119.00
(Mosis ko yä'tis ko makyikyuy tumin 00/100 mn)

Yä's myoyikyuy: 208712466925
RMU: 30183 10-05-18 XAXX-010101 004 KPE

Jutzyekpä poya'oma makapä mkoyowe:
15 SEP 2019 20 - 15 APRIL 20

Jutzye: 01 **Mayokyuy myukpapä'is:** 123ZPS **Sone tzyäjkopä'is:** 1 **Jutzyek wa mkoyojtanu:** 29 april 2020 **Tyukmälirjaysapok:** 30 april 2020

Toto yä'tipä
Mujkäjk • Yäsyenhomä • Mujkäjk • Yäsyenhomä •

Sänhkäy (kWh): 07262 **Totesite:** 071120 **Yäsyente:** 130 **Yäsyente:** 130 **Subtotal:** 103.09

Yä toto jaye'is ntyamjapya jutzye myajpya. Usyenäh yäjk yosyu, majs kyotzokpa wäwä.

Jamapä mujkäjk: 'Ijapökä jamapä mujkäjk te' sänhkä'isnye te' toto jaye'öme

1. 'Ijapökä te jamapä mako'is yä'tipä'is
2. Kikokoy te' 'Ijapökä
3. Yä's myoyikyuy kuykuy te' 12 a 27 jempe juts mujäpä o'mäwä
4. Mäto jaye'is yä'tipä'is nyämjapä'is Jutzyente te' Sänhkäy mya'yoyapämä
5. 'Ijapökä jutzye myajpya, pökpä kutzonhuy anhämpäpö'isnye (pökpä'isnye mikapä)
6. K. O'antwäwä yä jamapä toto totä'oma eyäpä'is (antwäwä)

Jutzyente mikapapä te Mya'jyapämä Sänhkäy Wäwä (juyapämä)
TZyepä'is 130.90 0.00 0.00 130.90
Sapapä'is 0.00 0.00 117.87 117.87
Kikpämä 0.00 0.00 20.61 20.61
CENACE 0.00 0.00 0.79 0.79
Sänhkäy 0.00 0.00 33.41 33.41
Pökpä'is 0.00 0.00 34.22 34.22
SÄMEM 0.00 0.00 0.70 0.70

Toto wäwäy maka mkoyowe
TZyepä'is 130.90
Sänhkäy 103.09
Jutzyekpä poya'oma makapä mkoyowe 119.58
Jutzye nyä'tipäy 0.11
Ijapä'is 119.58

Kutzonhuy Anhämpäpö'isnye 239.11

Jutzye mako mkoyowe
\$119.00
(Mosis ko yä'tis ko makyikyuy tumin 00/100 mn)

Yä's myoyikyuy (RMU):
30183 10-05-18 XAXX-010101 004 KPE

Yä' myoyikyuy: 25NP30E101050035 **Yä myoyikyuyoma mikawepämä:** Sycjapämä

Ukanhkämä

Mintamä yä'ki wa mujsu wyakotyamä	Nyä'ijtu te' kyokoyopapä toto sänhkäyisnye	Yä'omo mpatpa
Ju'tzye myaju	Sonekukenepä tzame	Mtzamjatyampat
Jutzyekpä poya'omo makapä mkoyowe		

Ju'tzye myaju

Te' poya'omo tzyjkyajupä toto

Poya'omo tzyjkyajuk	Sänhkäy (kWh)
Te 11 tiyempe 2019 tesse 12 peprenu 2020	128
Te 12 okupre 2019 tesse 11 tiyempe 2020	117
Te 10 okostas 2019 tesse 12 okupre 2019	54
Te 10 junyu 2019 tesse 10 okostas 2019	100
Te 07 april 2019 tesse 10 junyu 2019	91
Te 09 peprenu 2019 tesse 07 april 2019	119
Te 09 tiyempe 2019 tesse 18 peprenu 2019	128
Te 12 okupre 18 tesse tiyempe 2018	155
Te 10 okostas 2018 tesse 12 okupre 2018	221
Te 10 junyu 2018 tesse 10 okostas 2018	358
Te 12 april 2018 tesse 10 junyu 2018	416

¡Yäti majs te' wäp!

¡Mujsa'a mkoyowa te' toto sänhkäy CFE yä paki totapik nujsapä, näpu'zapä y jutä nkyotzokajapam!

¡Nä mtzamjatyä!

Yäki syenhomä maka jyakoye 30 APRIL 2020. Te' sänhkäy yak yajupä ja kyäpöte jutzye maka nu'ki te tzyjkyajuse TESENTE, mänsyenhoma 150 kWh metzapo'omo.

KPE → mijtzyjinh

¿Täksimät mujsa mkatzokya?

Tu'nä jutz ijtyajuse y jayjaya te' nyäyi te wenetampä jaye'isnye wa mwätzäjkü kījpkutyam.

1. Yomo Tonya wäwä nyukjaju wa kyoyoju te' toto sänhkäy y ja' nyä'itä na'ak tījanatīyā pyokpapā'is wäwä te sänhkäy.

¿Tipä wenepä jayente mujspapä tyu'nä winti wa myaku wykoye te KPE?

2. Te pät Ntemyo nä kyejayaju 'yyojskuyomo tumä toto tzyampamä jutä ijtumä tzyampase te toto sänhkäyis ja' kyätäpäti tukapoya'omo.

¿Tipä wenepä jayente mujspapä tyunä te' pät Ntemyo'is wa myujsu uka te' tyoto sänhkäyisnye wäpämäte y wa jana yajk witujayaju?

3. Te' Lyupi 'yyojskuyomo kyejayaju wa jyatzyäyu ijtpo'use jutzye 'yyajpa tumtumpoya y te'is sutpa jyatäjkä jutzye kyoyojpä te toto sänhkäy.

¿Tipä wenepä jayente mujspapä tyunä wa kyojsjaju te' IVA*?

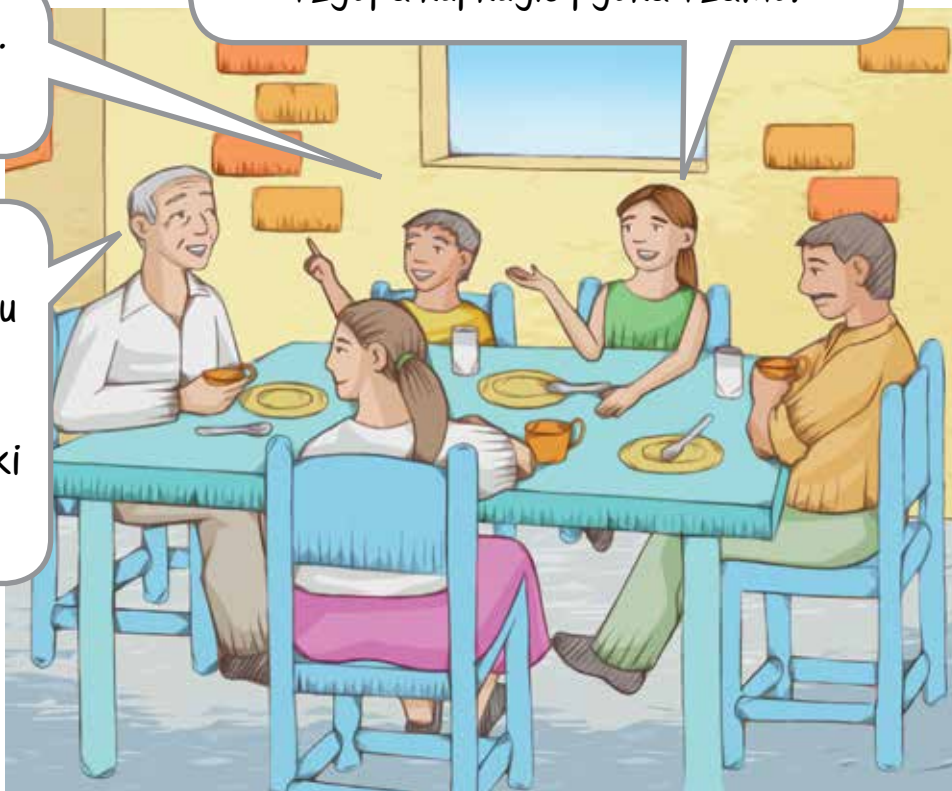

Ko'sa te' tzäkitam y tu'nä nhkyotzokpa te 'yanhmapyapä'is tiyä tzyapyajpa te' pänistam.

Jä'ä, tatakananh.
Sutpat mujsya.

Weno, te tzyepä
kupkuy tzyäjkajaju
te jiksekpä
1940 ame'omo
äjtzitam jinte yäki
ijtuiktamepä.

Tatakananh, tzaamjayaketamäjtzi te'
tzyepä kupkuyis pyeka tzame.

* IVA. Tumtumäpä jaye te kyojtanhäyapapä o yajk kimanhäyapapä te käjsipä koyowa kyojtanhyäjpapä, koyowate ji' ijtupyenapä kyejkjayatäjpapä te mäja ma'a'omotam y tekotate te jyupyapä'is tijutipä kyoyoiketpati.

Weno, äjtzi mitutzi
3 te marsu te 1950 y
yäkít ijspäjku mijm
mnantzyuwe. Jäsika
päna ju te mtata y
yäkítiteke 'yijspäjku te
mnana.

Y kotäj kayajukam äjtzi
päku te pokpatzyuwe,
¿mjampasyä Lyupe?

iJä'ä! Janawäte tujkupä,
wäwä jamate jokäyupä y
uka näputyatä jpatzi'unh o
ji'ne'unh, jäsika nitiyäm ja'
tyukä y te natzkuy ni'isätzi
ji' yajk tzunhjaye.

Yä tzyepä kupkuy titamante kyätjayupä, kokumpäkuy,
täjtzkuy, yäti majsante wä'ajupä yä ijtukuy. Mijtzi
'yune'istam, maka mtzaptame tiyä makapä mini.

Weno,
¿tiyante witpä
tzyäjkyajupä,
tukte tzyäjkyajupä
witpä o te' jomepä
anhmakyutyäjk?...

TZamä te' aktzonhokyutyam te 'yanhmapyapä'is.

¿Tiyante nä tzyapyajupä te' pänistam?
¿Jutzam nyenheyajpa nye tzyametam?
¿Tipä wä'ajkuyam nyä'ijtu te tujkyajupä titamis y jutzyek
tzyapyaju te' tzametam?
¿Oyumasyä ma'nijsi tese pä tzame?
¿Oyumasyä mtzamijsi tese pä tzame?
¿Jutzam nkyotzokpa te jutzyekis y te nenhe'is tujkyajupä titam
wate näjkyäyu te' tzame tzyapyajpapä te' eyatampä'is?
¿Y jutzam nhkyotzonhotyampa wa mtzamanhwajkta sunyi te'
tzame tzyapyapapä?

**Sunyik kämanä te' tzamanhwajkuy te
'yanhmapyapä'is tzyampapä te' toto jaye'is y
tzaptamä.**

Jamtzäkä ke...

Te' **tzapkuy** mujspapäte tzyäjkya sone kenetampä
y mujspapäte ntzäjkwätzäkä te' peka tzapkuy
nhkätapäte jänäma o ya'ajka, tesetike te' peka tzakpuy
kyätyajupä eyatampä'is y nätzapyajpate.

Te' tzyapyajpapä tzame te'omote ijspäjkampapä
wäwäkenetampä te tujkupä tiyä ja nhkyätamäpäte
y ja 'yijstamäpäte y mujstampate ke tesete tujkupä

y ne'ajtampate tese'ankäte tzamanhwajkjatyatämpate nekätam, ne ntätam, ne ntza'ma kupkuy o ne mäja kupkutyam. Ntzaptampakte tzame wäpäte wa nhkoketnu nenhekäjsi y nenhepa te tujkupä tiyä, tesetike nhkotzokyaajpat äjn wintam eyatampä titampik y tzamepik jutzyeksetampik y eyatampä jamapik; uka jinte ijstame yätam, eyatampä tite maka ntzaptame.

Tesetike, syutpa wate nhkämanäyu sunyi te pyäjkpapä titam nhkämanätyampakte tumä tzame wate sunyi näjkyäyu ijtpo'use.

Kämanä te' toto tunkuy te 'yanhmapyapä'is nä tyunupä te käyipä toto jaye y kämanä sunyik jutz nenhepa y jutz tumyajpa te tujkupä tiyä.

Emilyu Zapata*

Emilyu Zapata pä'naju te 8 te akostos te 1879, te Morelos (Mejiko). Yätamte na'ak tyatatam NHkapryel Zapata y Klewopas Salazar. Te' tzye'äjkma y te' sokakma nijpapäte na'ak y myajkpa na'ak kayu tzämijinh makyajpapä. Te' tzyepä kyupkuyomo

* Gómez, F. Biografía corta de Emiliano Zapata. En *Biografías cortas para niños y jóvenes*. Recuperado de <https://bit.ly/31SIOGq>

kyonäpyajpa na'ak te' tza'momo yojsyapapä te pântam 'yajksutzäjkyatäjpapä na'ak te pänistam nyä'ijtyajupä'is wäwä y mäjatampä tza'matam.

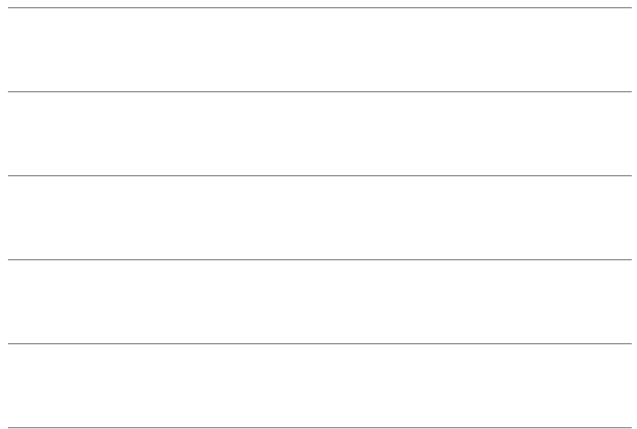
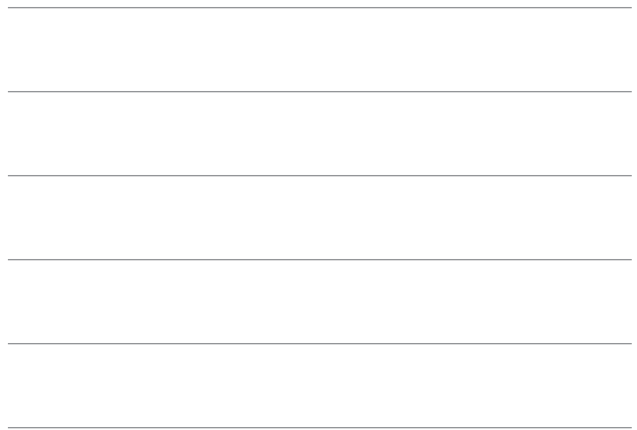
Te' 11 te marsu te 1911, kijptzunhyaju te anhkimpapäjinhtam te Mpoji Tiyas, kyotzokyaju te Mpantzyu I. Madero. Te' 28 te nopiyempre te ame'omotike tzyäjkyaju te toto jaye nyäyipä'is Plan te Ayala tzyapumä jutw wyenyaju mäjatampä tza'matam yojsyajpamä te pântam nyekä'omojktam jiksekomo 'yispäjkyaju **Te Ka'utiyo te Käyipä**. Te' 1914, tumyaju te' Mpantzyu Villa y maku kippyte mäja kupkuyomo Mejiko, te 'yijsyajpapä'is te kupkupyântam Penustyano Carranza yajk wituyaju te Morelos, jutä kyojtmä te anhkimpapä pät 'yijsyajpapä'is najstam.

Ja' myanoya, te Carranza'is pyänistam oyu nyujkyatäyi te mäja najs iti'omo te TZyinameka. Teyi ka'u tyujtotzyäjkyaju te 10 te april te 1919.

Jayä tumtumäpä tzäki'omo te tujkupä tiyä y te jutzyek
nyipatäpya te 'yijtkupyik Emilyu Zapata.

**Kipsä tijutipä sunyipä mkätupä wa mtzapu, nenhe'a
tiyä mkätjayupä te käyi ijtupä kä'anhwakäkyutyam:**

¿Jutzyekante tujkupä?

¿Jutipänte te tujkupä'is nyenhe'a?, ¿tiyante tujkpa pä witpä, tiyä
jäsika y tiyä kyoyajkuyomo?

¿Jutzam tumyajpa y jutzam tujkpa te tujkupä tiyä
eyatampäjin?

¿Itamante oyajpapä y tiyam tzyäjkypa jänjänä?

¿Jutzyekante tujkupä wätampä titam?

**Jayä te' mtzame nenhekäjsi te käyi ijtupä ji'pikäsi, titam
tujkyajupä y jutzyekante tujkyajupä te wätampä tiyä.**

**TZamä tiyä mkätjayupä te mnä'anhmayajpapäjinhtam,
kotzowa mwit te mjayupäkäsi y kämanä te eyatampä
tzametam.**

Kämanä sunyik tiyä tzyapyajpa te
mnä'anhmayajpapä'is y jatzyäyä tiyä
mjamkäjsytzyäyu te ku'akro'omo yajk yojsa te
tzyampapä'is jutzyekpäte.

Jutzyek	¿Tiyante tujkupä?

TZamja tiyä tujku te' pät tzyapupä'is wa m'ijsu ke nyenhe'u
sunyi te tujkupä tiyä y uka wiyunhsete te jutzyekte tujkupä,
uka syunanhäpya, wätzäkä y kojtanhä te mku'akro'omo.

Tu'nä te' toto jaye 'yanhmapyapa'is maka nhkotchowe jutzye
naka msutpa.

Jamtzäkä ke...

Te' jutz näyojspapä jutzyek y jutz tumyajpa
te tujkupä titam titamante nyä'ijitupä te tzame
tzyapyajpapä 'yaknakapik näyojstampapäte wate

nhkopak jamta nenhekäjsi tiyä tujkupä wate jäsika ntzapta aknakapik.

Mujspate yajk yojstamä te titam nyä'ijitupä'is wate ntzapta te' tujkupä tiyä te ijtkutyampä o te' ntä'is nye 'yijtkutyam o te tza'ma kupkuyisnye y wäpäte wa 'yijtyaju yätise kätyajupä te ne peka tzapkuy iti'omo te' ne peka tzametam eyatampäjinh.

Tesetike, yajk yojstampate wate näjkyätya tiyä tzyapyajpa eyatampä'is y wate nukta eyatampä ijtkuyomo o eyatampä tzäjkuyomo y eyatampäjinh.

TZamä y näjkipsä tiyä m'anhmayu te' nenhe'u y jutzyänyäma nenhe'ajkuy te tujkupä tiyä näte ntzapuk tiyä tujkyajupä.

¿Jutzante nenhepapä te tujkupä tiyä tumä tzapkuyomo y tikotate wäpä wa yajk tumyaju tumtumä eyatampäjinh?

¿Yäti mujspa mtzamä wä te' tzapkuy? ¿Tikota?

¿Tikotante wäpä wate nhkämanäyu sunyik te' nenhe tujkupä titamisynye y jutzyänyäma tumyajpa nyekä'omojktam tzyapyajpak tijutipä tujkupä?

¿Jutzam nhkyotzokyajpa te' jutzyekis y te wätampä titamijs wate ijspäjku tzame y wate näjkyätya te' tzame?

Ko'sa te' tzäkitam y tu'nä te' toto jaye nkyotzokpa te' 'yanhmapyapä'is.

TZamä te' aktzonhokyutyam te 'yanhmapyapä'is.

- ¿Tipä toto jayente makapä jyaye te' tumyapapä päntamistam?
- ¿Jutzante nyäyipä?
- ¿Tikotante yojspapä yä' toto jaye?
- ¿Oyumasyä m'ijsi tumä toto jaye tese ketpapä? ¿Jutä?

Me'tza te' "toto ke'kuy" te' Toto pajksupä y tzamja te' 'yanhmapyapä'is jutz nenhepa te' tzyame.

Tajtzamä, Tzyiyapas, tese 12 te april te 2022.

Arturo Santos Lara

Anhkimpä Tzyepä Kupkuyomo Tajtzamä, Tzyiyapas
YÄTIPÄ*

Yä' toto jaye'omo, te' Tza'ma Kupkuyis Kyowinatam
nyäyipä'is Te' Anhkä, mkejajajpat wa'tzi mkotzokyaaju
tijanatiplik wat mujsu ntzäjkyä te anhmakyutyäjk yä
äjn tza'ma kupkuyomotam. Y mtzamjayapatimät ke
äjn nekä'omojkäjte makapät ntzäjkye, tekotate nä
mtzamjayaju ke yä tijanatiyäjte makapät sutnye:
300 kiluk po'yo, 10 palte jä'tä, 100 päyitampä tänhkuy,
20 pultos te tzejtjäjk, 2 miyares te notztäjkam y 50
lamina täjkota.

Yä' yojskuy nimekete wäpä maka mujsi anhmaya te
yomo unetam, nhkä'e'UNETAM, papinyomotampä y
sokatampä ijtayajupä yä tza'ma kupkuyomo.

* **Yätipä.** Te' ote jayete yäjsapä wa kyipsäyu ke toto jayete
tzajkjapyapä ijutipä. Yä' toto jaye mtzäjkupä makapäte mkote
ote tzyame nyäyi kämä te' pä't makapä mtzi'i toto, näpketpati
yustzyijtjäjk.

Mjokyajpat wa'tzi mkotzokyaaju, wa wyä'aju yä tza'ma
kupkuy, mwejajajpat wa mitu mkose jutz nä myaku yä
yojskuy.

Jokyajpasenhomot te m'aktzonhkuy, päkistzyowa te
yujsytzyikuy.

Tzyäjkya'jupä'is

Jaime Espinal
Morales

Amelya Laja
Tamayo

Martinyano
Tamayo Torres

Tza'ma kupkuyis kyowinatam

TZamä te' aktzonhokyutyam te 'yanhmapyapä'is.

¿Titamam m'ijspäjku te' toto ke'kuyomo?

¿Jutzam mnenhepä te' tzyame te' toto ke'kuyomo?

¿Tikotante japyapä te' toto ke'kuy?

Jamtzäkä ke...

Te' toto ke'kuy tumä toto jayete jayjapyapä tumä akimpapä pät nke'japyapäte tijutipä, nyämakamä tikotate y tikotante tiyä nä tzyamtyoyu.

Te' toto ke'kuy nyä'ijtu titam nyämakapä ijtuse kä'yi.

1. **Ijtkuy y jutzyek.** TZyampamä jutä ijtu y tzyampa tipä jama jyayaju te' toto ke'kuy.
2. **Pyäjkisytyokpapä'is y tiyä tzyäjkpa.** Tumä pänte'e o te anhkimpapä makapä mkäweje te' toto ke'kuy.
3. **Te' toto jaye o tiyä nä tzyamtyoyu.** Tete'e tzyampamä tikotate y tikotante makamä tzyapye tiyä nä tzyamtyoyu. Wate jayu yä wenepä jaye mujspapäte kyotzowa te yä' kä'anhwakäkyutyam: ¿tiyante makapä kyeye?, ¿tikotante?, ¿tikota? y ¿tiyä wapätiyä mpäjkpa?
4. **Onu tzajkuy y tzyäjkpapä'is.** Tete'e japyamä tumä otetam o tzyepä toto jaye wate onu tzajku y te jatzyäyajpa, tesetike, te nyäyi y te ji'pi ijs jyapya te' toto ke'kuy. Uka te' toto ke'kuy jyayajupäte sonetampä pänistam, jayäyjapyate te ijtyajusepä'is nyäyitam y ji'pitam.

Jayä jutzante nyäyitampä wenetampä te' toto ke'kuyis.

Tajtzamä, TZiyapas, tese 12 te april te 2022.

Arturo Santos Lara

Anhkimpapä Tzyepä Kupkuyomo Tajtzamä, Tzyiyapas
YÄTIPÄ*

Yä' toto jaye'omo, te' TZa'ma Kupkuyis Kyowinatam
nyäyipä'is Te' Anhkä, mkejajapat wa'tzi mkotzokya ju
tijanatipik wat mujsu ntzäjkyä te anhmakyutyäjk yä
äjn tza'ma kupkuyomotam. Y mtzamjayapatimät ke
äjn nekä'omojkäjte makapät ntzäjkye, tekotate nä
mtzamjajaju ke yä tijanatiyäjte makapät sutnye:
300 kiluk po'yo, 10 palte jä'tä, 100 päyitampä tänhkuy,
20 pultos te tzejtjäjk, 2 miyares te notztäjkam y 50
lamina täjkota.

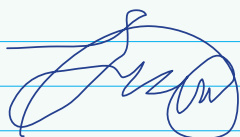
Yä' yojskuy nimekete wäpä maka mujsi anhmaya te
yomo unetam, nhka'e'unetam, papinyomotampä y
sokatampä ijtyajupä yä tza'ma kupkuyomo.

* **Yätipä.** Te' ote jayete yäjspapä wa kyipsäyu ke toto jayete
tzajkjapyapä ijutipä. Yä' toto jaye mtzäjkupä makapäte mkote
ote tzame nyäyi kämä te' pä't makapä mtzi'i toto, näpketpati
yustzyijtjäjk.

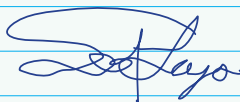
Mjokyaipat wa'tzi mkotzokya ju, wa wyä'aju yä' tza'ma
kupkuy, mwejayajpat wa mitu mkose jut z nä myaku yä
yojskuy.

Jokyaipassenhomot te m'aktzonhkuy, päkistzyowa te
yujsytzyikuy.

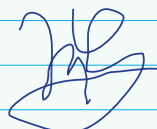
Tzyäjkyaipä'is

Jayme Espinal
Morales

Amelya Laja
Tamayo

Martinyano
Tamayo Torres

Tza'ma kupkuyis kyowinatam

TZäjkisä te m'aktzonhokyutyam y jawyätzäkä uka syutpa.

Pyäjkisytyokpapä'is y tiyä ljtukuy y jutzyek.

tzyäjkpa.

Tajtzamä, TZiyapas, tese 12 te april te 2022.

Arturo Santos Lara

Anhkimpapä Tzyepä Kupkuyomo Tajtzamä, Tzyiyapas
YÄTIPÄ*

Yä' toto jaye'omo, te' TZa'ma Kupkuyis Kyowinatam
nyäyipä'is Te' Anhkä, mkejajajpat wa'tzi mkotzokya ju
tijanatipik wat mujsu ntzäjkyä te anhmakyutyäjk yä
äjn tza'ma kupkuyomotam. Y mtzamjayapatimät ke
äjn nekä'omojkäjte makapät ntzäjkye, tekotate nä
mtzamjayaju ke yä tijanatiyäjte makapät sutnye:
300 kiluk po'yo, 10 palte jä'tä, 100 päyitampä tänhkuy,
20 pultos te tzejtäj, 2 miyares te notztäjktam y 50
lamina täjkota.

Yä' yojskuy nimekete wäpä maka mujsi anhmaya te
yomo unetam, nhka'e'unetam, papinyomotampä y
sokatampä ijtyajupä yä tza'ma kupkuyomo.

* **Yätipä.** Te' ote jayete yäjspapä wa kyipsäyu ke toto jayete
tzajkjapyapä ijutipä. Yä' toto jaye mtzäjkupä makapäte mkote
ote tzame nyäyi kämä te' pä't makapä mtzi'i toto, näpketpati
yustzyijtäj.

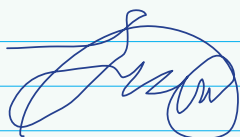
Toto jaye o tiyä nä tzyamtyoyu.

Onu tzajkuy y tzyäjkpapäis.

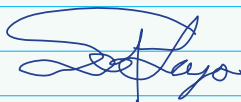
Mjokyaipat wa'tzi mkotzokya ju, wa wyä'aju yä' tza'ma kupkuy, mwejayajpat wa mitu mkose jut z nä myaku yä yojskuy.

Jokyaipassenhomot te m'aktzonhkuy, päkistzyowa te yujsytzyikuy.

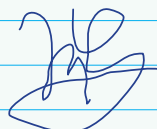
Tzyäjkyaipäis

Jayme Espinal
Morales

Amelya Laja
Tamayo

Martinyano
Tamayo Torres

Tza'ma kupkuyis kyowinatam

**TZäkä tumä jutz wa ntzäjku te' jakyutyam wate jayu
tumä toto ke'kuy, nhkyotzokpa te käyi ijtyajupä
jayepiktam.**

1. Ijspäkä tumä eyapä kijpkuy oyupä m'ijsi te mtza'ma
kupkuyomo mujspapä wyätzäkä te retäjkomo
ko'anhkimyapapä'is.

2. Yä eyapä kijpkuy, ¿tiyante mujspapä te nhke'a?

3. ¿Tiyante tzyäjkpapä o jutzante makapä kye'e te nä
tzyamtyoyupä?

4. ¿Titampänte wäpätiyā ntzyipapā te nā mtzamtyoyupā'is?

5. ¿Istamante tzyājkyajpapā te' toto ke'kuy?

6. ¿Iyante kyäwejayapapā?

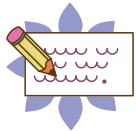
- Jutzam maka mtzamje te' pyäjkisytyokpapä'is.
- Tipämasyä sunyipä m'ote tzame wa mujsu mtza'mä te mkipsokyutyam.
- Yajk yojša te' m'ote wätampä.
- Ko'sa uka wiyunhsete tiyā nā mtzamtyoyupä uka wätampäte y uka tesete.

Kojswätzäkä te' toto ke'kuy yä' toto jaye'omo y ji'pä yäpik **x** ja' tyanäpä:

Titam pyäjkpapä te toto ke'kuyis	Ja tyanäpäte
Nyä'ijtusyä jutzyek y te ijtkuy.	
Nyä'ijtu tumä pyäjkisytyokpapä'is.	
Nyitzäjkpa tiyä tzyamtyopyapä y tikotatamte.	
Nyä'ijtu tumä onu tzajkuy.	
Nyä'ijtu tumä tzyäjkpapä'is.	
Uka yajk yojsu mäjatampä jaye uka wiyunhsete tese pä:	
• Te' pänis nyäyikäsitam.	
• Te' ijkuyis nyäyikäsitam.	
• Nä mnitzäjkuk tumtumäpä jakyuy.	
• Ijtumä jaye tentzyäkyuy y makak mnitzäki.	

[illegible]

Tu'nä te käyi ijtyajupä tzyetampä toto jayetam y kipsä tumä ote wa mujsu mtzäjktanä.

Te Mpelu sutpapäte mawä: _____.

Jomi tumä jamate te: _____.

Te äjn tzyepä kupkuyomo te säk tete'e: _____.

Sutpatzi mäjtzäya te: _____.

Mumujamatzi juyoyajpa te: _____.

TZamjaya te 'yanhmapyapäjinhtam te' tzyetampä toto jayetam y kämanäjyaya te'isnyetam.

Anhmayä te' Nepsputpapäte nenhejaye te' jaye'is tzyepä jayetam, yajk yojsa mäjatampä jaye.

Me'tza te' Sonepä toto jaye wa'te ntunu te' toto jaye 26, “Wäjäti äkpapä”, y tzäjktanä te' tzyetampä toto jayetam te' ote jinhtam.

ijtyajuse	tentzyu'nhu	naptzuti	kapa
-----------	-------------	----------	------

Ijtyajusepä te' tza'ma kupkuyijs myujsyaju y tumyaju jutä tzyapyaju makamä kyoketnye wa mujsu ijtpäya te' ka'upä tzame yomojinh, _____ te' tza'ma ititam tyumyaju titam o kutkuy nyä'ijtyajupä na'ak.

Wäwä tumyaju te' päntam _____ wa maku myaktzajkye, jäsika nyämakyaju mäjanhpä natzykuy.

Näpyapa ke te nyijpyajpamä te kayajumä 'yawajkjayajuma'unh te kyaja wa kyosyajuma tumnaka y, jäsika, te' yomo _____ yajk popyäyaju'unh mumu'iyä nimeke'unhte natzyajupä.

Yä' jama'omotam te' kupkuy ititam 'yanhkimyatäjpä uka
 ijutipä _____ tentzyäpyak tzyokoy o tzyipa
 tzokomyet wa jana maku nyijpye jänäti, wä' wa jyokyaju
 tuka jama, utye maku tyuki tujkuse te' tzame yomo ja'
 kya'äpäte na'ak y wäjätinte na'ak äkpajkupä.

**Anhmayä te' Nepsputpapäte nenhejaye te' jaye'is
 tzyepä jayetam, yajk yojsa mäjatampä jaye.**

Jayä tukay otetam tumtumäpä te nenhejayepik **w, y.**

w	y

**Anhmayä te' Nepsputpapäte nenhejaye te' jaye'is
 tzyepä jayetam, yajk yojsa mäjatampä jaye.**

**Kipsä te eyapä kijpkuy oyupä m'ijsi te' mtza'ma
kupkuyomo y jayä te' toto ke'kuy makasyä mtzä'ki y
tipä ko'anhkimkuyomo yajk makapä.**

Toto ke'kuy	Ko'anhkimkutyam

TZamä te mijm aktzanhokyutyam te 'yanhmapyapä'is.

TZäjkisä te' metza toto jayetam.

¿Jutzam yajajpa 'ijitkuyam te' pänsiyetam kupkuyomo?

Tese tzyäjkayajpa ka'kuy te' päntam, te' tzyonhkuyis nyä'ijutapäte ji' wyätampä titam 'yajajpapä'is te tyä'is 'ijitkuyam y mumu te' kupkuyomo.

Te' ntänjntam tzo'tzapapäte kijikuy, tzyäkyatäjpak y onjayatäjpä ijtyajpak notpapä päntjinh, tzyäkyatäjpä tyätamjinh y jinam tzyätyäyk tumin wa mujsu ijtya te' päntam.

Te' pä't tonhpapä yajpa 'ijitkuy kupkuyomo y 'yojskuyomo, tekotäte jinam suni yajpa y jinam suni myawä, tesete te eyatampä'is jinam pyäksytzyäkyepä.

Te Mejika'omo te' notkuy kayajpa 10 000 päntam y wene yajksyu'ayajpa 25 000 y wenetampä tupsyajpak tänhkuyomo.

Uka msutpa mujsanhä yä tzame

Uka msunanhäpya tzame minä yä'kä:

Päjkisytzyäkyatäjpamä te' nhka'etam nimeke tonhyajpapä, A. C. (PNNHT)
☎ 55 5212 1212
<https://bit.ly/2TSU9jM>

Sentral mejikana te serpisyo kenerales te notkuyisnye anonimos, A. C.
☎ 800 2169 231
<https://bit.ly/329vx8D>

Komisyón Nasyónal Kontra Te Atiksyones (KONATIK)
☎ 800 911 2000
<https://bit.ly/30d60RB>

TZäkä m'ijtkuy ji' wyätampä tijinh

Te' notkuy... ¿Tumä ka'kutye?

Konsejo Nasyónal Kontra te Atiksyones

Tajtzamä, Tzyiyapas, tese 12 te april te 2022.

Arturo Santos Lara
Anhkimpapä Tzyepä Kupkuyomo Tajtzamä, Tzyiyapas
YÄTIPÄ*

Yä' toto jaye'omo, te' TZa'ma Kupkuyis Kyowinatam nyäyipä'is Te' Anhkä, mkejajajpat wa'tzi mkotzokyaaju tijanatipik wat mujsu ntzäjkya te anhmakyutyäjk yä äjn tza'ma kupkuyomotam. Y mtzamyajapatimät ke äjn nekä'omöjkäjte makapät ntzäjkye, tekotäte nä mtzamyajaju ke yä tijanatiyäjte makapät sutnye: 300 kiluk po'yo, 10 palte jä'tä, 100 päyitampä tänhkuy, 20 pultos te tzajtäjk, 2 miyares te notztäjkam y 50 lamina täjkota.

Yä' yojskuy nimekete wäpä maka mujsi anhmaya te yomo unetam, nhka'e unetam, papinyomotampä y sokatampä ijtyajupä yä tza'ma kupkuyomo.

* **Yätipä.** Te' ote jayete yäjspapä wa kyipsäyu ke toto jayete tzyäjkayapä ijutipä. Yä' toto jaye mtzäjkupä makapäte mkote ote tzame nyäyi kämä te' pä't makapä mtzi' toto, näpketpati yustzyijtäjk.

Toto sänhkäyisnye

Toto ke'kuy

TZamä te' aktzonhokyutyam te 'yanhmapyapä'is.

¿Titampä toto jayetamante?

¿Jutzante nyäyitampä tumtumäpä'is?

¿Jutänte eyati ketnyajpapä tumtumäpä toto jaye?

¿Tikotante yajk yojstampapä tumtumäpä toto jaye?

Notas

Makat nitzäki te' toto jakyuy y toto tunkuy äjn ote'omo. Otetzame

Toto jaye wa kyeju jutz nä tyujku te' yoiskuy

NHka'e'isnye o tzame pänis nyäyi.

Näyanhkopajk tata'isnye

Näyanhkopajk nana'isnye

Näyi (tam)

Ji'pä yäpik ✓ tiyä syutpapä tzyäjkthanpä'ä sunyi yä tumtumäpä jatyumi'omo.

RFC o KURP

1° Jatyumi

- ☐ Ijspäjkpa jutz jityaju te' toto jayetam wa mujsu tite'e nyä'ijitupä.
- ☐ Tzyampa te' tzame nyä'ijitupä tumä toto jaye'is y mujspapäte tzyamä te wätampä kipsokutyam tyunuka.
- ☐ Tzyäjkpa jutz wate mujsu ntzäkä jakyuy wate jayu tumä toto jaye yajk yojspapä yempe jutä.
- ☐ Tzyampa 'yaknakapik jutz wate mujsu ntzäkä jakyuy, jutz jayu y jawyätzakä te' toto jaye tzyäjkjajupä wäwänhpänomo y japyutä.
- ☐ Kyojspa te' näyi y te' jutzampäte te eyatampä toto jayetam tyunyajpapä y jayä te jatyumi'omo.
- ☐ Tzyampa y näjkytäpya toto jayetam 'yaknakapik tzyapyatäjpamä te päntam, titam y te jtkuytam.
- ☐ 'yijspäjkpa wenetampä jayetam te' nenhejaye nye 'yote'omopä.

Mtzamjatyampat ke tzyäjkthanpo'u sunyi yä jatyumi.

Jutzyek: _____
Näyi y ji'pi te anhmayopyapä'isnye

2° Jatyumi

- ☐ Tyunpa wene wenek te toto jaye wa mujsu tite'e nyä'ijitupä.
- ☐ Tyunpa y näjkytä te tite'e nyä'ijitupä te' toto jaye'istam jatyumi'omo.
- ☐ Tzyäjkpa jutz wate mujsu ntzäkä jakyuy wate jayu tumä toto jaye yajk yojsampapä yempe jutä.
- ☐ Japya, kyojspa y jawyätzäjkpa toto jayetam yajk yojspapä yempe jutä.
- ☐ Kyojspa te' näyi y te' jutzampäte te eyatampä toto jayetam tyunyajpapä y jayä te jatyumi'omo.
- ☐ Tzyampa y näjkytäpya toto jayetam 'yaknakapik tzyapyajpapä te tzame.
- ☐ 'yijspäjkpa te' nenhjaye nye 'yote'omopä.

Mtzamjatyampat ke tzyäjkthanpo'u sunyi yä jatyumi.

Jutzyek: _____
Näyi y ji'pi te anhmayopyapä'isnye

Ote'omopä anhmakyuy

Makat nitzäki te' toto jakyuy y toto tunkuy äjn ote'omo. Otezame

Toto jaye wa kyeju jutz nä
tyujku te' yojisky

Äjn tzäjkiskuyis kyoyajkuy

¿Tiyamät anhma yu?

¿Tikotamät yajk yojspa?

NHka'e'isynye o tzame pänis jyi'pi _____

Titam te tzyäjkuyisnye

Jutzyek: _____

Jutä yajk tzäjku: _____

Nayi y ji'pi yajk tzäjkupä'is _____

Ote'omopä anhma kyuy

Eyapäte yä toto jaye makapä'is nyätunhe jutz wa mnitzäjku te m'anhmakyuy tunkuy y jakyuy. Nä m'anhmayuk te m'ote'omo maka m'ijspäki jutz wa yajk yojsu te eyatampä toto jayetam. Wa jana tyokoyu te tunkuy y te mjaye jamä jänä jänä jutz wa yajk yojsu.

Este es otro material del paquete de libros que le acompañarán en el inicio del aprendizaje de la lectura y escritura. Al estudiar en su lengua zoque descubrirá los diferentes usos que puede darle a los textos escritos. Recuerde que una forma de mantener viva su lengua es ampliando sus usos a la lectura y escritura.

GOBIERNO DE
MÉXICO

EDUCACIÓN
SECRETARÍA DE EDUCACIÓN PÚBLICA

WYÄJÄ SAJYAJPAPÄTE
DISTRIBUCIÓN GRATUITA